ŞTEFAN DUMITRESCU

DEALUL CARE NU SE MAI TERMINĂ

ROMAN

EDITURA ANAMAROL
BUCUREŞTI 2007

DEALUL CARE NU SE MAI TERMINĂ

Elena Manu scrâşni din dinţi, adunându-şi toate puterile. Gândurile mâncau din ea ca nişte lupi. Reuşi cu greu să se întoarcă pe-o parte. Ce sâsâit o fi acesta, parcă-mi trece pe şira spinării. Văd ca prin ceaţă, un lichid cenuşiu vâscos care mi se prelinge pe piele şi se varsă în stomac. Tâmpita ! Dobitoaca ! Nu putea dracului, Doamne iartă-mă, ca mai am puţin şi voi ajunge în faţa Lui, la dreapta judecată, să tacă…să fi rămas cu taina asta în ea…Pentru că nu cred că nu mai putea ea de vinovată ce se simţea, şi că atunci când o fi să meargă în faţa Celui de sus vrea să meargă iertată de păcate, fără nici o vină, pentru că, vezi, Doamne, s-a milogit la picioarele mele s-o iert şi eu am iertat-o. Putea foarte bine să mai trăiască mult timp cu vina în suflet. S- o ţinut în ea până când m-aş fi dus eu, ş acum n-aş mai fi suferit atât de mult !

Dar de-a dracului ce este…Vedea că mor, că nu mai am zile…Îi era teamă c-o să mor împăcata…Că mă duc liniştită. Trebuia ea să mă facă să sufăr, şi să se de-a mare, c-a fost iubită…Cine ştie de când clocea ea în sufletul ei ideea asta… Fiind mai tânără ca mine nici măcar nu şi-a închipuit vreodată că va muri înaintea mea… Ticăloasa… Toată viata a fost făţarnica…

Doamne şi limbajul acesta din mine nu-mi dă pace… Vorbesc tot timpul în gând ca o moară. Îmi e sufletul greu, ca un nor îmbibat cu apă, atârnând deasupra unui hău… Atât, numai starea asta grea, parcă mi-ar fi trupul de piatră… Trebuie să trag aer în piept cât pot, că plămânii nu mai au vlagă în ei… Dacă aş fi avut putere aş fi scuipat-o in ochi… Ce-o fi vrut în gândul ei, să mă omoare mai repede ? Şi-a închipuit că dacă-mi spune vestea asta, o să mor repede, şi cu sufletul chinuit de pismă… Proasta… Mai bine ar fi uitat de-atunci…de când s-au culcat cu el…Ciudat… Nu-mi este

frică de moarte… Nici de judecata de apoi… C-o să mor în faţa Lui… Am presimţirea că nu e nimic din tot ce ştim… Mi-am făcut sânge rău degeaba. Măcar să pot s-o urăsc cât de cât… Îi văd numai dinţii ăia mari cum mănâncă din mine… Simt nevoia să trag aer puternic în piept. De fiecare dată când respir adânc am impresia că trupul mi se uşurează pe dinăuntru ca şi cum s-ar rarefia… As fi vrut măcar să pot să-l urăsc, sau să-l blestem. Aici muribunda trase aer în piept din toate puterile. Beregata îi gâjâi prelung ca şi cum ar fi fost de lemn, uscată.

Da de unde nu ştiu eu că tot ce mi-a spus ea, cum că s-a culcat cu el acum treizeci de ani, şi că el a fost cel care a dorit-o şi s-a ţinut de capul ei până i-a cedat, de unde nu ştiu eu că asta nu e decât o scorneală de-a ei, să mă facă pe mine acum înainte de a muri, să-l urăsc şi să-l blestem…? În cazul acesta, dacă ar fi intr-adevăr aşa, înseamnă că e de o mie de ori mai ticăloasa… Baremi s-o fi pus să jure… Să-mi fi venit ideea asta prin cap… Atunci aş fi sigură că nu si-a bătut joc de mine… Avea nevoie de iertarea mea, ticăloasa… Da' până acum cum a putut să trăiască fără să-mi spună…? Acum parcă mi-e mai bine… Nu mai simt greutatea aia în piept când respir… Măgăriţa… nu mi-a povestit chiar aşa cum s-au întâmplat lucrurile… Că el ar fi rugat-o întâi şi că de un an de zile se ţinea de capul ei…Apoi el ar fi luat-o în braţe şi ar fi culcat-o în pat împotriva dorinţei ei… De ce nu s-a luptat cu el ? Mai întâi de toate ce-a căutat acasă în lipsa mea… Şi ce liniştit îmi era sufletul !

Eram împăcată şi nu doream decât să mor repede… Dac-aş putea să merg la ea s-o întreb dacă s-au mai iubit după asta… si cât timp ? Dacă a fost dragoste adevărată ? Uf… Ce tare îmi bate inima… Bine că n-am apucat să-i spun c-o iert… Da ea parcă de iertarea mea avea nevoie… Nu i-am văzut eu luminiţa aceea în ochi ! Râsul ăla scurt la coltul buzelor ? Cum i-am spus că n-o iert s-a-nveselit deodată. Bestia…Uf ! Aş fi murit împăcată. Tăcu.

Un timp îşi ascultă respiraţia gâjâită. Nu se poate… Trebuie să mă ridic, să mă fac din nou sănătoasă… De data asta o să merg eu la ea… Să-mi spună totul, cum s-a întâmplat… Din fir în păr…O, Doamne… Ciudate sunt gândurile omului… în loc să-l urăsc şi să-l blestem, parcă-l iubesc mai tare. De ce l-aş urî ? A fost tare bun cu mine. Altul nu m-ar fi făcut fericită. El m-a făcut… Niciodată n-am tremurat pentru grija zilei de mâine. Mereu am avut tot ce mi-am dorit. Dacă am vrut lapte de pasăre şi lapte de pasăre mi-a adus.. Numai în vorbe dulci şi în mângâieri m-a ţinut, o dată n-a ridicat glasul la mine. O dată nu l-am văzut mâniat !

Dac-aş putea să mă ridic şi să umblu… La şaptezeci de ani omul mai poate să mai spere. Mama n-a trăit optzeci şi cinci de ani ? Gândurile tăcură în ea obosite. Sunt sigură că m-a minţit. În vara aia cât am fost eu plecată, nu s-au iubit ei numai o dată. Dacă el a dorit-o şi s-a ţinut un an după ea până i-a cedat, trebuie c-a dorit-o şi după ce-a avut-o… Dacă i-a rezistat un an înseamnă că a făcut-o din cochetărie, ca să-l aţâţe mai rău…nenorocita ! În fond putea să i-o reteze de la început. Dacă o jignea şi dacă se n-ar fi vrut ca să fie a lui, putea să-mi spună… Dacă nu direct, cel puţin să-mi fi dat un semn… Măgăriţa. Puteam eu să mă gândesc că prietena mea cea mai bună trăieşte cu bărbatul meu ? Şi dacă stau bine si mă gândesc nu din vara aia a început legătura lor. Minte cu neruşinare. Îmi aduc aminte că după ce-am născut fata, i-am găsit o dat la ea acasă.

Dacă n-am fi fost bune prietene m-ar fi dus capul… Numai să nu mi se întâmple ceva că prea repede bate inima asta. Ei se cunoşteau dinainte, că ea mi-a făcut cunoştinţă cu el. Cum de-am putut eu să uit lucrul acesta ? Acum îmi aduc aminte bine. Capul îi căzu pe pernă, ca şi cum şi-ar mai păstra forma şi consistenţa materială, un fel de apă neagră, un fel de apă odihnitoare şi lumina îi inunda fiinţa fără voia ei.

X X X

O văzuse pe fereastră cât este de frumoasă. Olena Mihaide urcă scările sprintenă. Auzi soneria, îşi îndreptă umerii ca şi cum s-ar fi privit în oglindă să se convingă încă o dată că este un bărbat bine. Alexandru Manu îi deschise zâmbitor poftind-o înăuntru. Parcă plutea un miros straniu, un fel de parfum extrem de puțin feminin, ațâțător şi totuşi atât de abscons. Unde mai adulmecase ea parfumul acesta. Alexandru Manu îi zâmbea ținându-se cu mâinile de vestă. Poza era cam rigidă, dar ciudat, îi plăcea atât de mult în postura aceasta, de prinț care se înclină în fața ei, rămânând, în acelaşi timp, foarte mândru. Îl întrebă dacă Elena nu este acasă, şi el îi răspunse ascunzându-şi zâmbetul, că este. În momentul acesta lipseşte, se întoarce însă foarte repede. Cu ce să te servesc, Olena, un ceai, o cafea, o țigară bună ?! Era nespus de politicos şi de cavaler.

Alexandru Manu a invitat-o să ia loc pe fotoliu de nuiele pe care Elena, soția lui, îl scotea pe terasă şi se tolănea ca un motan la soare, cu o carte în mână. Eşti tare drăguț Alex. Olena Mihaide, nespus de frumoasă la cei treizeci de ani ai ei, îi zâmbi îndatorată, puțin înveselită de entuziasmul bărbatului.

Este duminică şi Eli a învoit-o pe servitoare, astfel că voi avea nespusa bucurie să te servesc eu, draga mea . Bărbatul dispăru pe hol, apoi îl auzi deschizând o uşă. Sufletul îi era vesel, uşor. Se văzu în minte, adolescentă, Doamne ce gâsculiță mai era. Ea le-a făcut cunoştință, ca o fraieră, în fond îl plăcea pe Alexandru. Îl remarcase cu mulți ani în urmă. Păcat că dragostea ei pentru el nu fusese mai profundă. Sau, cine ştie, dacă nu l-ar fi văzut umblând cu Elena…

Bărbatul intră în sufragerie vioi. Se vedea cât de acolo că este fericit. Aproape că începu s-o mire galanteria şi fericirea lui, cel puțin când era şi Elena se păstra mai rezervat. O să vezi ce încântată o să fii de cafeaua mea, dragă Olena.. Alexandru Manu îi întinse pachetul cu țigări de foi, refuză zâmbind, apoi după ce-l văzu trăgând

cu sete din țigară, se răzgândi. Îl ascultă un timp povestind cu ce trofee se întoarseră săptămâna trecută de la vânătoare… Se pomeni râzând, întotdeauna Alex avea haz când povestea ceva, poate că de aceea era curtat de prieteni. De altfel, în târgul ăsta, strălucea cu un cap deasupra multora. Timpul trecuse pe nesimțite. Când se uită la ceas limba mică se găsea dincolo de ora patru. Fugi de-aici că eşti un mincinos, încercă cel puțin să-l oprească din sporovăiala în care se lăsaseră amândoi prinşi. Am venit la unu şi, iată, e trecut de ora patru. Mi-ai spus că Elena vine imediat. Acum că ai aşteptat-o atât, poți s-o mai aştepți un sfert de ceas nu, sau o jumătate de oră, îi zâmbi bărbatul îndatorat ? Mai ales că ai o companie fermecătoare. Avocatul mai umplu încă o dată paharele cu lichiorul acela franțuzesc din care făcuseră o provizie bună, apoi se ridică şi puse patefonul. Îl auzi învârtind nervos manivela. Alex, ce-ți veni, am venit numai pentru o jumătate de oră. Vai, Olena, cât de puțin ştie să mintă o femeie frumoasă. Tu care eşti o femeie delicioasă. Crezi că nu ştiu că ai venit ca să-ti pierzi o după amiază întreagă sporovăind cu Eli verzi şi uscate? Sunteți absolut adorabile când sunteți împreună şi bârfiți tot ce vă trece prin memoria voastră de privighetori. Bărbatul se înclină galant şi o invită la dans. Surâsul îi stătea pe buze, pe bărbie ca o monedă de aur, muzica umplea odaia cu acordurile unui cântec de altă dată. Este nebun, şi Eli ce-o să creadă când o să dea de noi, că ne-am pierdut mințile.

Alexandru Manu îşi atinse paharul de al ei, sunetul cristalin se cuibări în inima femeii atât de frumoase, ca un glonț îmblânzit. Exact, asta o să creadă. Că am înnebunit… Şi ce bine ar fi dacă ai înnebuni şi tu pentru că eu sunt de mult nebun după tine. Zâmbiră amândoi, înspăimântați, uluiți. Bărbatul dădu paharul peste cap, apoi o invită să bea. Bea, Olena… Făcu o pauză, devenind meditativ, uşor trist. Eli nu este acasă, lipseşte câteva zile. În toata hardughia asta de care mă simt atât de legat, suntem numai noi doi, filomelo. Avu dintr-o dată impresia că este emoționat, un soi de teama pe care o au

copiii când pot pierde ceva. O stare de nelinişte şi de spaimă, nespus de dulce. Iar eu am profitat de întâmplarea aceasta, ca să-ți spun că te iubesc, că te iubesc mult, nespus de mult, superba mea doamnă. Că-mi pare rău că nu ți-am spus atunci, de mult, că te iubesc, că nu am venit să-ți cer mâna. Că am fost un timid şi un nătăfleţ, că n-am îngenuncheat la picioarele tale să-ți spun cât de mult însemni tu pentru inima mea. Olena Mihaide îşi înmuie buzele în lichiorul dulce, amărui. Fibrele trupului îi vibrau ca nişte corzi de vioara, o spaimă dulce, ancestrală îi umplea fiinţa, în acelaşi timp simți bucuria, o bucurie fierbinte, murdară, inundându-i sufletul, mintea.

Se pomeni râzând fericită. Vai, ce mincinos eşti, Alex ! Un mincinos şi jumătate. Bărbatul îngenunche cu un gest repezit, ducându-şi mâna la inimă, cum văzuse în filme. Gestul îi aminti de cavalerii evului mediu. ÎI privi atentă. Chipul bărbatului era trist, încordat. Inima mea, onoarea mea şi viaţa mea sânt la picioarele tale, Olena, frumoasa mea doamnă. Dă-mi în schimb inima ta şi vom fi amândoi fericiți. De data aceasta femeia îşi strânse gura îngrijorată, buzele frumoase cu linii fine, lichide, străluciră o clipă în lumina după amiezii. Şi Elena ce-o să spună Alex, şi soţul meu, şi lumea care vor afla ? Te-ai gândit la asta ? Iți dai seama cum va vui târgul când vor afla că soţia judecătorului Mihaide trăieşte cu avocatul Alexandru Manu ? Ochii bărbatului se luminară trişti. Cu marele avocat Alexandru Manu, o corectă el, cu o expresia stranie pe chip. Parcă ar fi rânjit şi parcă ar fi fost gata să izbucnească în plâns.

Mâinile bărbatului atinseseră mâinile lungi, cu linii mari, arcuite delicat, ale tinerei femei, cuprinzându-le. Depinde de noi, Olena, iubita mea. Ne vom iubi toată viaţa şi nu va şti nici pasărea cerului, nici şarpele din fundul pământului. Şi vom fi fericiți, şi vom avea grijă şi de ei să fie fericiți. Alexandru Manu provenea din vechea familie de cărturari şi de jurişti a Marinilor. Un strămoş de-al lui fusese velvistiernic domnesc, iar urmaşii lui deţinuseră mii de pogoane de pământ. Bărbatul îşi lăsă faţa să atingă mâinile gingaşe şi reci,

buzele lui arseră epiderma vie, uşor colorată de lumina care izvora din adâncul cărnii tinerei femei. Olena Mihaide se ridică speriată, de parca ar fi fost un arc, în picioare.

Încetează, pentru numele lui Dumnezeu Alexandru ! Glasul femeii se înmuie brusc. Nu e deloc cinstit ce faci. Ar fi foarte urât din partea noastră. Se trase câțiva paşi spre uşă. Bărbatul rămăsese îngenuncheat, cu capul plecat. Tăcerea se fărâmiță într-un praf albicios. Ai dreptate, Olena, gemu bărbatul, ducându-şi pumnul la frunte, ca şi cum ar fi vrut să se trezească, dar daca inima asta păcătoasă nu-mi dă pace. Dacă simt că-mi pierd minţile. Dacă te visez zi şi noapte şi numai la tine îmi este gândul. Aerul se întărea în jurul trupului lor devenind de piatră. Părinţii noştri se cunoşteau de mult Alex, ştii bine, aveam moşiile învecinate. Părinţii mei şi-au dorit să le fii ginere. De ce n-ai dorit atunci să fiu a ta ? Chipul şi buzele femeii deveniseră reci, ascuţite. În privirea neiertătoare se citea ura şi reproşul celei care-şi făcuse atâtea iluzii în legătura cu dragostea celui la care ţinuse.

Alexandru Marin se ridică încruntat de jos. Vrei să spui că eu sânt de vină Olena, glasul bărbatului sună ciudat, stins, de parcă ar fi afirmat lucrul acesta şi nu ca şi cum se întreba singur, şi întrebarea era numai şi numai pentru el. În măsura în care sunt vinovat eu de nefericirea noastră, eşti şi tu, să ştii. De câte ori ne-am plimbat, de câte ori ne-am găsit singuri, ştiai bine că sunt un timid, irecuperabil, de câte ori nu m-am blestemat pentru timiditatea mea. Ei bine, nu mi-ai întins niciodată mâna, nu mi-ai făcut nici un avans, nu mi-ai dat nici cea mai mica speranţă, Olena. Spre deosebire de tine, prietena ta, Eli, a ştiut foarte bine nu numai să-mi facă avansuri, dar sa mă facă sa cad pentru totdeauna în mrejele ei.

Alexandru Marin vorbise repezit, aspru. Acum se descărcase, chipul îi căpăta o expresie de linişte şi demnitate care-1 făceau, în clipa aceea, să pară într-adevăr un bărbat foarte frumos. În momentul acesta stăteau amândoi inerţi, neştiind nici unul din ei ce trebuie să

facă. Elena era eu câțiva ani mai mare decât ea. Fusese o adolescentă înaltă, fragilă, plină de gingăşie. De sensibilitate, însetată de cunoaştere, cu lecturi bogate.

Avusese înclinații către poezie şi muzică, ştia că citise foarte mult. Discuta frumos, profesorii o apreciau în mod deosebit. În anii petrecuți la internat se simțise întotdeauna complexată în fața ei. O invidia şi, în acelaşi timp o aprecia ca pe cineva cu care şi-ar fi dorit întotdeauna să semene. Cu timpul deveniseră apropiate pentru că aveau moşiile în acelaşi județ. Capul tinerei femei, nespus de frumos, în clipa aceea, rămase mult timp privind în pământ, uşor înclinat într-o parte. Olena Mihaide oftă visătoare. Bine, Alex, vorbi femeia în şoaptă, dar lucrurile acestea s-au întâmplat de mult. Chiar dacă ar fi aşa, şi am fi fost mai fericiți împreună, acum, glasul îl coborî plin de o tristețe nemărginită, acum nu mai putem îndrepta nimic. Cuvintele picurau lin, rare, pline de o gingăşie ciudată. Soțul ei era cu mult mai mare decât ea, se căsătoriseră la câțiva ani după Alexandru şi Elena Marin. Soțul ei nu avea o ascendență atât de strălucită, nu avea nici sufletul cald, melancolic, plin de afecțiune al celui la care visase ea atâtea nopți. Avea o față tăiată parcă din linii drepte, o mustață țepoasă şi o voce austeră. Parcă nu ar fi avut suflet în el, parcă ar fi fost făcut din tăceri reci şi din judecăți precise şi severe. Nu, nu se căsătorise cu el din dragoste, aşa cum ar fi făcut-o dacă s-ar fi măritat cu Alexandru Manu, o făcuse pentru situația lui, pentru averea lui, pentru spaima de a nu rămâne fată bătrână. Cu cine altcineva să se fi căsătorit în aceasta parte a locului, cu moşieri burduhănoşi şi necioplți ? Cu cine, Doamne ?

Se cutremură uşor ca şi cum ar fi cuprins-o frigul. Ştia, aşa cum ştiuse şi atunci, că Iancu Mihaide era cea mai bună partidă pe care o putea face. Alexandru Marin se ridicase şi se apropiase de ea. Îi luă cu gesturi mai, nesfârşite parcă, mâna. I-o duse la buze, încercând s-o privească scrutător, de parcă ar fi vrut să vadă ce este acolo, în adânc, în sufletul ei. Simți buzele fierbinți ale bărbatului sărutându-i

mâna. Un piron fierbinte parcă i se înfipse în şira spinării, în creieri. Se trase brusc înapoi ca o fiară încolțită. Ochii bărbatului o priveau calzi, rugători. Olena, fii iubita mea, îl auzi murmurând, şi vom fi fericiți cum n-o să mai fie nimeni pe pământ. Femeia mai făcu un pas înapoi. Când îl privi în ochi, îi văzu surâsul victorios, surâsul lui de stăpân puternic. Se lovi cu spatele de zid. Mâinile puternice ale bărbatului îi prinseră brațele cu care încerca să se elibereze. O strânse la pieptul lui, ca şi cum ar fi vrut s-o reteze. O făcu astfel să-şi ridice capul, să-l privească în ochi. O expresie de mândrie, de femeie care nu acceptă înfrângerea țâşniră din ochii ei.

Bărbatul o privi în ochi, la început mândru, apoi cu o expresie din ce în ce mai tristă pe chip. Se aplecă şi-o sărută pe obraz, apoi pe gură, deşi îşi ținea buzele strânse, apoi pe ochi, pe tâmplă, pe gâtul arcuit, atât de alb. Mai încercă încă o dată să se elibereze din strânsoarea lui. Îi sărută buzele fierbinți şi puternice, ca ale unui animal tânăr. Acum o cuprinsese cu amândouă mâinile peste mijloc şi peste umeri. Sângele începu să-i bată în tâmple asurzitor. Nu putu să scoată decât câteva gemete stinse. Dorința se dezlănțui în ea ca o fiară înăbuşită, îşi lăsă trupul moale în brațele bărbatului. Parcă totul în ființa ei ardea, moleşind-o, sărutările bărbatului, mângâierile lui deveniseră nespus de dulci. Alexandru Manu o luă în brațe, străbătu cu ea sufrageria, o culcă pe canapeaua înaltă pe care trupurile li se afundară ca într-o apă. Olena Mihaide îşi ținea ochii închişi, trupul îi ardea ca o flacără vie, obrajii moi şi plăpânzi deveniseră roşii.

Mâinile, devenite acum neputincioase, ale femeii, mai încercară încă o dată să-l îndepărteze. Bărbatul îi muşca gura sălbatic, lung, timpul se oprise parcă în loc. Olena Mihaide simți că se asfixiază, se zbătu uşor, apoi respiră adânc, disperat. Îşi simțea numai sângele arzând-o pe dinăuntru şi dorința ei de femeie tânără, de animal sănătos, de a fi posedată de bărbat, de a-l simți în trupul ei, umplând golul făcut de flacăra simțurilor. Alexandru Manu îi dezveli umerii strălucitori ca şi cum ar fi fost de zăpadă, învăluiți în lumina

orbitoare a soarelui de ianuarie, îi sărută privindu-i pierdut. Apoi îi muşca nesăţios. Parcă erau din zăpadă fragedă şi fierbinte, gingaşă, care-i ardea gura. Îşi trecu palma înflăcărată peste sânii tari, gingaşi şi fierbinţi. Se abandonă sărutărilor, plăcerii dulci şi animalice, uitării de sine, a simţurilor. Spre deosebire de soţia lui, Olena era o femeie bine făcută, cu picioare înalte, cu coapse rotunde, emanând impresia aceea de forţă şi maternitate, de femeie de rasă, de ţărancă sănătoasă. Poate că de aceea îşi dorise o clipă să se însoare cu ea, să-i facă băieţi sănătoşi şi viguroşi. Si aşa ar fi făcut dacă n-ar fi apărut în viaţa lui, delicată, fascinantă, Elena Mătăsaru. Cea care i-a devenit după aceea soţie supusă, bună, aristocratică şi caldă în acelaşi timp. Trupul îi împietri o clipă, arcuindu-se. Apoi i se destinse fericit ca şi cum ar fi fost trupul altuia. Întotdeauna o dorise pe Olena numai ca femeie, visase la coapsele ei albe şi mândre cu poftă animalică, bolnavă, a omului din el. Ca soţie şi-o dorise pe cea care-i era acum soţie, pentru felul delicat, princiar cu care ştia să conducă o gospodărie, să-1 aştepte, să iasă în lume cu el.

Acum era stăpân pe trupul pe care-1 dorise atât de mult. O bucurie ciudată, de rafinament, de alcov, de stăpân, care-şi admiră obiectul care 1-a înălţat atât de sus, şi pe care-l are acum la picioarele sale, îl făceau să rânjească într-un mod care-1 sperie. Nu se cunoştea cinic. Trupul Olenei Mihaide se mişcă vlăguit, încercând să se ridice. Se lăsă peste el cu toată puterea, sărutându-i iar ochii. Apoi îi dezveli coapsele prelungi, voluminoase. Acum aş putea s-o am, îşi spuse în gând, dar nu făcu nici o mişcare. Rămase mult timp admirând linia plină de lumină, de gingăşie şi dezinvoltură a coapsei, care se arcuia lin, pierzându-se parcă în lumina încăperii. Se mulţumi să-i sărute coapsa de câteva ori, apoi îi trase rochia peste genunchi, şi o mai privi un timp cu dragoste. Se lipi ocrotitor de trupul moale şi cald al femeii şi rămaseră aşa. Bărbatul, după mult timp, auzi liniştea susurând în jurul lor, cristalin, adormitor. Îşi trecut visător mâna

peste tâmpla ei, ca şi cum ar fi vrut s-o trezească, să-şi lase privirile în ochii ei.

Olena Mihaide deschise ochii mari, îl privea pierdută, ca şi cum n-ar fi ştiut ce se întâmplă cu ea, cu o nespusă tristeţe. Apoi se ridică deodată în capul oaselor. Dădea impresia că nu s-a trezit încă din somn. Se ridică fără să se grăbească. Ai fi zis că este singură, sau că nu putea înţelege că în cameră, mai era şi altcineva. Căutând cu privirile, tristeţea chipului ei umplea aerul cu o ciudată înserare. Îşi aranja, la fel, fără nici o grabă, părul. Îşi trecu mâna peste tâmple, ascunzând o şuviţă de păr, apoi îşi aranjă, fără să se grăbească, rochia, lăsându-şi privirea să alunece pe talie. Îşi înălţă umerii, ca şi cum s-ar fi privit într-o oglindă, acum îi stătea bine.

Privirea i se înviora pe nesimţite, căpătând o nuanţă metalică, de fulger. Bărbatul se ridicase, stătea acum în dreptul uşii, privind-o cu o expresie de neputinţă şi admiraţie, care-l făceau să pară uimitor de bătrân, de neajutorat. Se îndrepta spre el de parcă n-ar fi fost nimic în faţa ei. Apoi, brusc, îl privi în ochi mândră, necruţătoare. Aş fi dat orice, Alex, numai să nu fi făcut gestul acesta ! Barbar, umilitor. Numai un om josnic, incapabil să cucerească o femeie poate să facă un asemenea lucru. Eşti oribil. Trecu pe lângă el, dându-l uşor la o parte. Mâna îi rămase un timp pe clanţă. Abia atunci se trezi Alexandru Manu, sau mai bine-zis, se trezi fiara aceea mândră şl elegantă în care era îmbrăcată fiinţa lui . Atunci îşi dădu seama, de parcă s-ar fi trezit pentru prima dată în viaţa lui la realitate, şi ar fi privit toată realitatea printr-o fantă mai îngustă decât un vârf de ac. Lumina care pătrundea prin faţa aceea îl orbea şi-l trezea la realitate. Îi prinse mâna. Privea încă în pământ, nu-şi revenise. Îmi pare nespus de rău, Olena, că lucrurile s-au întâmplat aşa... Îşi găsea greu cuvintele. Dar dacă eu nu sunt un om înţelept, te rog pe tine să fii la înălţime. Tăcu, nodul lui Adam îi ştrangula respiraţia, Rămâi puţin. Olena Mihaide îl ascultă cu acea lumină-mândrie pe chip care-i stăpânea acum toată fiinţa.

Alexandru Manu se întoarse cu o casetă minusculă de fildeş în mână. Deschise fără să se grăbească, un inel de aur, imens, cu o piatră de jad, sclipind, cu raze care se frângeau în aer, o făcu să tresară. Ar fi vrut să întindă mâna să-l pipăie, mai ales greutatea lui, impresia aceea de vechi şi sacru, o făceau să se înfioare. Te rog să-l primeşti. Vocea bărbatului se prelinse pe trupul ei, îmbrățișând-o.

Un fulger de spaimă şi răzbunare luci în ochii femeii. Pentru ce Alex ? Avea buzele strânse. Lumina sculei de preț îi pătrunsese în suflet de parcă îi ardea mințile. Pentru că te iubesc, Olena. Pentru că te iubesc demult, parcă de când mă ştiu pe lume. Alexandru Manu tăcu, chipul îi era trist, plin de griji. Pentru că nu ştiu ce o să se întâmple cu mine. Îşi muşcă buzele întunecat. In sfârşit, ca să mă ierți. Un rânjet luminos îi umplu fața şi Olena Mihaide făcu efortul să nu izbucnească în râs. Cutele chipului i se strânseră încet, căpătând expresia de răutate şi mândrie pe care o avusese mai înainte. Adio, Alex ! Deschise uşa eu o mişcare violentă. O văzu, incapabil să mai facă vreun gest, dispărând pe scări, pierzându-se în lumina crudă de afară.

X X X

Câteva zile a fost trist. Foarte trist, îl durea sufletul, de parcă ar fi avut un pietroi de plumb în stomac. Elena Marin, soția lui, s-a întors a doua zi şi a fost uimit, aproape nu-i venea să-şi creadă ochilor cât de frumoasă este. O femeie nespus de delicată şi de frumoasă. Pielea migdalată, netedă, uşor uscată, îi întărea şi mai mult acea imagine de ființă elevată, aristocratică. Sentimentul de vină, care-i murdărise şi-i sensibilizase şi cele mai ascunse unghere ele ființei, pierea acum alungat de frumusețea, de puritatea şi prospețimea trupului care se mişca în jurul lui, răspândind o vrajă ciudată. O bucurie albă îi inundă sufletul. Se felicită şi îi mulțumi în gând lui Dumnezeu că nu se întâmplase nimic între el şi Olena

Mihaide. Fusese la un control. Doctorul o liniştise că nu e nimic grav, va trebui însă să ducă o viaţă mai echilibrată, lipsită de emoţii puternice.

O, Alex, dac-ai şti ce îngrijorată am fost. Un văl de recunoştinţă îl făcu aproape să-i dea lacrimile. Îi luă mâna şi i-o sărută cu respect de mai multe ori, apoi o îmbrăţişa mângâind-o cu toată puterea de înţelegere şi dăruire a fiinţei lui. Aveau o fetiţă, situaţia lor era excelentă, soţul ei se bucura de un respect deosebit în urbea lor; de ce să-şi mai facă atâtea proiecte, de ce sa fie nemulţumită că soţul ei n-a ajuns un nume in baroul capitalei. Crede-mă Alex, gloria baroului nu este de tine. Mai bine dedă-te bucuriilor pe care ţi le oferă vânătoarea, prietenii, bucuriilor mici şi domestice pe care ni le dă Dumnezeu..

În seara aceea a iubit-o duios, nespus de atent, întorcându-i toată recunoştinţa care-i umplea sufletul.

Vara anului 1936 se trecea pe lume înaltă, nostalgică. Peste câteva zile au fost invitaţi de familia Mihaide la masă, mei bine zis de domnul Mihaide. Mai fuseseră invitaţi bătrânul doctor Nicolae Pietroasa cu soţia şi Nicolae Mălureanu, deputatul ţărănist. Doi lăutari stăteau retraşi în umbră, lăsând slobod firul unui cântecel de te treceau fiorii .

Masa fusese servită pe terasă, sub bolta cu viţă de vie, felinarele aprinse răspândeau o lumină molatecă, bolnăvicioasă.

Grigore Mihaide se întorsese cu o zi mai înainte din Bucureşti. Povestea zvonurile care circulau, strecurate pe sub uşile Consiliului de Miniştri, în lumea baroului. In Germania HitIer făcea să-i răsune din ce în ce mai tare vocea lui de paranoic scopit. O boare de vânt muşcă vitele de vie făcându-le inimile să se înfioare. Ascultaţi-mă pe mine, fraţilor, se apropie vremuri grele pentru biata ţărişoară, încheie tărăgănat, cu glasul stins judecătorul Mihaide. Nicolae Mălureanu clătină din cap, râzând prosteşte. Atâta timp cât avem un partid ţărănist puternic, prieteni, cât îl avem pe Maniu, nimic nu i se poate

întâmpla acestui popor. Tăcură. Undeva se auzi urletul jalnic al unui câine. Ziceți, mă, de ce stați ! doctorul Pietroasa îi îndemna pe cei doi lăutari s-o dea pe coardă a subțire mai cu foc.

Olena Mihaide se aplecă peste umărul avocatului Alexandru Manu ca şi cum ar fi vrut să-i spună ceva la ureche. Bărbatul îi simți sânul apăsându-i urechea şi tâmpla. Carnea moale a femeii îl arse până în adâncul sufletului. De fapt gazda se aplecase să ridice scrumiera, mai întârzie însă mult timp, şi bărbatul simți semnul discret al femeii, ÎI întrebă roşind, dacă mai doreşte ceva, râsul cristalin al tinerei femei, nespus de frumoase acum, îi gâdila urechea amețindu-1. Inima îi împietrise de cum venise. Olena Mihaide le ieşise înainte în capul scărilor, primindu-i cu brațele întinse. Era într-o rochie de atlaz, de culoarea mării pierdute, lungă, până în pământ, strângându-i coapsele şi umerii, apăsându-i sânii, care-i îmbogățeau pieptul ca două cupe de penumbră.

Învăluită în lumina plină de taină a felinarelor ascunse în vița de vie, părea nespus de frumoasă. Parcă seara şi lumea se retrăseseră într-o altă epocă. Îi văzu hipnotizat surâsul cald când o sărută pe nevastă-sa, pe prietena ei, apoi deveni brusc serioasă, privindu-1 mărinimos într-un fel şăgalnic. El îi sărutase pierdut mâna, încercând să rămână cât mai stăpân pe sine.

Se întoarseră târziu, după miezul nopții acasă. Gândul îi rămăsese, de data aceasta simțindu-se cu adevărat bolnav, la Olena Mihaide şi la frumusețea ei, amintind frumusețea unei statui din vechea Elada. La lucrul acesta se gândea în clipa în care slujnica familiei Mihaide îl opri într-un ungher al tribunalului spunându-i cu vocea scăzută de dorința cucoanei Olena de a se sfătui cu dânsul într-o problemă. Cucoana mi-a spus să veniți degrabă că vă aşteaptă.

Rămase întâi împietrit, cu sufletul greu, abia după mult timp inima începu să-i bată cu putere în piept. Pe Grigore Mihaide îl ştia plecat de cu seara, pentru mai multe zile, cu treburi la Bucureşti. O bucurie albă, care-l orbea pe dinlăuntru, îl făcea să-şi piardă mințile. Se

hotărî chiar în clipa aceea să dea curs dorinței celei care-i ațâțase sufletul şi pornirile simțurilor. Înseamnă că de data aceasta lucrurile vor intra pe făgaşul cel bun, aşa cum îşi închipuise el. O senzație ciudată, de vinovăție amestecată cu bucuria nebună care-i țiuia în urechi puneau stăpânire pe el. Deschise poarta casei Mihaide, terasa acoperită cu vița de vie dormita în lumina obosită a după amiezii. Urcă scările. Avu dintr-o dată impresia ciudată, înspăimântătoare, că pereții casei, casa toată, îl pândeşte, plină de tăcere, ca o ființă ancestrală care aşteaptă cine ştie de când. Acum se afla pe terasă. Se opri în loc. Undeva pe-o stradă învecinată se auzi huruitul înfundat al unei trăsuri. Apoi liniştea, o linişte ciudată, goală pe dinăuntru, îi năvăli în urechi. Mai făcu doi paşi ascultând. Casa dormita pândind de acolo de unde se retrăsese, din adâncul ei. Trase încet, precaut şnurul soneriei. Clinchetele răsunară strident, speriate.

I se păru că timpul trece greu. Olena Mihaide îi deschise uşa încet, privind în spatele lui, către poartă, să se asigure poate dacă nu-l vede cineva. ÎI pofti cu un gest mut. În cealaltă odaie, domnule Marin şopti tânăra femeie, care părea slăbită. Candelabrul vechi abia dacă reuşea să topească penumbra odăii retrase. O carafă cu coniac franțuzesc, un ibric cu cafea, paharele şi ceştile aşteptau pe masa din mijlocul odăii. Nu intrase niciodată în încăperea aceasta care trebuie să servească de dormitor pentru oaspeți, sau de odaie intimă pentru stăpâna casei. Inima îi bătea dureros, ca şi cum în universul acesta mort ar fi fost singura ființă vie. Alexandru Manu se însufleți dintr-o dată, dar nu-şi mai regăsi gesturile de curtezan de altă dată. Nu reuşi decât să zâmbească pierdut. încercă să-i ia mâna să i-o sărute.

Olena Mihaide îl privi de sus, gravă, pierdută. Era în aceeaşi rochie de atlaz, care-i acoperea vârfurile pantofilor făcând-o să semene mai degrabă cu o regină glacială, maiestuoasă. Înțelesese că nu fusese chemat să se bucure de farmecele doamnei Mihaide, ci mai degrabă la o severă judecată. Luați loc, domnule Marin, îl invită stăpâna casei autoritară.

Rămase în picioare cu inima în piept cât bobul de linte, înghețată, încercând, să străbată dincolo de chipul autoritar, frumos, închis în el, al femeii. Ia loc te rog, domnule Marin ! Bărbatul o privi în ochi trist, ținându-şi privirile în ochii ei până când simți că amețește. Mă aşteptam la o explicație din partea dumitale, în urma acelui moment penibil, când m-am simțit umilită, călcată în picioare. Am aşteptat din partea dumitale scuzele de rigoare care n-au venit însă. Tăcu. In liniştea de vată, caldă, evocându-i serile de Moş Crăciun, gândurile se treziră în el limpezi, puternice. Ce e asta Olena ? O scenetă, desigur, nu-i aşa ? Încercă să zâmbească pentru a mai îndulci asprimea de pe chipul femeii şi dezamăgirea din sufletul lui. Mi-am cerut scuze chiar atunci pentru gestul meu. Gestul acela a fost gestul unui ora tulburat de dragostea pe care i-o purta femeii iubite. Mi-am pierdut capul, acesta e adevărul.

Trupurile împietrite se pândeau, temându-se să facă cel mai mic gest. Alexandru Manu făcu un pas încercând să-i ia mâna. Am vrut să-i mărturisesc soțului meu oribilul gest al dumitale, şopti Olena Mihaide cu buzele strânse, rece, ca şi cum i-ar fi fost toată ființa o stâncă de gheață. N-am avut curajul însă, gândindu-mă că aş putea face mai mult rău. Aici tânăra femeie îşi înălță bărbia, privindu-l trufaşă în ochi, dorind să-l străpungă.. În clipa aceea a înțeles că se căznea din toate puterile să-l domine, să-l impresioneze, şi că în spatele acestei mândrii austere se ascunde sufletul cald, sănătos şi mândrul al femeii iubite, pe care-l ştia din totdeauna. Nu trebuia să se grăbească şi, mai ales, nu trebuia s-o dezamăgească. Zâmbetul se stinse prelingându-se pe bărbia bărbatului, întunecându-i toată ființa.

Alexandru Marin îngenunche, rămase un timp în genunchi în fața acelui trup monumental şi tânăr, de femeie frumoasă. Avu impresia că-i aude bătăile inimii, mari, calde, ca un soare care pulsează. Ca o pasăre uriaşă care zboară greoaie prin văzduh. Îi luă mâna şi i-o sărută. Olena Mihaide îşi lasă de data aceasta mâna în mâinile bărbatului.

Alexandru Manu îşi lipi fruntea de mâna fierbinte, prelungă, ca şi cum degetele i-ar fi fost lichide, şi-ar fi înghețat pe nesimțite. Femeia îşi puse mâna cealaltă în părul bărbatului, închizând ochii. Inima îi zvâcnea în piept fericită. Se trezi dintr-o dată îmbrățișată şi purtată pe sus. O spaimă fierbinte amestecată cu euforia care-i ardea creierii, se zbătu în ea sălbatica,. Simți moliciunea patului cu arcuri, îngropându-i. Se zbătu cât putu şi reuşi să-1 răstoarne. Îi văzu fața roşie, gâfâind. Li se auzeau la amândoi răsuflările grele, grăbite, pline de pândă. Se opinti cu toată puterea, şi-1 azvârli cu picioarele, aruncându-1 pe covor. În cădere trupul bărbatului se lovi cu tâmpla de colțul mesei. Sunetul sec şi moale i se lipi parcă de epidermă. Îşi văzu picioarele albe, un alb nefiresc în aer, şi asta o îngheță.

Apoi îşi dădu seama că se sufocă. Se trezi speriată, parcă ar fi fost pe altă lume. Trupul bărbatului era jos, întins pe covor, nemişcat. Sări arcuindu-şi mijlocul, de parcă ar fi fost păpuşă şi ar fi avut o putere pe care nu şi-o cunoştea. Îşi lipi urechea de pieptul lui, respira încet, obosit, de parcă timpul s-ar fi oprit în loc. ÎI zgâlțâi cât putu, țipând. Alex ! Alex, dragule ! Apoi îl ridică pe genunchi opintindu-se. Bărbatul deschise ochii mari, fără vlagă. Un moment se priviră tăcuți, fără să spună nici unul nimic, cu inimile înghețate. Alexandru Marin trase adânc aer în piept şi oftă, apoi se prinse cu mina de masă şi se ridică încet, punându-se întâi în genunchi. Femeia îl ajuta cu aceeaşi expresie de spaima şi de uluială pe chip.

Abia după mult timp îl întrebă în şoaptă, moale, dacă şi-a revenit. Se scuză că n-a vrut să-l lovească aşa tare, dacă nu mă atacai nu se întâmpla nimic. Te-am chemat să discutăm ca doi oameni, nu să ne omorâm unul pe altul. Bărbatul îşi duse mâna la gât, respiră şuierând de câteva ori. O privi cu ură sau mai degrabă cu un fel de jenă pe care voia el s-o ascundă. Nu credeam în povestea Dalilei, Alexandru Manu surise trist. Eu îmi pierd mințile după tine, sunt nebun, de nu mai ştiu pe ce lume mă aflu, îmi eşti dragă ca ochii din cap, iar tu mă chemi să mă omori. Râse scurt, de câteva ori, semn că îşi mai

revenise. Olena Mihaide se îmbujora brusc. Dacă eşti prost, şopti femeia învelită. Ochii îi sclipiră de o bucurie ciudată. Acesta e jocul dinaintea dragostei, Olena, nu ? Chipul bărbatului deveni nespus de trist şi de cald. Să ştii însă că dacă se va întâmpla ceva, tu eşti aceea care vei răspunde în faţa lui Dumnezeu. Buzele femeii rămaseră întredeschise, uimite. Nu, Alex, în faţa lui Dumnezeu, tu eşti vinovat. Chipul femeii se întunecă dintr-o dată. Întâi când nu m-ai vrut de soţie, şi acum când ştii că îmi eşti drag, şi nu-mi dai pace. Alexandru Manu se apropie de trupul zvelt, inspirând căldură şi forţă. Rămase în faţa ei atingându-i aproape tâmpla. Dacă-ţi închipui că voi fi vreodată a ta cu forţa, te înşeli, şopti femeia învăluindu-l cu o privire caldă şi prietenoasă.

Bărbatul clătină trist din cap. Liniştea devine odihnitoare, reconfortantă. Îmi ajunge atât Olena, să ştiu că m-ai iubit şi că mă iubeşti, mulţumesc că mi-ai spus. De acum voi fi cel mai fericit bărbat. Surâsul se prelinse ironic pe obrazul catifelat al tinerei femei. Te-am iubit foarte mult Alex, iar acum ţin la tine ca la un frate. Îmi eşti nespus de drag. Glasul Olenei Mihaide aburi parcă aerul dintre ei. E mai bine să fim fraţi, crede-mă. Să ne ajutăm, să ţinem unul la altul. Femeia oftă adânc. Asta să fie modul nostru frumos, adânc de a ne iubi. Alexandru Manu îşi îndreptă umerii. Devenea din nou acel bărbat vesel, galant. Îi luă mâna şi i-o sărută prelung. Îţi mulţumesc, m-ai făcut fericit, şopti el. Privirile li se întâlniră, pierzându-se unul în ochii altuia.

Ai dovedit că eşti mai înţeleaptă şi mai bună decât mine, şopti bărbatul privind-o în ochi.. Îşi luă la revedere, desprinzându-se greu de chipul ei, de ochii calzi şi tulburători. O lacrimă ca un bob de cristal alunecă pe obrazul femeii. Alexandru Manu deschise uşa, coborî scările, încercând să pară cât mai firesc, şi ieşi în stradă.

X X X

Toamna veni pe nesimțite. Bărbatul chicotise în gândul lui fericit. Era mulțumit pentru că se ştia iubit, şi acesta era cel mai important lucru. Soarele urca pe cer ametit. Era sâmbătă. Alexandru Manu mâna căruța cu arcuri pe drumul de țară, ca un căruțaş adevărat, începuse culesul viilor şi mergeau să-şi petreacă duminica la conacul de la podgorii. Dealurile Măgurii şi ale Olanului erau pline de vii ca nişte lanuri nesfârşite. In spatele lui, Elena Manu, somnolând, se lăsase furată de gânduri. Alex, Olena când a spus că vine ? auzi ca prin vis glasul soției lui.

Se mai trezi : lumina galbenă, bolnăvicioasă a văzduhului îi umplea sufletul de amintiri şi de melancolie. Mâine dimineață, îi spuse bărbatul întorcând uşor capul. Apoi se lasă din nou pradă gândurilor şi melancoliei care-i umpleau sufletul. După discuția avută cu Olena în dormitorul ei, relațiile dintre ei se schimbaseră ca şi cum ar fi devenit din ziua aceea alții. Deveniseră mai apropiați, mai prieteni, mai veseli şi mai fireşti în felul lor de a comunica unul cu altul. Deveniseră ca nişte frați, cum zisese ea. Nu se mai simțeau stânjeniți. Olena Mihaide ştia că este iubită şi lucrul acesta o făcuse fericită. Alexandru Manu ştia şi el că Olena ține la el, şi, mai ales, ştia că o dată şi o dată va fi a lui. Un stol de vrăbii îi zbură pe lângă urechi, făcând văzduhul să huruie. Lumina toamnei spăla dealurile acoperite cu vii, văile înecate în linişte. La o serată dată de doctor dansase cu ea. Grigore Mihaide era la pocher în altă odaie. Lângă ei o pereche de tineri, fata doctorului cu logodnicul ei, se legănau furați de moleşeala îmbrățişării. Olena se lipise de el, îşi culcase tâmpla pe pieptul lui, şi el o simțise caldă, abandonată. 0 sărutase pe păr şi o strânsese mai tare la piept. Acum soarele coborâse pe culmea dealului, învăluind valea cu turmele de oi, cu lanurile de porumb şi de cânepă, într-o apă galbenă, amară.

Noaptea rămăsese până târziu lângă focul făcut în curtea conacului. Alexandru Manu îşi aduse aminte vremea când era copil, venea cu bunicul lui, boierul despre care auzise atâtea. Învățase să

călărească, ziua băteau dealurile îndemnându-i pe culegători, seara dormeau lângă foc, ascultând poveştile şi faptele de vitejie ale boierilor bătrâni, care, de cum auzeau că au intrat turcii sau tătarii în ţară, îşi adunau cetele de luptători organizate pe sate, şi se retrăgeau într-un loc, de unde aşteptau poruncă de la Domnie . Se gândi cu tristeţe că aşa cum bolea soţia lui, care era din zi în zi mai palidă şi lipsită de puteri, n-o să-i dăruiască niciodată un fiu. Pe când Olena Mihaide rămăsese aceeaşi muiere sănătoasă, cu mers de om mândru, nevastă-sa devenise pe zi ce trece mai neputincioasă, mai sensibilă. Nu putea să spună că n-o iubise, sau că n-o mai iubeşte acum.

După ce o văzuse în tinereţe şi se îndrăgostise de ea, de fata boierului Ştefan Mătăsaru, fuseseră luni de zile când nici nu ştiuse pe unde umblă. Acum imaginea Olenei nu-i mai ieşea din minte, crescuse în sufletul lui, deşi, după întâlnirea acea din casa ei, se mai liniştise. ÎI bucura vederea ei zilnică, şi râsul ei înalt, de ape săltând peste pietre, apropierea, cumînţenia şi căldura ei. Fără să-şi dea seama se trezi în el furia aceea care-1 mai îmboldise de câteva ori împotriva ei. În definitiv, ce vrea ? Până când va duce jocul ăsta cu mine. Orice dragoste trebuie să se termine acolo unde se termină dragostea bărbatului cu a femeii.

Încă mai leneveau în patul de scânduri, cu saltea de paie de la Conac, dimineaţa era rece, afară se luminase de mult, se vedea lumina soarelui albă ca praful de argint.

Alexandru Manu o lăsă pe nevastă-sa dormind şi ieşi în tindă să se bărbierească. Avea pantalonii albaştrii de velur, cizmele uşoare de vânătoare, şi o cămaşă înflorată strânsă pe trup. Pe pantele dealului se vedeau culegătorii cu coşurile pe umeri. Undeva se înălţa cântecul unei femei tinere. Apoi dinspre răsărit veni adus de o pală de vânt viersul nespus de dulce al unui fluier. Parcă acestea ar fi fost vremuri antice, dulci. Toată copilăria ascultase primăvara, la legatul viţei de vie, cântecele fetelor mari. De departe, dinspre valea Mierlei, picura mierea unui caval şi sunetele unei tălăngi. Fiinţa lui îşi simţea

sufletul moale cum se pierde parcă în văzduh. Se bărbierise, îşi strânsese biciul, şi-acum privea valea învăluită în aburii dimineții.

Tresări la auzul tropotului de cal. Când se întoarse o văzu în fața ochilor pe Olena Mihaide. Înțepenise însă în şa, cu umerii săltați, şi-acum părea o imagine dintr-un basm. Bună dimineața, boier Alexandre, auzi el chipul cald şi vesel al tinerei amazoane ! Nu-mi închipuiam să fii atât de vrednic. Îşi îngroşase glasul, pusă pe şagă. Ştia că după aceasta va izbucni în râs. Coborî şi-i deschise porțile, apoi veni şi o ajută să descalece. Credeam că veniți cu docarul, îi răspunse bărbatul, după ce îi dădu bună dimineața şi o invită să intre. Elena încă mai dormea. Ce vrusese să spună cu asta ?

Olena Mihaide îşi înalță capul mândră. Era în costumul de călărie vişiniu şi aşa cum stătea în fața lui părea mai degrabă o statuie. Obrajii îi erau îmbujorați de aerul sănătos al dimineții, gura i se arcuia plină de gingăşie pe chip. Ochii i se părură şi mai albaştrii, aproape că ameți privind în ei. Boier Vasile Marin, vocea femeii răsună solemnă, deşi înceată, am venit să ne socotim pentru averea fetei mele, care pretinzi că-ți este dragă. Alexandru Marin întise mâna şi după ce-i luă mâna şi i-a ținu mult timp, îi sărută mâna galant, de mai multe ori.. Îşi aduse aminte povestea pe care i-o spusese Olena cu ani în urmă. Bunicul său, cel cu care păzea viile şi moşiile când era copil, fusese îndrăgostit de bunica dinspre mamă a Olenei. Tinerii s-ar fi luat căci a fost dragoste mare între ei dacă nu s-ar fi opus părinții băiatului. De fapt, vinovați fuseseră părinții fetei care nu-i dăduseră zestrea cerută de cei din neamul lui Vasile Marin. Iubita mea Zinca, aşa o chema pe acea bunică a Olenei, vorbi îngroşându-şi glasul avocatul Alexandru Marin, prinzându-se în jocul tinerei femei, dă-mi mâna şi ți-oi da nu numai toate moşiile şi sculele de preț, ți-oi da inima mea şi viața mea pe veci, şi toată fericirea de pe lume. Olena Mihaide se aplecă repede, ca şi cum ar fi vrut să-i spună ceva la ureche. Fac prinsoare pe moşia Şirineasa, boier Marin, boier falnic, şi mare ticălos, că nu eşti în stare să mă

ajungi din urmă dacă ne luăm la întrecere cu caii până la fântâna Miresii din Valea Radului. Îşi coborâse vocea şi mai mult, şi se uita în ochii lui pierdută. Olena era fericită şi emoționată, căci obrajii îi luaseră foc de la emoția pe care o trăia. Până atunci se scoală şi zmeoaica de nevastă-ta, ca să ne servească masa. Se vedea că avea chef de joacă. Chicoti înfundat, îndreptându-se grațioasă şi pregătindu-se să se ridice în şa. Fac prinsoare pe două moşii, Ileana Cosânzeana, şi pe inima doamnei tale, că până la locul ce l-ai numit te voi ajunge de trei ori. Olena Mihaide surâse cald, fericită. Fie, boier Marin. Tânăra femeie clipi complice din ochi. Dintr-o mişcare uşoară puse piciorul pe scăriță şi se avântă încălecând voiniceşte calul care aştepta fericit şi cuminte. Atunci prinde-mă, îi şopti ea şuierând şi privindu-l în ochi neiertătoare.

Olena Mihaide trase de dârlogi cu putere, apoi plesni coapsa animalului cu cravaşa. Iapa, un animal mare, de rasă, se ridică aproape în două picioare. Bărbatul rămase uluit, privind-o. Alergă apoi şi dezlegă calul de sub şopron, pe care se aruncă dintr-o singura săritură. Vântul îi sufla asurzitor pe lângă urechi. Aerul rece, mătăsos, al dimineții de septembrie, îi intra în cămaşa desfăcută până la jumătatea pieptului. Trecuseră de culmea viilor, o vedea în fața ochilor aplecată ca un călăreț de cursă pe crupa iepei. Îşi aduse aminte că Grigore Mihaide îi vorbise de iapa aceasta pe care n-o întrecuse nici un cal din tot ținutul. Ar fi voit chiar s-o ducă pentru a o înscrie la cursele de cai. La un moment dat, drumul se îngusta trecând printr-un lan de porumb şi lui i se păru că distanța dintre el şi Olena Mihaide se mai micşorase. Împunse calul cu tocurile cizmelor şi se aplecă şi mai mult în față. Acum intră într-un pâlc de arbori ; când ieşi într-un luminiş care i se păru ciudat de galben, o văzu afundându-se în umbra stejarilor şi fagilor mai groşi decât trupul bărbatului. Îşi aminti uimitor de limpede, ca şi cum ar fi fost ieri, că fusese o dată, cu ani în urmă, la fântâna aceasta. Îşi aduse apoi

aminte şi legenda pe care i-o povestise bunicul lui, cu o mireasă mâncată de lupi chiar în locul acesta.

Drumul coti înfundându-se în întunecimea codrului care devenea din ce în ce mai des. Trebui să se aplece şi mai mult să nu-l lovească crengile peste faţă. Calul gonea mai încet, încordat. Parcă obosise şi avea în el o tristeţe ciudată. La un moment dat i se păru că nu mai aude tropotul iepei pe care alerga Olena Mihaide. Rămase ascultând încordat, îmboldind animalul preţ de un sfert de ceas. Valea se îngusta acum şi mai mult, întunecându-se. Apoi lumina năvăli printre crengile rare ale unui arbore secular. În clipa aceea o văzu pe Olena aşteptându-l fericită pe un dâmb. Calul Olenei Mihaide se apucase să pască smocurile rare de iarbă. Olena descălecase, şi acum îl privea curioasă, cu o expresie vie, de copil care se joacă pe faţă. De parcă i-ar fi spus cu ochii, ei ai văzut că nu m-ai ajuns !

Descălecă şi el lăsând calul slobod. Abia atunci, privind în sus, rămase împietrit, cu respiraţia îngheţată în piept, ca şi cum n-ar fi avut aer. Imaginea femeii şi chipul el se părură neasemuit de frumoase. O clipă uită chiar şi locul în care se găseau. Inima îi bătea să-i spargă pieptul, rar, dureros. Începea să-şi revină. În costumul ei de amazoană aristocrată părea o prinţesă sau, mai de grabă, o tânără nobilă de la curţile Europei evului mediu. Abia atunci sesiza expresia aceea de exotism şi de mândrie ultragiată pe care Olena o avusese întotdeauna ascunsa. Nasul uşor în vânt, privirea hotărâtă, plină de moliciune, linia chipului caldă, aproape lichidă, toate acestea o făceau nespus de frumoasă. Îi auzi râsul fericit, de adolescentă, parcă ai fi căzut din lună, boier Alexandre. Apoi chipul îi deveni trist, melancolic. Alexandru Marin înainta către ea cu aceeaşi expresie de uluială pe chip. Opreşte-te, Alex, şopti tânăra femeie, blândă.

Olena Mihaide îl privea pierdută, cu o expresie neobişnuită de milă. Întoarce-te şi pune mâna pe zăbala calului. Bărbatul se îndreptă de spate, trezit de glasul autoritar al femeii. Nu înţelegea parcă bine ce vrea. Se întoarse şi atinse zăbala calului. În stejarul sub care stătea

Olena, izbucni trilul cristalin, argintiu al ciocârliei. Jură după mine, Alex. Chipul femeii devenise acum mai cald. Jur s-o iubesc pe Olena Lacusteanu, acesta era numele ei de fată, toată viața. Jur. S-o iubesc cum n-a fost iubită nici o femeie pe pământul acesta, s-o respect şi s-o fac fericită. Chipul bărbatului devenise dintr-o dată luminos, repetând cuvintele care-i umpleau sufletul de bucurie. Jur să-i păstrez cinstea ei de femeie, să nu doresc să mă culc cu ea, şi să nu mă culc cu ea niciodată. Alexandru Manu surise înveselit. Nu, asta n-o să jur niciodată, daga mea. Râseră amândoi. Dacă juri îşi voi dărui ceva... grozav. Liniştea îngheță aerul din jurul lor, o boare de vânt trecu prin frunziş, spărgând văzduhul în mii de țăndări. Alex, te rog să faci ce te-am rugat, altfel totul se duce de râpă.

În mintea bărbatului încolți ideea posibilității de călca mai târziu jurământul. Nu e drept Olena, nu e cinstit. Poți să-mi ceri să nu mă culc cu tine niciodată, să te apăr ca pe sora mea, dar nu poți să-mi ceri să nu te doresc, şi nu mă gândesc la tine ca la femeia pe care o iubesc. Nu pot lucrul acesta. Olana Mihaide deveni dintr-o dată gravă. Pe fața femei se lăsă o tristețe albastră, pustie. Bine, repetă atunci după mine, şopti ea. Jur să-i apăr cinstea şi să am grijă de ea ca de sora a mea. Jur s-o doresc, dar să nu mă culc cu ea niciodată. Pădurea vui parcă dintr-un adânc de lume, acoperind cuvintele pline de o tristețe caldă, cețoasă, ale bărbatului. Se priviră un timp, parcă dezamăgiți. Olena Mihaide surâse visătoare. Hai vino, şopti femeia, cu aceeaşi privire plină de milă, ca şi cum in clipa aceea i-ar fi părut nespus de rău după ceva pierdut. Alexandru Manu înaintă trist, aplecându-şi trupul în față. Ajunse în fața ei.

Un timp rămaseră privindu-se atenți, aşteptând, temători să nu se petreacă ceva care ar sparge liniştea, în care fiecare se simțea încorsetat. Olena Mihaide îşi puse mâinile pe umerii lui. Alexandru Marin o privea cu buzele strânse. O expresie ciudată, de deznădejde i se întipăriseră pe chip. Femeia închise ochii, buzele i se conturau fine, roşii, lichide, nespus de frumoase, de senzuale. Acum nu-mi

mai e frică de tine, Alex. Acum suntem cu adevărat doi iubiți curați. Tăcu, deschise ochii privindu-l adânc în ochi. Te iubesc de la doisprezece ani, de când te-am văzut prima dată, să ştii. Dacă n-aş fi fost o fata timidă şi binecrescută ți-aş fi declarat eu dragostea. Păcat că aşa a fost făcută lumea, ca fetele să aştepte. Şi –a fost bine. Tăcu. Îşi trecu limba peste buzele moi, creionate fin. În liceu erai foarte iubit, iar eu nici nu speram să-mi acorzi atenție cât de cât. Știu că mama ta a ținut să ne căsătorim ca să unim moşiile. Olena Mihaide tăcu, mâinile începură să-i tremure uşor. Dar să ştii că n-a fost numai asta. A ținut foarte mult la mine, mi-a mărturisit.

Aici Olena trase aer adânc în piept. Mi-a mărturisit că îi sunt dragă, că nu ştie nici ea de ce ține atât de mult la mine. Mi-a spus că şi-ar dori foarte mult să-i fiu noră. Departe se auzi un boncăluit de cerbi, apoi frunzişul începu să sune până departe neliniştit. Alexandru Manu vru să-i ia mâinile. Şi chiar se plecă şi îi sărută amândouă mâinile de mai multe ori. Fii cuminte, acum poți să mă strângi în brațe şi să mă săruți. Tânăra femeie îl sărută repede, în fuga, ca şi cum ar fi fost o adolescentă ruşinată, apoi se înclină, lipindu-se de trupul bărbatului. Alexandru Manu o îndepărtă uşor, s-o poată privi. Chipul îi era grav. O privi mult timp ca şi cum ar fi fost supărat pe ea. Un gând cenuşiu care venea din altă ființă, străină de el, îi spunea că de fapt ştia asta, că ceea ce făcea el acum nu era decât un fel de teatru. Acum îmi spui, Olena, se auzi şoapta pustie a avocatului, nu puteai să-mi spui atunci ? Genele lungi, catifelate ale tinerei femei se închiseră, acoperindu-i limpezimea albastră a ochilor. Am crezut c-o să-ți spună ea, Alex. Atunci, când eram elevă la Şcoala de fete, când am stat prima dată de vorbă în parc, am fost atât de fericită, încât m-am şi văzut căsătorită eu tine. Tăcu sfioasă, privindu-l întrebătoare. Şi chiar nu ți-a spus nimic de dorința ei ? Alexandru Manu o trase spre el, îndoindu-i mijlocul. O sărută pe ochi, pe tâmple, trupul moale al femeii se topi în brațele lui, apoi îi muşcă gura sălbatic, nesățios. După mult timp, când Olena Mihaide

reuşi să-şi înalțe capul şi se privirăiarăşi în ochi, îl întrebă din nou. Atunci când a venit cu tine, şi-am fost împreuna la teatru, şopti Alexandru Manu... Mi-a spus să fiu mai îndrăzneț cu fetele. Să-i faci Olenei curte, e o fată tare frumoasă. Da, mi-a spus asta, îmi aduc aminte perfect. Unul din cai necheză cu gâtul întins spre cer. Tresăriră amândoi. Se dezlipiră şi se întoarseră speriați cu fața înspre cai. Un vultur se rotea pierdut în slava cerului. Nu e nimic, şopti femeia după ce ascultă un timp cu auzul încordat. Ochii îi coborâră peste pădurile care începuseră să se îngălbenească. S-a ridicat soarele sus, Alex, trebuie să mă duc la viile noastre. O să venim după prânz să luăm masa cu voi. Alexandru Manu îi ținu mina. O trase înspre el. Îi privi chipul fraged şi plin, de adolescentă care abia de acum încolo ghiceşti că va fi o femeie frumoasă. Îi mângâie tâmpla, linia cefei. Frumusețea aceasta, mai mult ascunsă, a femeii, mă înnebuneşte, se gândi Alexandru Manu în clipa aceea. Ca şi cum ar fi fost un gheţar cu două treimi din corpul lui ascuns sub apă, frumusețea aceasta adâncă şi plina, de mister îl păcălise atunci când ar fi putut să se căsătorească, vai, cu ea. Frumusețea celeilalte, a Elenei, a soției lui, fusese mai vizibilă, mai strălucitoarea. Ți se dăruia, ți se descoperea de la prima întâlnire. O frumsețe strălucitoare şi superficială. Frumusețea Olenei, era o frumusețe mai ascunsă, mai adâncă, nu te orbea de prima dată, nu ți se dăruia deodată. Trebuie s-o descoperi, o descopereai încetul cu încetul, greu, şi cu cât o descopereai mai mult , cu atât ți se părea mai strălucitoare, mai mare, mai vie, zdrobitoare, impresionantă.

Îi atinse buzele, numai atât, luciul lor trandafiriu lichid, catifelat, arzând. Si tot frumusețea aceasta îl înnebunea acum, îl făcea nopțile să se învârtă în pat cu gândul la ea. O ridică în brațe, săltând-o. Olena Mihaide chicoti fericită, apoi se prinse speriată cu brațele de gâtul lui. Lumina gălbui-arămie a soarelui îi inundă trupul ca şi cum trupul lui ar fi fost un vas, o amforă. Ei drăcie, se gândi fericit, o am în brațe. Aş putea să merg cu ea până acasă aşa, sau, mai de grabă, aş

duce-o în mijlocul pădurii, şi aş iubi-o. Aş vrea să fiu zmeu şi să te duc la palatul zmeilor din pădure, să te mănânc, şopti el sărutând-o. Râseră amândoi. Calul lui Alexandru Manu îşi înalță capul ascultând. Olena Mihaide îi sărută tâmpla. Tot aşa, în fugă, jucăuş. Trebuie să mă duc, Alex. Dă-mi drumul. Ne întâlnim la masa de prânz. Alexandru Manu clătină din cap. Nu-ți dau drumul. Toată viața o să te țin aşa. Olena se zbătu, încercând să scape. Bine, mai stau o jumătate de oră. O lăsă jos. La şeaua iepei mele e o pătură. Te duci s-o iei. Olena Mihaide o luă pe coastă în sus, printre arborii care erau din ce în ce mai deşi. Găsi un loc neted. Alexandru Manu urcă în urma ei, gâfâind. Dacă cineva ar fi venit în poieniță, ar fi văzut numai caii păscând.

Bărbatul întinse pătura, o luă în brațe, şi-o întinse pe pătură. Trupul îi era încordat, sângele îi şfichiuia parcă urechile, înnebunindu-l. Olena Mihaide îl cuprinsese cu brațele. Trupul bărbatului îi strivea carnea moale, catifelată, care-i devenise o masă lichidă, în flăcări . Gura lui îi muşcă gura. Olena simți că se asfixiază şi dacă în clipa aceea nu reuşeşte să fugă, va fi a lui, n-o să mai poată niciodată lupta cu el. Se zbătu şi reuşi să se ridice.

Răsuflau amândoi greu. Când îşi reveni, bărbatul îşi văzu trupul întins, chircit, chinuit de dorință. Se întoarse şi trase adânc aer în piept. Caii păşteau liniştiți, soarele se înălțase pe cer că puteai să-l vezi printre ramurile copacilor. Olena se aplecă şi-l bătu cu mâna de umăr. Apoi îi dădu mâna ajutându-l să se ridice. Hai, leneşule, hai. Râseră amândoi trişti. Îți convine ție, mormăi bărbatul, scuturându-se, după care îşi trecu palmele peste față. Olena Mihaide scutură pătura, apoi o împături liniştită. Tu te întorci pe unde am venit Alex, eu o s-o iau peste deal ca să ajung la via noastră. Bărbatul rămase în picioare, privind-o cum coboară, liniştită. Olena Mihaide bătu de câteva ori iapa pe burtă cu palma, după care se înălță în şa ca un adevărat bărbat. Îşi întorsese capul râzând fericită, apoi se pierdu pe drumul care intră în pădure.

X X X

A ajuns târziu, abia către prânz, la conac. Se simțea vlăguit, fără chef de nimic. A întârziat ascultând foşnetul pădurii şi țipetele scoase de păsări. Vulturul pe care-1 văzuse înainta se rotea acum în înaltul cerului, ca şi cum ar fi fost acolo de la începutul lumii . Se gândi la Olena, la trupul ei plin şi moale, de femeie. La dorința lui de bărbat de a o avea. De fapt era ca şi cum Olena ar fi a lui de acum înainte. Au în față o viață întreagă să se iubească. Încălecă şi se pierdu printre arborii seculari. La conac Elena Marin se sculase demult. Vorbea cu omul care tocmise culegătorii. Într-o săptămână, cel mult, dacă nu se strică vremea, s-ar termina toate viile. Din punctul acesta de vedere soția lui era destul de meticuloasa, aşa că prefera s-o lase pe ea să se ocupe de socotelile cu care omul îi ajuta de ani de zile. Anul ăsta o să iasă vin puțin, coane Alexandru, intră omul în vorbă. Strugurii sunt mari şi frumoşi, dar sunt destul de rari.

Pe drum auziseră huruind înfundat şareta judecătorului Grigore Mihaide. Elena Manu îi ieşi înainte, timp în care Alexandru Manu se prefăcea că este absorbit de discuția cu omul cu care încheiaseră socotelile culesului. O auzise întrebând de Olena. Grigore Mihaide era vesel, îi scăpară în ochi o lumină ciudată. Alexandru Manu veni să-i strângă mâna, îmi pare rău că n-am adus puştile, Alex, am fi făcut o vânătoare de iepuri de mai mare dragu. Cred că peste douăzeci mi-au sărit înainte. Privindu-1 cum vorbeşte, Alexandru Marin se gândi că aşa cum este acum Grigore, îi este chiar drag. Nu simțea nici o teamă, poate un fel de senzație ciudată că între ei e un fel de margine de care trebuie să se păzească. Grigore provenea dintr-o familie de țărani înstăriți, din părțile Teleormanului. Se stabilise aici, unde fusese numit judecător şi unde se căsătorise cu fata lui Gheorghe Lăcusteanu. Avea un fel de tic, şi, mai ales, o îngustime a sufletului şi o încordare care-i intraseră în sânge. Se

vedea după chipul lui că e un om auster, setos de bani. Nu-i plăcuse niciodată setea lui de putere, arivismul lui rece. Nu e târziu, dacă ne repezim în oraş, până, deseară suntem înapoi , îi răspunde Alexandru Manu. Mâine seară o să plec, am nişte treburi la Bucureşti, vorbi judecătorul, pe joi sau pe vineri sunt înapoi. Sâmbăta şi duminica viitoare o să stau numai de iepuri.

Un car se văzu pe drum, încărcat cu struguri. Boii mergeau agale, clătinându-se. Alexandru Marin simți cum i se înmoaie sufletul. Imaginea carului şi a boilor mergând agale parcă ieşea din sufletul lui, eliberându-1, umplându-1 de bucurie. Elena Manu trimise o femeie să-1 cheme pe Trică Munteanu să vină cu oamenii să aranjeze fânul. Intră apoi în casă grăbită. Alexandru Manu şi Grigore Mihaide rămaseră singuri în curte. Mi-e dor de-o țuică, Alexandre, mormăi judecătorul, căruia îi cam plăcea să se aghesmuiască. Ce e, Grigore ? tresări celălalt care rămăsese cu privirea pierdută peste colinele acoperite de vii. Ştii ce impresie am, continuă Alexandru Manu, rar, fără să-şi întoarcă privirile, că în aerul şi în lumina asta care dăinuie deasupra viilor, e sufletul strămoşilor noştri. Avocatul tăcu deodată ca şi cum ar asculta ceva care vine din adânc. Liniştea păru că se ridică din iarbă, umedă, maternă. Uite, vezi, simt sufletul bunicului peste dealul acela, cum ne priveşte şi se bucură. Grigore Mihaide îşi întoarse capul. Se bucură de noi, că suntem la post, suntem în locul lor la culesul viilor şi al porumbului şi ducem astfel istoria şi viața mai departe.

Judecătorul Mihaide se apropie de el și-1 luă de braț. Hai în cerdac, Alex, cred că dacă nu te-aş avea pe tine n-aş mai sta nici o săptămână în târgul acesta nenorocit. Urcară scările de piatră. În pivniță se auziră loviturilor celor care împănau linurile. Elena Marin îi invită la masă . Eli, draga mea, ce-ar fi să luăm masa în cerdac, o rugă Grigore Mihaide. Ideea nu e era, se auzi glasul din casă al Elenei Marin. Alex, vino să luăm masa în cerdac, îl chemă

judecătorul, care urcase în cerdac, de unde privea dealurile, acum încărcate de vii şi de culegători.

Alexandru Manu se lăsă însă în voia gândurilor. Îşi întoarse capul abia când Grigore Mihaide, care adusese masa din casă şi pusese scaunele, îl mai invită încă o dată la masă. Şi ţuica aia galbenă ca uleiul, coană Eli, se rugă judecătorul. Întotdeauna Grigore Mihaide se înţelesese cu nevastă-sa. Se pomeni zâmbind, şi între el şi nevastă-sa e aceeaşi relaţie de respect şi de bună înţelegere. Tropotul dulce care-i răsuna in urechi îl făcu să-şi înalţe capul şi să privească înspre drumul de care. Iată-1 pe cel mai bun vechil, glasul lui Grigore Mihaide se auzi gâjâit, cenuşiu. Pe drum răsări ca din pământ, strunindu-şi calul cu dibăcie, Olena. Intră pe poarta conacului parcă ar fi fost o imagine din piesele cu împăraţi şi cu amazoane. Hei, puturoşilor, bine că aţi reuşit să ajungeţi, răsună glasul vesel şi fericit al soţiei judecătorului. Urcă sprintenă scările.

Ajunsă în tinda pardosită cu blane de lemn şi îşi bătu milităreşte cizmele uşoare de călărie. Se aplecă şi o sărută pe Elena Marin pe obraz. Cele două femei se îmbrăţişară scurt. Cu ce să te ajut, Olena, se oferi Olena Mihaide s-o ajute pe prietena ei. Intrară amândouă în odaia de la mijloc în care se găsea ogeacul unde se gătea. Peste puţin, Olena şi Elena Marin apărură cu farfuriile încărcate cu friptură. Asta e friptură din cerbii şi din mistreţii împuşcaţi de soţii noştri, nu-i aşa ? Grig, de acum încolo o să merg şi eu ia vânătoare îi provocă veselă Olena Mihaide pe amândoi bărbaţii . Fac prinsoare că vă rămân. Bărbaţii dădură pe gât cănile cu ţuică. Erau amândoi fericiţi. Grigore Mihaide plescai satisfăcut. Bogdaproste, alam să-i fie ăluia care-a făcut ţuica, mormăi el, ştergându-se cu dosul palmei ca un ţăran.

Alexandru Manu se feri în timpul s-o privească pe Olena. Uitându-se cum urcă scările i se păruse mai tânără. Acum îşi lăsase privirile să cadă pe chipul neveste-si. Elena Marin începea să se treacă, mai multe cute i se adunaseră deja ca nişte aripi la colţurile

ochilor. Rămânea însă o femeie frumoasă, cu expresia aceea a ei pe care o avea din totdeauna, de aristocrată cultivată, de frumusețe de pension. Hei, ce-i cu tăcerea asta, scularea ! Olena Mihaide se însufleți brusc, trezindu-i pe toți din letargie. Alex, bărbatul meu spune că dacă n-ai fi tu, ar pleca şi mâine la Bucureşti. Tine morțiş să devină o glorie a baroului. De ce nu te duci şi tu, eu cu Eli v-am ține ca pe nişte studenți. Alexandru Manu o privi tăcut. Mă simt foarte legat de locurile astea, Olena, îi răspunse el într-un târziu, mă tem că n-o să pot pleca niciodată din amărâtul ăsta de târg. Grigore Mihaide înghiți în sec. Ai îmbătrânit dragule, asta e, şopti ea !

Olena Mihaide îl privi tristă. În curte mai intraseră două care cu struguri. Şi ce te-ai burzuluit aşa că ți-am spus c-ai îmbătrânit, îl luă din nou Olena în primire. Eli, spune tu, dacă bărbații noştri, îndeosebi al tău, nu sunt nişte leneşi. Al meu măcar mai umblă după iepuri şi după mistreți, la vânătoare, după afaceri, vrea să parvină. Dar al tău ? O tristețe moale, cețoasă, li se strecură în suflete, Grigore Mihaide îşi aprinse țigara. Se răsturnă pe scaunul din lemn, cu spătar înalt. Eu mă simt obosită, intru să mă întind puțin, vorbi ca pentru ea soția avocatului. Elena Marin se ridică şi se înclină încercând să zâmbească. Iar eu simt un dor nebun să alerg ca vântul pe Murga mea, vorbi Olena. Să colind toate dealurile astea. Dragul meu soț, ce zici ? Olena, ştii bine să nu-mi place să călăresc. Invită-l pe Alex. Tu nu vezi că Alex a început sa se îngraşe de puturos ce este. Soția judecătorului era gata să izbucnească în râs, dar se stăpâni. Ce zici, Alex, crezi că eşti în stare ? Mă îndoiesc că țărăniştii vor face ceva, Alexandre, vorbi judecătorul Mihaide, care nu-i înghițea deloc, întinzându-şi picioarele. Alexandru Marin îl privi atent. Mustața căzută peste colțurile gurii îl făcea să pară şi mai bătrân. Grigore Mihaide îmbătrânise într-adevăr în anii din urmă, obosit de afacerile în care se băga, de setea lui de înavuțire. Ca țărănist m-am bucurat sincer de venirea la putere a lui Maniu. Mi se pare un bărbat chibzuit, simte parcă mai bine nevoile țării, îi

răspunse avocatul, vorbind rar. Iar ați început cu politica, se supără Olena Mihaide. Domnule Alexandru Manu, își înălță tânăra femeie glasul, îți ordon să te ridici și să încaleci. Mă vei însoți până la moșia noastră de la Pârlogi, vreau să văd cum s-a făcut porumbul și dacă trebuie să intrăm să culegem prunii. Alexandru Manu crezu că ghicește jocul femeii. Se scuză că ar vrea să se întindă, astăzi se sculase din viul nopții și era cam obosit. De altfel cred că ar fi bine să vă întindeți și voi, îi sfătui el pe oaspeții săi. Eu o să plec peste puțin cu șareta, se scuză judecătorul Mihaide. Iar eu vreau neapărat să ajung până la Pârlogi ; vorbi răspicat Olena Mihaide. De ce nu te duci singură, călărești mai bine ca un bărbat, ridică din umeri Alexandru Manu. Trebuie să vedem dacă s-au făcut prunele, Alex, vorbi ca pentru el judecătorul. Îți promit că te voi însoți mâine, vorbi Alexandru Manu, hotărât să ducă jocul început de Olena până la cap. Mâine trebuie să supraveghez culesul viilor de aici, îi răspunse soția judecătorului, continuând jocul.

Un timp se lasă tăcerea. Pe drum carele goale se îndepărtau către vii. Soarele începuse să coboare, poleind dealurile și văile cu o pulbere de aur. Alex, te rog să cedezi de-acum, o cunosc bine pe nevastă-mea, se întoarse către el judecătorul Mihaide, până la urmă toți fac cum zice ea. Eu m-am obișnuit. Olena Mihaide se ridică în picioare. Chipul îi era senin, și totuși gânditor. Dacă ne-am fi căsătorit, eu cu Olena, toate dealurile astea, cât se vede cu privirea, ar fi fost ale noastre, se gândi avocatul Alexandru Manu. Un gând răzbătu de departe, în sufletul lui. Și atunci cu cine m-ar fi înșelat, sau poate că ar fi fost cu adevărat fericită. O văzu coborând scările, părea abătută, gânditoare. Anul ăsta vinul va ieși foarte bun, se întoarse femeia către ei, a fost puțină seceta și strugurii sunt dulci. Haideți, odată, domnule avocat, îi strigă, de data aceasta cu voce tare, Olena. Judecătorul Grigore Mihaide se ridică întinzându-se. M-a luat și pe mine o lene, căscă el. Fă o plimbare până la Pârlogi, Alex, cu Olena, îl sfătui judecătorul. Altfel nu scapi de ea.

Grigore Mihaide coborî scările gânditor. Olena încălecase. Poate că reuşiţi să veniţi înainte de a se însera, le spuse judecătorul. Olena, unde dormim deseară,1a Şopru sau aici ? Ne aştepţi la Şopru, dragule, îi răspunse soţia lui imediat. Vreau să dorm pe moşia mea. Alexandru Manu încălecă şi el fără să se grăbească. Era bănuitor, cu o expresie de încordare şi aboseală pe chip.

Grigore Mihaide se urcă în şaretă, apoi îşi luă la revedere. Ne întâlnim deci la Şoprul nostru, vorbi el. Olena o luă înainte, lăsând iapa într-un galop relaxat. După ce-şi luă rămas bun de la Grigore Mihaide, Alexandru Manu încercă s-o ajungă din urmă. Olena întoarse capul pornind într-un galop nebun. O ajunse după mult timp, trecuseră apa Gârliţei. Acolo în crângul de pluţi şi de arini îl aştepta liniştită. Descălecase şi întinsese o pătură pe iarba moale şi grasă. Stătea în genunchi, tot chipul îi era un zâmbet. Bărbatul descăleca şi veni lângă ea. Să mai lăsăm caii să se odihnească puţin, iubitule îi orbi tânăra femeie privindu-l cu dragoste. Alexandru Manu se aşează în genunchi ca şi ea. Se îmbrăţişară, sărutându-se. Întinde-te pe spate, îl rugă Olena. Femeia îl împinse cu braţele, lipindu-se de el. Apoi se întinse alături gânditoare. Alexandru Manu se întoarse către ea. Avea obrajii roşii, atât de fini şi de catifelaţi, că simţi violent nevoia să-şi înfigă dinţii în ei ca într-un măr. Eşti foarte puţin precaută, Olena. Bărbatul vorbi rar, muşcându-şi buza de jos, mângâind-o.

Femeia rămase mai departe tăcută. Nu-l iubesc, Alex, vorbi ea într-un târziu, fără să întoarcă faţa, cu privirea în pământ. Şi nu ştiu ce-o să mă fac. O îngrijorare şi o teamă ciudată răzbătea din glasul obosit al femeii. Olena se ridică dintr-o dată, îi luă capul în braţe, apăsându-şi trupul de pieptul bărbatului. Sunt atât de fericită, Alex, încât te rog pe tine să ai grijă să nu mi se întâmple ceva. Îi muşcă buzele, ţinându-şi ochii închişi, bucurându-se de senzaţiile ameţitoare care-i umpleau fiinţa. Olena Mihaide îi ridică faţa privindu-l curioasă. Şi chiar aşa, Alex, îţi par frumoasă ? ÎI privea

aţâţător, ironic, Bărbatul o cuprinse în braţe, se răsuci, prinzându-i trupul moale, prin care răzbătea o mireasmă moleşitoare sub el. După ce o sărută muşcându-i gura nesăţios, îi dezveli umerii, căutându-i sânii cu palma. Olena izbucni într-un râs fericit, măgarule, şi-1 lovi peste mână. Îi scăpă din braţe, rostogolindu-se ca un băieţoi, apoi ridicându-se în picioare, gata de fugă. Prinde-mă dacă poţi, îi strigă chicotind, după ce încăleca pe iapa ei înaltă şi frumoasă.

N-o mai ajunse, oricât se strădui. Soarele apunea peste dealul intrat în pământ, când ajunseră pe uliţele satului Pârlogi. Era un sat amărât, cu case mici, acoperite cu şindrilă, cu pomi pe lângă gardurile de luci. Câteva case mai răsărite se săltau cu un cap deasupra celorlalte. La una din porţi ieşi un bărbat cu o căciulă brumărie pe cap. Abia când ajunse lângă ei îi auzi ce discutau. Omul salută scoţându-şi căciula. Un timp şi-o ţinu în mână, apoi şi-o puse în cap. Alexandru Manu îi răspunse la salut potolit, spunând un simplu Bună ziua, ! Se putea ieşi la culesul prunelor, vorbi omul, porumbul era şi el uscat, dar mai putea aştepta. Acum trebuiau culese viile neapărat. Când să începem prunele, îl întrebă ? Olena Mihaide pe om. Noi şi mâine putem, coniţă, vorbi omul surâzând cu gura ştirbă, îmbătrânită. Bine, moş Alecu, răspunde Olena Mihaide, atunci rămânem înţeleşi, după plata veche. Omul se înclină adânc, zicând un săru-mâna îndatoritor. Mergem, domnule Manu, vorbi ea, trăgând de zăbala calului. Îi dădu binеţe omului, Alexandru Manu salută şi el.

Când ajunseră din nou în dreptul crângului, Olena Mihaide opri calul. Înserarea coborâse caldă, plină de bunătate peste pământuri, peste lanurile de porumb. Mâine Grigore o să plece la Bucureşti, Alex. Luni la prânz mă aştepţi în poiana de la fântâna Miresii. Unde am fost. Mai sus puţin, cum urci, este o altă poieniţă, acolo să laşi calul. Un timp merseseră alături fără sa zică nici unul nimic, Gândul că ceea ce face Olena acum, târându-l pe dealurile şi pe drumurile

acestea, chemându-l ca o pasare către un loc anume, când avea să i se dăruiască toată, sau să-i dăruiască lui ce putea viața şi pământul ăsta să-i dăruiască cel mai mult unui bărbat; îl înfiora până în adâncul inimii. Îşi spuse în gând, fericit, că mersul acesta şi jocul dragostei, care începuse să devină dureros şi trist pentru el, toate acestea fac parte dintr-un ritual înscris demult în ordinea naturii. Se înserase uşor când ajunseră la Conacul lor, un fel de hambar în care îşi țineau ei roadele. Lampa era aprinsă în cerdacul făcut din stâlpi şi din lemne tăiate la fierăstrău, Grigore Mihaide mânca dintr-un pepene roşu, tăiat în felii mari. Olena descălecă şi legă iapa de cerdac. V-ați întors repede, vorbi Grigore Mihaide. Ne-am întors pentru că am omorât caii, se prefăcu supărat Alexandru Manu. Grig, prietenul ăsta al tău nu-i bun de paznic, râse femeia urcând scările dintr-o săritură. A trebuit să-l car după mine ca pe un mort. Judecătorul Mihaide râse satisfăcut. Ce-ați aranjat ? Am vorbit cu moş Alecu, răspunse Olena Mihaide. Mâine intră la culesul prunelor. După ce termină intrăm să culegem porumbii. Hai să mănânci lubeniță, domnule avocat, să mai prinzi puteri, îl invită femeia pe Alexandru Marin. Şi să-i mai dai calului ăla ovăz, să mai prindă puteri. Avocatul întinse mâna şi luă o felie de pepene de pe tava pe care fusese tăiat un ditamai pepenele.

Miezul roşu i se topea în gura. Pe drum trecu scârțâind un car, Grigore Mihaide îi propuse neveste-si să meargă să doarmă la conacul lui Alexandru Manu că o sa se lase frigul peste noapte. Te-ai făcut un comod, Grigore, îl certă nevastă-sa. O să te strice Alexandru şi pe tine. Mai tăiară un pepene. Şi mă rog, pe cine am mai stricat eu, se prefăcu jignit avocatul Alexandru Manu. Cum pe cine, nu ştii ? O clipă liniştea serii se lasă în sufletul lor bună, mângâindu-le nervii. Nu mergeam, hotărî sigură de ea femeia. În noaptea asta dormim în fân Grigore, să simți şi tu mireasma pământului. Treaba ta, îi răspunse bărbatul, cu gura plină, dar cred că te las să dormi singură, Rămâne Alex cu mine, dacă nu ți-e frică. Grigore Mihaide râse cu

poftă. O să înghețați amândoi până la ziuă. Dimineața o să vă găsim înghețați bocnă. S-o crezi tu. Când eram mică am dormit cu bunica în fân, chiar aici. Ce zici, Alex, dormi cu mine în noaptea asta ? Olena râse mânzește. Grig n-are nimic împotrivă. Vreau să dorm ca oamenii într-un pat cald, cald, draga mea, aşa că mergem la conacul nostru, le spuse avocatul.. Nătăfleţule, nu se mai iveşte altă ocazie, îi răspunse Olena pusă pe glume. Soții Mihaide râseră, privindu-l înveseliți. Treaba voastră, eu vă mai invit încă o dată, le răspunse el. Alexandru Manu se simți jignit. Coborî şi se apropie de cal. Haideți, vă aştept, până la conac sunt doi kilometri buni. O nimica toată, le mai spuse el. Ia-o înainte, venim şi noi, îi răspunse după mult timp, Grigore Mihaide.

X X X

A doua zi, viile gemeau de oamenii veniți să culeagă. Elena Marin nu mai prididea să dea porunci şi să aibă grija de toate câte erau necesare. Olena se sculase de dimineață, încălecase şi plecase pe moşia lor, să supravegheze culesul, şi toate câte trebuiau făcute. Alexandru Manu şi Grigore Mihaide se sculară târziu, se bărbieriră şi se aşezară la masă. În timp ce îl urmărea cu atenție, avocatul se gândi că i se pare incredibil că nu simte nimic prietenul lui, şi mai ales, că nu se simte vinovat câtuşi de puțin pentru că-i lua nevasta. Poate o uşoară milă amestecată cu ironie. Dracul îl pune să alerge după situații şi după afaceri neglijând o femeie frumoasă ca Olena. Grigore Mihaide rămase la Conac până către prânz, când plecă. După amiaza urma să se întoarcă în oraş.

În noaptea aceea, Alexandru Manu adormi târziu. Lângă el nevastă-sa căzuse într-un somn adânc. De câte ori n-o invidiase că ea are somnul uşor. Este adevărat că la început Olena nu i se păruse aşa frumoasă. N-avea nimic din farmecele şi din strălucirea prietenei ei, cu care el se şi căsătorise apoi. Abia acum, după ce încercase s-o

cucerească, Olena Mihaide începuse să i se pară nespus de frumoasă. Avea în ea ceva de femeie de rasă, de viță sănătoasă, de boieri. Şi cu cât se gândea mai mult la ea, cu atât îşi dădea seama că era îndrăgostit lulea. Începuse s-o iubească, avea pe dracu-n ea care-l chema şi-l făcea s-o dorească. Ajunse târziu la fântâna Miresii, pentru că a trebuit să găsească un motiv ca să plece. Urcă panta printre paltinii şi fagii care deveneau din ce în ce mai deşi. Pădurea era întunecoasă, tăcută. În poienița în care se pomeni dintr-o dată, văzu iapa Olenei păscând. Lăsă calul şi se uită în toate părțile. În clipa aceea o văzu pe Olena puțin mai sus. Era într-o rochie de atlas de culoarea marinului şters, lungă până în pământ. Cu pieptul strâns în corset şi cu părul căzut pe umeri, aşa cum îl privea galeş şi mustrător, i se păru cu adevărat tulburător de frumoasă . Leneşule, credeam că te găsesc aici, îl mustră ea, apoi chicoti fericită. Începu să urce fără s-o piardă din ochi.

Femeia îi întoarse spatele mândră, luând-o printre trunchiurile copacilor. O ajunse din urmă, gâfâind. Olena se strânse fericită la pieptul lui. Apoi după ce se sărutară, îl luă de mână, trăgându-l după ea printre trunchiurile copacilor în sus. Intrară într-o leasă deasă ca peria. În mijloc unde se făcea o mică poieniță, Alexandru Manu văzu pătura pe care se întinseseră ieri. Aproape două ceasuri statură îmbrățişați, sărutându-se. Din când în când Olena, cu fața în sus, îi îndepărta mâinile. Hai să stăm cuminți să ne mai liniştim, Alex. Bărbatul se întinse lângă ea privind cerul printre frunzişul des al pădurii. Ascultară un timp trilurile unei privighetori care se omora de mama focului. Alexandru Marin se întoarse privind-o. Gâtul alb şi frumos al femeii ieşea din rochia de culoarea mării, senin, dezinvolt. Încercă să-i descheie rochi, să-i sărute umerii şi Olena îl lăsă să facă ce vrea, privind pierdută cioburile de sticlă ale cerului, răsărind printre frunze. Sânul alb şi mare ca un pepene, țâşni elastic din strânsoarea corsetului. Olena Mihaide îşi înălță capul ca şi cum ar fi ars-o ceva. ÎI plesni furioasă peste mână. Alexandru, ai promis că-mi

aperi cinstea ! Bărbatul rămase împietrit, cu un zâmbet strâmb pe față. Aşa ai jurat, că-mi vei apăra cinstea. Femeia se întinse pe spate, supărată. Alexandru Manu deveni dintr-o dată trist, începu să-şi muşte buza de jos. Apoi se culcă lângă trupul femeii, trecându-şi mâna stingă peste mijlocul ei. Un timp se auziră numai foşnetul frunzelor, şi, din când în când, țipătul unei păsări. Soarele se lăsa înspre orizont, mai trece încă o zi din viața noastră, se gândi tristă Olena Mihaide, Se întoarse cu fața către el, îşi trecu mâna prin părul bărbatului, apoi îl sărută, atingându-şi buzele de ale lui. Am jurat şi eu Alex că nu vom ajunge până acolo, crede-mă, am jurat.

Olena Mihaide vorbise rar, acum tăcea mângâidu-1 îngândurată. Alex, nu să te culci cu o femeie, sau cu un bărbat, este lucrul cel mai important, ci să-1 iubeşti, încercă ea să-1 îmbuneze, sau să-şi motiveze gestul violent de adineauri. Imaginea sânului alb, a epidermei luminoase, ca şi cum ar fi fost de zăpadă, ridicându-se din strânsoarea rochiei, îl obseda. Ştii care perioadă este cea mai frumoasă în viața omului, auzi ca prin vis vocea caldă a femeii, perioada de iubire de dinainte de căsătorie, Alex. Olena Mihaide se lăsă să cadă pe spate. Te iubeam atât de mult, zilele mi se păreau lungi, pline de mister şi de lumină. Când te vedeam parcă mi se topeau picioarele. Cuvintele femeii îi curgeau în suflet reci, amare, N-am s-o iert niciodată pe Elena. Eram prietene, i-am mărturisit înainte de a deveni voi prieteni, că te iubesc, că mama ta ține foarte mult la mine. Si totuşi mi te-a luat. Când ați avut nuntă m-am închis în casă şi am plâns o săptămână întreagă, Imaginează-ți Alexandre, n-am mâncat două săptămâni din cauza ta.

Se-ntoarse brusc către el, înveselită. Ar trebui să te omor pentru cât mai făcut să sufăr. Încercă să-1 răstoarne pe spate. ÎI sărută de câteva ori fericită. Asta e, iubitule, după ce m-am culcat cu Grig, şi am ştiut ce este bărbatul meu, mi-am dat seama că dragostea, aia, aşa cum te iubeam eu, e singurul lucru cu adevărat sfânt. Şi cel mai mare lucru din viața omului. ÎI privi gânditoare, aşteptând să spună ceva.

Dacă te prind că nu vrei decât să de culci cu mine, şi că nu mă iubeşti, aşa cum mi-ai mărturisit, să ştii că n-o să mă mai pot redresa niciodată...Îi dădu un bobârnac în piept. Timpul se auzea în jurul lor vălurind ca un lan de in. Alex, se apropie Olena Mihaide de faţa lui, am impresia, pentru că nu te-ai căsătorit cu mine, că niciodată nu voi fi fericită la modul total. Că viaţa mea, chiar dacă am de toate, este o viaţă ratată. Ochii femeii îl priveau plini de o suferinţă ciudată, care o făcea nespus de frumoasă. Ceea ce facem noi acum, nu facem altceva decât să încercăm să fim fericiţi. Să încercăm, dragule… Dar fericiţi cum am fi putut noi să fim, dacă ne-am fi căsătorit, n-o să fim niciodată. Bărbatul închise ochii.

Chipul i se destinse, privindu-l. Olenei i se păru nefiresc de frumos. Hoţule, la ce te gândeşti ? Alexandru Manu se întinse, căscând. Mă gândesc cât de prostuţă poate fi o femeie deşteaptă. Bărbatul o privi în ochi. Draga mea, dacă n-o să ne iubim plenar, din toată fiinţa, aşa cum se iubeşte bărbatul cu femeia, de mii de ani, n-o să fim niciodată fericiţi. Olena Mihaide surise tristă. Si eu m-am gândit, Alex, vorbi după un timp Olena. Da nu este aşa. Amânând momentul când vei fi al meu, nu fac decât să prelungesc fericirea de care acum mă bucur ca o nebună. Deci amânând, surise bărbatul. Se aplecă peste pieptul femeii, o sărută lung, însetat. Olena, vorbi bărbatul cu gura aproape de buzele ei, ochii mi i-ai dat, gura mi-ai dat-o, trupul să ţi-l îmbrăţişez mi l-ai dat, dacă te rog mult de tot, dacă te rog în genunchi să-mi dai şi sânii...Numai sânii atât şi voi avea impresia, voi crede că mi-ai dat totul.

Zâmbiră amândoi roşind. Eşti un hoţ şi jumătate, îi zâmbi femeia. Numai sânii, atât, şopti bărbatul, cuprinzându-i sânii cu căuşul palmelor. Să-i mângâi, să-i sărut, să mă joc cu ei. Alexandru Marin începu încet să-i dezvelească umerii, să-i sărute. Nu, Alex, îi răspunse hotărâtă. Dacă te las să te joci cu sânii, o sa trebuiască să-ţi dau totul. Iar voi bărbaţii sânteţi nişte măgari, nu doriţi decât să vă culcaţi cu noi. Alexandru Manu o învălui în sărutări. Olena Mihaide

cedă, după multe rugăminți, cu un zâmbet ciudat de superioritate şi de milă pe chip. Bărbatul trase încet de pliurile atlasului, umerii se iviră rotunzi şi gingaşi. Îşi apropie încet buzele de ei, în timp ce trupul femeii se înfioară, cutremurându-se. Chicoti fericită, încercând să-l îndepărteze. Smuci uşor de încheietura veşmântului. Un timp privi cu răsuflarea tăiată. Sânii mari rotunzi, monumentali, plini de fragilitate, tremurau în faţa lui, albi, uşor transparenți şi lăptoşi, prea mari pentru un piept atât de strâmt. Privirea aceea fascinată, plină de teamă religioasă o făcu pe ea să-l privească sorbindu-l din ochi, cu chipul plin de uimire şi încântare. Se înălţă spasmodic, îi luă capul în braţe şi-l trase la piept, apăsându-l pe sânii tari şi fierbinți.

Toamna aceea a fost toamna dragostei lor. Grigore Mihaide a mai venit o singură dată până la sfârşitul culesului, şi atunci, seara, s-a întors în oraş. Cea care a supravegheat cei peste două sute de oameni la culesul merelor şi al prunelor, al viilor, la culesul şi la tăiatul cocenilor, a fost Olena Mihaide. Uneori se scula şi de la cinci dimineaţa, ţăranii o vedeau călare trecând încolo şi încoace. Se întâlneau la prânz, în poieniță, care se deschidea în ochiul pădurii de deasupra fântânii Miresei. Rămâneau până către seară îmbrăţişaţi, stând de vorbă sau lăsându-se pradă sărutărilor. De câteva ori se întâlniseră noaptea pe lună, pierzându-se călare prin coclauri, oprindu-se în locurile ascunse unde se îmbrăţişau. Cântecul greierilor le luau mințile.

Era o noapte cu lună parcă ar fi fost ziuă, se apropia sfârşitul lui septembrie. Stăteau pe o pătură în poienița în care se întâlneau ei, de obicei. Olena Mhaide se strânsese în brațele lui. Din adâncul pădurii se rostogoli peste ei cântecul înfiorător al unei păsări de noapte. Cum trec veacurile, Alex, şi noi suntem în trecerea timpului un fel de mărgele pe o aţă. O să ne întâlnim aşa vreo zece ani, apoi o să ne liniştim. Atunci ne vom bucura că ne-am iubit. Vom simți că viaţa noastră este plină. Bărbatul îi aplecă trupul, rasele lunii îi luminară chipul, făcând obrajii să scânteieze. Buzele îi erau reci, epiderma

fină ca faţa unei ape, îl cutremură, înghețându-1. O strânse şi mai mult la piept. Eşti îmbrăcată subțire, Olena, să nu răceşti. Doamne, şopti femeia, să adun răcoarea asta, vraja nopții cu lună într-o toamnă bogată, ca pe timpurile strămoşilor noştri , pacea caldă, plină de emoție pe care o simți stând la pieptul bărbatului pe care-1 iubeşti toate astea să poți să le iei cu tine. Olena Mhaide vorbise rar, gândindu-se la cine ştie ce. Acest sentiment, Alex, este atât de măreț încât mă cutremur. Şi nu fac altceva decât să mă bucur de cutremurarea asta. Mai rămaseră puțin, discul luminos al astrului nopții se înclinase către colina împădurită.

De undeva, parcă de pe lumea cealaltă, se auziră trâmbițele stinse ale unor cocoşi. Hai să mergem, Alex, şopti femeia. N-o să uit niciodată noaptea aceasta. Îl sărută în fugă pe obraz. Caii îi priveau răbdători, cu ochi calzi. Mă duci până la vale, Alex, apoi te întorci la conac. Ieşiră din pădure, viile se vedeau ca nişte grădini în lumina de vrajă a astrului Totul părea încremenit. Îşi luară rămas bun, bărbatul o apucă liniştit şi fericit peste coama dealului. Se crăpa de zori. La un moment dat avu impresia că-1 priveşte cineva din pământ. Cățelul pământului, se gândi. Îşi aduse aminte când mergea în viul dimineții, cu mama lui, să se împărtăşească. Atunci, dimineața, înaintea răsăritului, simțind căldura mâinii mamei lui, avea impresia sacrului. Lucrurile, pământul, aerul, totul părea căzut într-un somn sacru. Si doar avea câțiva ani. Asta înseamnă că omul are de mic percepția sacrului. Deschise poarta conacului. Legă calul la scară, urcă în tinda de lemn care scârțâi sub greutatea trupului său.

Caută cheia unde o pusese şi intră. Din unghere se întindea către el amintirea bunicului lui. Se gândi la Olena, de când se întâlneau, parcă i se mai domolise dragostea pentru ea. Îi mai trecuse nebunia care-1 cuprinsese. Olena îl învățase să se bucure de faptul că sunt împreună. Îi plăcea să discute, să fie împreună cu ea. Aşa aş vrea, Alex, să stăm mână în mână şi să vorbim, să nu ne mai despărțim niciodată, oftă ea cu chipul senzual, umflat de dorință . Când eram la

şcoala de fete, ce mult aş fi dat să ne fi plimbat măcar într-o seară. Dar tu erai mai mare, erai curtat de fete şi nu te uitai la o mucoasă ca mine. Bărbatul îşi puse mâinile sub cap privind în tavan. Abia începea să se lumineze. Elena Manu era acasă, trebuia să stea în oraş, dacă aşa se putea numi târgul lor, pentru că începuseră şcolile şi fetiţa trebuia urmărită cu atenţie. Gândul îi zbură din nou la Olena. ÎI îngrijora faptul că nu o mai dorea aşa cum o dorise în urmă cu un an sau cu câteva luni. Îi mărturisise gândul ăsta şi o văzuse cum se bucura sincer. Aproape că îngheţase sufletul în el.

X X X

Veniră ploile reci, de toamnă, mai devreme ca în ceilalţi ani. Cerul stătea întunecat, deasupra oraşului, parcă părea bătrân, norii se lăsaseră jos ca un tavan cenuşiu. Începuseră procesele; un timp Alexandru Manu simţi că n-are timp nici să mai răsufle. Aproape că i se părea de necrezut răbdarea şi tenacitatea cu care judecătorul Grigore Mihaide îşi vedea de treburile lui. Omul ăsta parcă are sufletul făcut mai mult din piatră. Elena Marin se simţea slăbită, stătea mai mult în casă. Doica ducea dimineaţa fetiţa la şcoală, era primul ei an de chin cu cartea, şi se ducea la douăsprezece s-o aducă acasă. O lua în grija ei Elena Manu, ca o doică prea grijulie, o supraveghea la masă, apoi stătea lângă ea până adormea. La cinci o scula să-şi facă lecţiile, de fapt mai mult le făcea ea decât fiică-sa. Alexandru Manu venea de la tribunal după patru ore sau cinci, obosit şi plictisit până peste cap de procese, nu le mai deranja, mânca ceva în grabă, apoi lua ziarul şi se întindea în pat.

De cele mal multe ori adormea imediat. Olena Mihaide avea copilul, care era cu doi ani mai mic decât Alina Manu, la maică-sa , la Malu. Pentru că Elena Manu era mereu slăbită îl ultima vreme, Grigore şi Olena Mihaide erau cei care veneau serile, să-şi petreacă timpul, în familia avocatului Alexandru Manu. Bărbaţii beau vin,

mai discutau de una, de alta, mai mult politică, sau despre procesele pe care le aveau, şi jucau table. Uneori jucau tabinet sau tos toţi patru. Serile erau plăcute, timpul trecea uşor. Afară căzuse prima zăpadă. Peste zi fusese o vreme umedă şi friguroasă. Olena şi Grigore Mihaide veniseră ca de obicei la prietenii lor. Lustra răspândea în bătrâna sufragerie o lumină molcomă, de gutuie coaptă. Jucau tabinet la masa din mijlocul camerei. Jucau în cruce, Alexandru Manu cu Olena şi Grigore Mihaide cu Elena Marin. Cred că fură, altfel nu-mi imaginez cum ne bat de fiecare dată Grigore, vorbi Elena Marin. Soţul ei tresari, gândindu-se dacă vorbele ei nu bat dincolo de ce spusese. În faţa lui, Olena Mihaide îl privea calmă, cu chipul ridicat, cu acea expresie de mândrie şi îndrăzneală în ochi. N-avea grijă, îi prindem noi, vorbi judecătorul ca pentru sine. Adevărul este că sunteţi nişte blegi. Pierdeţi că sunteţi cu gândurile aiurea, asta e. Olena Mihaide părea ofensată.

Cât ţinuseră zilele frumoase se întâlniseră pe câmp, la şopronul lor sau la cabană, de fapt o casă din scânduri, de la iezer, pe care o făcuseră împreună pentru duminicile când mergeau la pescuit ori la vânătoare. Olena Mihaide începuse să slăbească , chipul ei devenise parcă mai galben, epiderma transparentă parcă i se subţiase. De fiecare dată venea înaintea lui, vezi, îi reproşa fericită, roşie toată, eu te iubesc mai mult, sunt nerăbdătoare să ne întâlnim. Se lăsa în braţele lui, carnea îi ardea ca un foc mocnit sub moliciunea veşmintelor alunecoase. Bărbatul îi muşca gura, o strângea la piept, îndoindu-i trupul, gata, gata, să se prăbuşească peste ea. Îşi frângea bărbăţia în coapsele arcuite ale femeii, în pântecele ei gingaşe, răspândind căldură. După un ceas de dragoste o simţea moale ca o cârpă în braţele lui. Olena îşi ţinea ochii închişi, gemând uşor de toropeală. Tot sperase că o dată şi o dată îi va ceda şi-l va lăsa s-o iubească, aşa cum o dorea de fapt. Rămânea însă, de fiecare dată dezamăgit şi îngrozit de tăria ei.

Olena Mihaide era mai tare decât îşi închipuise el. Îi mărturisise o dată că nu mai pot să se întâlnească. După fiecare dragoste în felul ăsta el este bolnav câteva zile. Femeia îl privise îngrijorată, matern, îşi trecuse palma peste obrazul lui. Vezi, dragul meu, trebuie să ne iubim, dar să rămânem cinstiţi unul faţă de altul. O privise cu ură. Ţi-am spus că mă îmbolnăveşti, bărbatul îşi întoarse faţa supărat. Olena Mihaide tăcuse privind peste câmpuri. Iarna asta n-o să ne mai întâlnim, Alex. Chipul i se întunecase, căpătase deodată o expresie străină. După ce ne mai liniştim o să ne fie mai uşor să ne vedem. Sărbătorile de iarnă trecură repede. De fapt, fiecare aştepta primăvara, gândindu-se la zilele senine şi calde când se vor putea întâlni iar la Iezer. În răstimpul acesta, dacă putură să se mai vadă o singură dată. Primele zile ale lunii februarie veniră strălucitoare, parcă ar fi început primăvara.

Grigore Mihaide urma să plece pentru o săptămână la Iaşi. Ce trebuiri mai ai şi la Iaşi ? îl întrebă nevastă-sa pusă pe ceartă. Afaceri ! Ştii bine că nu-mi place să te bagi în treburile mele, o repezise Grigore Mihaide. Bine, atunci nici tu să nu te bagi în treburile mele, îi răspunsese nevastă-sa înţepată, şi cu asta cearta luă sfârşit. De fapt, Olena Mihaide aproape că număra zilele. Avea în dos, în prelungirea săliţei din spatele casei, o odaie, care da în curte. Se gândise mai de mult s-o mobilizeze, să se întâlnească acolo cu Alexandru Manu. Acesta ar putea veni prin livada din spatele casei, şi ar pleca tot prin livadă, după ce se lasă întunericul.

Se întâlniseră a doua zi după plecarea lui Grigore Mihaide. Făcuse focul în soba cu plită, flăcările jucau domoale, răspândind pace în toate ungherele. Îl auzi suind scările, se înserase bine. Îi deschise uşa încet şi-l băgă înăutru. După ce se sărutară, îl ajută să-şi dezbrace pardesiul. Un timp rămaseră îmbrăţişaţi, ascultând trâmbiţele de seară ale cocoşilor. Alexandu Marin îi căută gura, ş-o muşcă îndelung, cu sete. Sângele îi alerga în trup muşcându-i carnea. Se pierdură în îmbrăţişări pe sofaua veche şi moale. Dezvelindu-i

umerii şi sânii trupul femeii se arăta dintr-o dată în toată goliciunea şi frumusețea lui sălbatică. Se speriase că se va împotrivi, Olena se lipi însă de trupul lui nesățioasă, uitând de sine. Îi sărută carnea albă, de zăpadă, scânteind în mii de irizări. Lava roşie înnebunitoare care-i ardea carnea pe dinăuntru, țâşni din trupul lui cu o forță de netăgăduit. Îi trecu prin minte ideea că acum ar putea s-o aibă, acum când nici ea, ca şi el, nici nu ştiu pe ce lume se află.

Trupul femeii îi arse mistuitor simțurile. Simți o durere, spărgându-i umărul şi țipătul femeii i se înfipse în creier ca o ancoră. Se dezmetici cu greu. O văzu în picioare, acoperindu-se, tremurând ca varga. I se auzeau dinții clănțănind. După ce s-a îmbrăcat s-a aşezat pe un fel de ladă, care se găsea în colțul odăii. I-a auzit plânsul cald la început, apoi clocotitor, din ce în ce mai stins. A început sa înțeleagă. Dintr-o dată a avut impresia unui gol în piept. S-a simțit obosit, străin. A venit lingă ea s-o mângâie, s-o liniştească. Olena Mihaide ia dat mâna la o parte, încercând să-şi stăpânească plânsul. Au rămas aşa mult timp. Liniştea trecea greu, înnebunitor. Trâmbițele cocoşilor sfâşiaseră noaptea, venind ca de pe alt tărâm. Îngenunche lângă ea, o mângâie pe tâmple, cerându-i iertare .

Olena Mihaide se ridică în picioare. Se întoarse cu spatele către fereastra întunecată. N-o să te iert niciodată, Alex. Un ticălos, asta eşti. Tăcu. Afară se auzi şuierul vântului slab, primăvăratic. Nu ne vom mai întâlni niciodată. Olena Mihaide dădu sa iasă. Se-ntoarse din nou, nenorocitule, mai bine nici că puteai să distrugi dragostea noastră. Alexandru Manu rămase împietrit. Încă nu reuşise să se trezească. Avea o ciudată impresie de noapte şi cenuşă în cap. Abia târziu se îmbrăcă şi ieşi, urcând prin livadă, aşa cum ştia că trebuie să facă. Noaptea era rece, indiferentă. Arborii, casele, dormeau ca nişte urşi care hibernează. Întârzie pe străzi, aşteptând să i se limpezească mintea. După un timp îl apucă o furie ciudată, rece, odihnitoare. Dobitoaca ! Ce vrea până al urmă, să ne sărutăm toată viața, asta vrea ? Poarta era descuiată, urcă scările. Ştia că mai este

puțin până la ziuă. Încercă sa se strecoare neobservat în dormitor. O auzi pe nevastă-sa ridicându-se, aprinse lumina în sufragerie, apoi intră la el. O ghicea, îngrijorată, nerăbdătoare să afle ce i s-a întâmplat.

Ce ți s-a întâmplat, n-ai mai întârziat niciodată ? Se aşeza pe pat, o mână şi-o puse pe umărul lui înțelegătoare, caldă. Am fost la pocher, o minți. Am fost tare îngrijorată. Te-am aşteptat tot timpul. După cum vezi nu s-a întâmplat nimic, îi răspunse bărbatul aspru. Altădată te rog să mă menajezi, Alex. Elena Manu îl acoperi cu pătura, apoi se ridică şi ieşi. În clipa aceea simți că o urăşte cu toată patima pe cealalaltă. Nu se mai simțea penibil, dimpotrivă, gândindu-se la ei, la el şi la Olena, avu imaginea unor oameni destul de mici. Iar Olena i se păru un fel de femeiuşcă încercând să se bucure de plăceri trupeşti, şi făcând pe cinstita, când de fapt, nu fac amândoi decât să se chinuie ca nişte adolescenți. Îşi înşeală bărbatul, da nu vrea să fie adulteră , naiva. De fapt nu e naivă. Cât este de vicleană, de hoață ! Şi-a găsit cu cine să experimenteze dragostea. Îi părea rău că n-a avut-o, trebuia de mult să fi pus piciorul în prag, acum l-ar fi aşteptat ca o mieluşea. Aproape o săptămână, deşi ar fi putut să meargă pe la ei, Grigore Mihaide de întorsese între timp, nu se mai văzură. După câteva zile i se păru că o judecase prea aspru. Poate că este totuşi un caracter deosebit de frumos.

O femeie sfâşiata intre dragoste şi între dorința de a rămâne cinstită. Grigore Mihaide i se păru obosit şi amărât. Se întâlniră pe culoarul tribunalului. Ce-ai, parcă te-a plouat, încercă să-1 descoase pe avocat. Veniți deseară pe la noi, Olena e foarte bolnavă. Alaltăieri am crezut că se duce. Rămăsese împietrit. Abia după mult timp se gândi că trebuie să nu se demaşte în fața lui Mihaide. De când, ce i s-a întâmplat ? se prefăcu Alexandru Manu îngrijorat şi dornic să afle ce i se întâmplase Olenei. Nu ştiu, când am venit, am găsit-o bolnavă. Are febră, şi noaptea țipă şi aiurează in somn. Se lăsă o tăcere stânjenitoare, glacială. Si doctorul ce-a zis ? Crede că e o

formă violentă de anemie. N-a prea ştiut nici el ce să spună. Elena Marin a rămas stupefiată când i-a spus. Seara s-au dus la ei, Olena n-a putut să se ridice din pat.

Acum era mai bine. Arăta îngrozitor de slăbită, bărbia i se subțiase, punându-i în evidență şi mai mult gura frumoasă, vie, tragică. Încercă să se întrețină cu ei, să participe la discuții. Obosi însă repede. Elena Manu se aşează pe pat şi-i luă mâna. Încearcă să stai relaxată, Olena. Bărbații trecură în sufragerie să joace table. Elena Marin le strigă să înceteze ca zarurile, o enervează pe Olena. Nu, de ce, dacă se simt bine, pot sa joace, protestă bolnava. Dar mă enervează pe mine, răspunse soția avocatului. Alexandru Manu veni şi se aşeza în fotoliul din fața patului. Privirile li se întâlniră şi Olena îşi lăsă ochii într-ai lui rugătoare, caldă .

X X X

Au venit şi în seara următoare, şi asta pentru că a insistat Elena Manu, dorind să fire mai mult timp cu prietena ei. Olena s-a mai întremat, a putut să se ridice. Au jucat preference şi tos, toți patru, bărbații au băut vin şi-au discutat până târziu. A fost o seară cât se poate de plăcută. A doua zi, ştiind că Grigore Mihaide are proces, a venit s-a o vadă. Olena 1-a primit în sufragerie. Era într-un capot de casă, palidă şi slăbită, părea nespus de frumoasă. Şi-a cerut scuze şi-a încercat să-i ia mâna Femeia şi-a retras mâna părând că nu-1 ascultă. A asigurat-o că nu va mai încerca niciodată, că de fapt, nici n-a intenționat. Probabil că n-am mai putut să mă controlez. Alexandru Manu a încercat să se scuze şi s-o îmbuneze în felul acesta. Olena a ieşit din cameră, ca şi cum el ar fi fost un simplu obiect, apoi a revenit la fel de indiferentă, cu o stăpânire orgolioasă pe chip. Lucru care bineînțeles că 1-a enervat. Se pregătea s-o pună la punct. Olena Mihaide s-a oprit în loc privindu-1 cu un fel de milă şi de tristețe. Alex, îți vorbesc pentru ultima dată. Te-am iubit

îngrozitor, pentru ce-ai făcut am suferit atât de mult, încât n-aş putea să explic cuiva niciodată ce-am simțit şi ce s-a întâmplat cu mine. Din cauza aceasta m-am şi îmbolnăvit. Tăcu, respirând precipitat. Mi-am dorit din toată inima să mor. Am iubit un bărbat care s-a dovedit la fel de meschin şi de vulgar ca toți ceilalți. Simți cum i se urcă sângele la cap. Mulți bărbați ai cunoscut tu ! o apostrofă. De fapt, simțea aproape biologic nevoia să se certe cu ea. Ştii foarte bine că de drama noastră eşti vinovată numai tu. Olena Mihaide ridică mâna în sus, în semn că e de prisos să mai spună ceva. De fapt, eşti o proastă, continua bărbatul înfuriat, sau poate speriat că nu v-a putea să-i spună adevărul. Te minți mai rău ca un copil. Vrei dragoste şi-n acel timp să rămâi imaculată, vrei să fii fericită şi ne distrugi pe amândoi. Aproape că striga. Eşti o vicioasă ca orice femeie stricată. Spre deosebire de tine, ele sunt măcar cinstite, sincere cu ele însele.

Olena Mihaide împietrise cu o expresie de mânie pe față. Scoase un ah, aproape un țipăt, care i se oprise în piept. Da, Da ! Sunt mai cistite decât tine, pentru că au curajul să se dăruiască până la capăt. Ceea ce am făcut noi nu este altceva decât perversiune şi laşitate. Alexandru Manu se opri îngrijorat. Olena rămăsese în aceeaşi poziție. Alex, ai putut tu să spui aşa ceva ? Ai putut să gândeşti aşa ceva ? Olena Mihaide îl privea uluită şi îngrozită, cu o expresie de milă nesfârşită pe chip. Obrajii îi deveniseră roşii, şi aşa cum stătea cu expresia aceea de mirare pe chip, părea mai degrabă o adolescentă. Ăsta e adevărul, rosti bărbatul in şoaptă. Se vedea că este şi el speriat şi îngrozit. N-am fost decât nişte copii proşti, prosti, incapabili să-şi asume dragostea la modul profund. Eşti incapabilă de jertfă, draga mea, eşti femeia jumătății de măsură. Iar eu, în dragoste, vreau totul. Chipul femeii se întunecă, urâțindu-se. Părea mai de degrabă un om îngrozit.

Îşi muşcă buzele amenințătoare. Te rog să ieşi! Javră ce ieşti ! Țipase scoasă din minți. Ieşi afară ! Ticălosule ! Alexandru Manu scrâşni din dinți. Se-ntoarse furios, pregătit de plecare. Era lângă uşă

când se auzi un strigăt. Alex ! Se-ntoarse. Olena Mihaide se apropia de el cu expresia aceea de ură şi mândrie pe chip. Îşi înălță capul şi-l plesni cu toată puterea peste obraz. O dată şi încă o dată. De efort gâfâia şi se înroşise ca racul. Îl privi în ochi mândră. Şi acum poți ieşi. Alexandru Manu îşi simți fălcile descleştându-se. Nici n-avusese timp să reacționeze. Olena Mihaide dispăruse. Se-ntoarse încet, încă năucit şi ieşi.

X X X

Primăvara care a venit a umplut dealurile de omătul livezilor. Alaxandru Manu şi judecătorul Mihaide au ieşit de câteva ori la vânătoare. Zilele treceau cenuşii, reci. Asta ar fi fost vara dragostei noastre, se gândise Alexandru Manu. Erau tot supărați. De trei luni nu schimbaseră nici o vorbă. De câte ori se întâlneau îşi lua masca aia de femeie mândră, cu buzele strânse. Vara a trecut repede. Elena Marin se simțea mai bine, astfel că au putut să stea mai mult la conac, îngrijindu-se de ogoare, de plățile țăranilor. Pe Olena o vedea tot mai slăbită. Chipul i se alungise nefiresc şi i se înnegrise. În ultima duminică a lui septembrie, Grigore Mihaide îi propusese să iasă la Iezer la rațe. Nu e rea ideea, mormăise avocatul, chiar simțeam, după cules, nevoia unei destinderi. Dimineața era rece, noroasă, cu vânt aspru. Rămăsese surprins când o văzu pe Olena Mihaide. Era la fel, tăcuta închisă în ea. Făcuse focul în fața cabanei din scânduri şi acum se încălzea la el. O urmări atent, încruntat.

În ultimul timp simțise, de mai multe ori, că-i este dor de ea. Că oricum tot el este cel care trebuie s-o ierte şi să facă primul pas. Dacă nu se putuseră înțelege şi nu ajunseseră să se iubească aşa cum se iubesc oamenii normali, asta nu înseamnă că trebuiau să rămână certați toată viața. Vântul sufla rece, şfichiuind apa, făcând stuful să foşnească a pustiu. Cu două săptămâni în urmă, Grigore Mihaide şi Olena veniseră la conac, la ei. Olena se îngrijea de cratițele în care

fierbea mâncare pentru oameni. Alexandru Marin o privise pe sub ochi, aproape că de-acum începea să-l înfurie expresia ei de oboseală şi de muţenie. Când era el de faţa îşi mai lua şi un aer de mândrie orgolioasă. Îşi amintise că se gândise la ea toată noaptea, îi fusese dor de ea. Revăzuse în minte toate scenele din toamna trecută când fuseseră cu adevărat fericiţi. Grigore Mihaide zisese că vrea să vadă un butoi în beci, Elena Manu se oferise să i-l arate, aşa că un timp rămăseseră împreună. Erau în odaia din mijloc de la conac, ciorba fierbea într-un ceaun, în clocote, răspândind un miros plăcut. Îi venise în minte ideea la care se mai gândise de câteva ori. Să-i spună că şi-a găsit pe alta cu care este fericit.

Olena şedea pe ladă, rezemată de perete, căzută pe gânduri. Păruse că nu dă nici o atenţie spuselor lui. Apoi o văzu ridicându-se şi ieşind. O să mă bage în pământ, o auzi murmurând. Rămăsese singur în odaie, un gust leşios îi înfundase gura, toată fiinţa. Mai târziu înţelesese că Olena suferise foarte mult , dar se străduia să nu-i arate. A treia zi când o întâlni din nou, părea şi mai slăbită şi mai neagră. Acum o privea cum îşi încălzea mâinile la focul făcut de ea. ÎI văzu pe Grigore Mihaide apropiindu-se, aducând câte două raţe în fiecare mână. Târziu, Alex, târziu, îl întâmpină judecătorul Mihaide. Până la ora asta am împuşcat opt raţe. Până la prânz te ajung din urmă şi te întrec, Grigore, îi răspunse avocatul liniştit. Judecătorul Grigore Mihaide lăsă raţele jos. Întâi dam ocol gârlei, apoi o luăm cu barca printre plauri, făcu el planul de bătaie. Tăcură, vântul le şfichiuia obrajii. Grigore Mihaide privi cerul. Norii alunecau leneşi, cu burţile pline, jos de tot. Cred că pe la prânz o întindem acasă, vorbi judecătorul, s-ar putea să se pună ploaia. Alexandru Manu privi şi el norii ameninţători.

O senzaţie umedă şi rece îl făcu să se cutremure. Olena Mihaide îl ruga pe soţul ei să-i pregătească undiţa, vreau să vedem dacă trage. Pe vântul ăsta, draga mea ? se miră judecătorul. Încerc şi eu, numai voi ? îi răspunse în şoaptă femeia. Grigore Mihaide îi întinse undiţa.

Hai, Alex, vorbi judecătorul punându-şi rania pe umeri. Caii păşteau liniştiţi pe malul lacului Alexandru Manu îşi pregăti puşca, apoi îşi puse rania. O luară mergând alături pe malul lacului. După nici o sută de metri, un stol de rațe se ridică din păpuriş. Reuşiră să împuşte şase rațe. O să fie belşug astăzi, mormăi avocatul Alexandru Manu. Şi eu cred, îi răspunse celălalt, mai mult mormăind. Până la prânz, mai împuşcară, însă, numai zece rațe. Când se întorceau o văzură pe Olena Mihaide în barcă. Se îndepărtase binişor de mal. Avea undita în mână, privea apa indiferenta şi tristă. Alexandru Manu se uită la norii care treceau pe deasupra lor ca nişte turme. ÎI auzi pe Grigore Mihaide icnind, alergând cât îl ţineau picioarele. Aproape că se sperie. Se dumiri repede când îl văzu pe celălalt pe malul apei, ţipând înnebunit, neştiind ce să facă. ÎI striga pe el ca şi când el ar fi trebuit să sară şi s-o salveze. Nu mai aşteptă. Sări în apa rece, amară a lacului. Când ajunse aproape de ea, îi văzu mâinile zbătându-se încercând disperate să se agate de ceva. Un moment Olena Mihaide dispăru de tot. O văzu în momentul următor ieşind la suprafață, zbătându-se, încercând disperată sa tragă aer în piept.

O prinse de umăr, dar îi scăpă, şi-n clipa aceea simți disperat că-l părăsesc puterile. Îşi înfipse mâinile în părul femeii, apoi respiră adânc. În clipa aceea văzu barca înaintea ochilor, neagră. Ideea că cel mai bun lucru ar fi nu să încerce sa ajungă ia mal, ci să se prindă de marginea bărcii, i se aprinse în minte ca un fulger. O ținea strâns, încercând s-o ridice cât mai sus. Reuşi să se prindă cu mâna stângă de marginea din spate a bărcii, astfel că putu să rămână în poziția aceasta să se odihnească mărar un minut, Înțelese în clipa următoare că n-o să poată să se urce în barcă fără să-i dea drumul, aşa că prefera să rămână în poziția aceasta mai mult timp. Încercă să vadă apoi dacă Olena şi-a revenit, dacă poate să se sprijine de marginea bărcii. Trupul femeii atârna însă inert de mâna lui. Reuşi până la urmă ea se arunce în barcă fără să-i dea drumul, punând întâi genunchiul stâng în barca, apoi săltându-şi, cu un ultim efort, tot

trupul Rămase aşa un moment, respirând adânc. Apoi o trase în barcă, ținând-o de subțiori, gata, gata să se răstoarne iar. Nu-şi revenise încă, dar simțea că e vie. Împinse prăjina şi din câteva sforțări, ajunse la mal. Grigore Mihaide îşi regăsise calmul, pune-o jos Alex, vorbi soțul ei precipitat. Trebuie să-i facem respirație artificială. Alexandru Manu se prăbuşi epuizat pe iarba moale. Când se ridică îl înlocui pe celalalt care obosise. Îi veni în gând să-i apese toracele şi chiar făcu lucrul acesta, de mai multe ori. Un fir de apă începu să se scurgă din gura Olenei Mihaide. N se opri şi începu din nou să-i apese toracele, de data aceasta cu amândouă palmele, apăsând cu toată puterea, de mai multe ori. Apoi se apucă din nou să-i facă respirația artificială.

Când obosi, avu impresia că Olena începe să respire. Îşi lăsă urechea pe pieptul ei, inima îi bătea puternic, ca o ființă vie care încerca s-o readucă la viață. Celălalt îl împinse la o parte. Opreşte-te Alexandre. Şi-a revenit. Dacă mai continui aşa o omori. Hai s-o luam, s-o ducem la cabană, îi spuse gâfâind judecătorului. Grigore Mihaide care era în picioare, se aplecă şi-o luă de mâini. Alexandru Manu o prinse atent de picioare, şi o duseră astfel în cabană. O lăsară pe grămada de fân care se înălță într-un colț. Abia atunci văzu Alexandru Manu că îşi revenise cu adevărat. Ținea ochii deschişi şi-i privea prostită, absentă, fără vlagă. Grigore Mihaide aduse vreascurile de-afară. Puse un braț de fân în mijlocul încăperii. Flăcările țâşniră deodată vesele, jucăuşe.

Alexandru Manu se lăsase să cadă epuizat pe fânul proaspăt lângă Olena Mihaide. Grig te duci cu docarul în sat şi ne aduci haine uscate, cu hainele astea ude o să răcim, nu putem pleca aşa, uzi, îi spuse el autoritar judecătorului. Avocatul se întoarse către ea. O privi un timp vesel, satisfăcut. Ți-ai revenit, Olena, nu-i aşa ? Eşti bine, nu ? Mi-am revenit, răspunse Olena Mihaide tristă, după ce oftă, după un timp. Până în sat, cu calul nu faci mai mult de douăzeci de minute, Grigore. Te rog să te grăbeşti, că altfel o să înghețăm aici !

Femeia începu, brusc, să clănțăne de frig. Bine, mă duc, răspunse Grigore Mihaide care în timpul acesta o privise pe nevastă-sa îngrijorat. Timpul năvăli parcă de afară rece, ca un vânt care venise pe deasupra bălții. Când deschise ochii, Alexandru Manu avu impresia să este singur. Vântul țiuia în jurul lui, asurzindu-l. Grigore Mihaide plecase demult. Olena se ridicase şi se apropie de foc. Părea nespus de tristă şi de tăcută. Din pantalonii strâmți şi din haină îi mai curgeau picături de apă. Încercă să-şi stăpânească tremurul mâinilor, dar nu reuşi. Olena Mihaide luă un braț de fân şi-l puse pe foc. Acum parcă se mai însufleţise. I se părea neverosimil să arate atât de liniştita. Ochii îi ardeau vii, calmi, pe chipul nespus de senin. Vâlvătaia focului se înălță până în tavan. Ridică-te şi încearcă să-ți storci hainele, Alex. Femeia vorbise cald şi calmă, ca şi cum între ei nu s-ar fi întâmplat niciodată nimic. Ai putea să fii bună şi să-mi spui cel puțin că m-ai iertat, acum după ce ți-am salvat viața. Avocatul o privea cu dragoste. Aş vrea să ştii că dacă ai vrut să mă pedepseşti sau să te răzbuni şi să mă faci să sufăr, am suferit destul. Măcar puțină milă să fi avut…

Olena Mihaide păru că nu l-a auzit, preocupată de punerea unui lemn pe foc. Te-am iertat de mult, Alex, vorbi într-un târziu femeia, întristându-se deodată. Îşi dezbrăcă haina de la costumul gros de călărie şi o stoarse, sforțându-se din toate puterile. Se vedea pe chipul ei cum se încordează. Afară vântul răbufni nemilos. Dacă nu este adevărat ce mi-ai spus, Alex, cuvintele Olenei Mihaide veneau rar şi triste către el, dacă nu este adevărat, şi ai spus, aşa, numai ca să mă faci să sufăr, voi fi soția ta. Dacă este adevărat, atunci vom rămâne cum suntem acum, toată viața. Liniştea se auzi în jurul lor ca nişte valuri care se lovesc de țărm. Ce să fie adevărat ? o întrebă bărbatul, deşi bănuia la ce se referă. Ce mi-ai spus la conac, că ți-ai găsit pe cineva. Amândoi simțiră cum se întinde în jurul lor un pustiu. Alexandru Manu oftă din rărunchi, apoi se întinse, punându-şi palmele sub cap. Adică să te desparți tu de Grigore şi eu de Elena,

şi să ne căsătorim ? Olena Mihaide mai puse un braţ de fân pe foc. Nu se va despărţi nimeni, dar decât să fiu amanta ta, voi fi soţia ta. Vei avea, cu alte cuvinte, două soţii. Bărbatul se ridică într-un cot s-o privească mai bine. Dacă vii lângă foc te usuci mai repede, să ştii, îl invită femeia. Hai, ridică-te. Alexandru Manu se ridică greoi. Veni şi-o luă în braţe. O prinse, strivindu-i trupul de al lui, căutându-i nesăţios gura. Afară vântul şuiera nemilos. Trupul moale şi cald al femeii se lăsa pradă dorinţelor bărbatului. Acesta o ridică în braţe, apoi o culcă în fânul umed. Îi dezveli cu gesturi febrile umerii, sânii. Gemetele moi ale femeii îl îmbiau s-o aibă. Până vine Grig, ne iubim de şapte ori. Alexandru Manu respira greoi încercând s-o dezbrace. Olena Mihaide îl împinse cu mâna, ridicându-se. Acum şedeau în genunchi unul în faţa altuia. Nu aici, Alex. Şi nu azi. Nici acum nu-ţi ajunge că sunt toată a ta ? Pe chipul femeii apăru un zâmbet nespus de frumos şi de amar. Îl mângâie cu palma pe obraz. Avea ochii blânzi, luminaţi de o nostalgie ciudată. Se lipi de el drăgăstoasă. Când o să fiu a ta, vreau să fiu frumoasă. Şi să fie o nebunie. Să ne pierdem minţile, cum şi le-ai pierdut tu.

X X X

Grigore Mihaide s-a întors din sat cu nişte pături şi cu haine femeieşti şi bărbăteşti, luate de la un ţăran pe care-l cunoştea. Nu s-a mai dus până acasă, în oraş. Norii se rostogoleau greu, ca nişte butoaie imense. Olena şi Alexandru Manu s-au îmbrăcat cu straiele uscate, apoi au stins focul. Ploaia rece de toamna i-a prins pe drum. Mai bine nu mai ieşean la vânătoare, a mormăit judecătorul Mihaide. Olena care era în spatele lui şi l-a auzit, s-a gândit bucuroasa că pentru ea duminica asta a fost duminica împăcării. Sufletul îi era liniştit şi bucuros. A închis ochii gândindu-se că pentru ea lua sfârşit chinul dragostei ei cu Alexandru Manu şi că începea o perioadă de bucurii. Cel puţin aşa îşi dorea ea, deşi sufletul, în clipa aceea, îi era

împăcat şi greu, ca şi cum ar fi fost de acum o femeie în vârstă şi ştie că de la viaţă nu se mai poate aştepta la cine ştie ce. Doamne, ce împăcată şi ce liniştită sunt, se miră. Ajunseră acasă după ce se lăsase întunericul. Peste câteva zile, când soţii Mihaide veniră să joace preference şi să-şi petreacă seara la prietenii lor, Olena găsi prilejul să-i şoptească, obrajii i se înviorară dintr-o dată, că-l aşteaptă poimâine seară, că Grig pleacă mâine dimineaţa la Bucureşti. Vii prin livadă, ca data trecută. Alexandru Manu bău mai mult ca de obicei. Sângele îi alerga mai iute prin vine, simţea în suflet un fel de bucurie cețoasă şi-o nostalgie amara. Nu putea, să fie de la început a mea, până acum ne-am fi iubit de ne-am fi... Aşteptă înfrigurat să treacă ceasurile. Ziua următoare trecu greu, nu-şi găsea deloc locul, parcă ar fi fost un an. La fel şi ziua de marți. Coborând prin livadă, inima îi bătea să-i spargă pieptul. Ajuns în faţa scării, auzi uşa descuindu-se. Olena îl aştepta în picioare. Parcă s-ar fi trezit dintr-o data în alt loc.

Îi trebuiră câteva secunde ca să se dezmorţească. Este nebună, şopti bărbatul, luând-o în braţe. Intrară în odaia în care ardeau două lumânări mari de nuntă. Fereastra era astupată, focul ardea vesel în sobă. Îşi aduse aminte moliciunea şi starea de emoţie caldă ce o trăise tot în cămăruţa asta data trecută. Olena Mihaide se gătise cu ce avea mai bun. Îşi făcuse părul şi se fardase. Brățările cu care îşi împodobise încheieturile mâinilor şi mărgelele de preț, răsfrângeau în irizări tainice razele de ceară ale lumânărilor. Îşi pusese pantofi cu tocuri şi era cât el de înaltă. Gâtul îi ieşea marmorean ca lujerul unui crin din gulerul tare, alb ca zăpada proaspătă, coafura înaltă îi alungea faţa, făcând-o să semene mai de grabă cu o regină, decât cu femeia rumenă şi frumoasă pe oare o cunoştea el. O îndepărtă puţin, fericit, ca s-o privească. Aşa că nici nu mă recunoşti, râse timidă, ca o adolescentă Olena.. Toată ziua m-am gătit pentru tine. Chipul îi deveni cald, plin de o cumințenie ciudată. Nici nu credeam că voi fi atât de fericită şi că voi suporta chinul ăsta. Tăcu, privirea îi era vie,

plina de remuşcări. Astăzi a fost ziua mea de mireasă Alex, pe care am aşteptat-o şi pe care o aştept când eram fată.

Alexandru Manu o strânse la piept atent, grijuliu, o sărută pe obraz, abia atingându-i pielea fină cu buzele. Îi era şi teama s-o atingă. În clipa aceea se gândi că totuşi că pe femeia aceasta pe care o ține în brațe și cu care se va culca în noaptea aceasta, nu și-o imaginase niciodată. Era ca şi cum Olena, cea pe care o ştia şi o dorise el, i-ar fi pus acum în brațe o aristocrată stilată. O îndepărtă iar de el. Olena îl înțelese, pentru că se îndepărtă ea singură, lăsându-se privită. Fața îi era îmbujorată de emoție. Chicoti fericită. Sunt mult mai frumoasă ca de-obicei ? Alexandru Manu surâse lung. Începuse să se obişnuiască pe nesimțite cu chipul femeii pe care o ținea în brațe, trăsăturile fundamentale ale chipului Olenei ieşeau de sub fascinația expresiei aristocratice. Îşi spuse în gând că o înțelege perfect. Fusese dorința ei să se dăruiască în ipostaza ei de frumusețe maximă şi, când colo îi dăruise pur şi simplu o altă femeie. Ce trebuia să facă, acum, cu ea ? S-o strâng în brațe, s-o mângâi şi să mă bucur de ea. O trase violent, strângând-o la piept cu toată puterea lui de bărbat, îi căută gura, umerii, sărutând-o pătimaş.

Dorința de a o avea urcă prin el puternică, mai mare decât el. O prinse, încercând s-o culce pe pat. Se lăsă în brațele lui, pradă gurii şi mângâierilor bărbatului, apoi încercă să se ridice. Numai puțin, Alex, auzi şoapte fierbinte a femeii nespus de frumoase, trebuie să facem ceva, îl rugă ea. O ajută să se ridice. Îi privi rochia de atlaz care o făcea monumentală. Scoase o Biblie cu coperți negre, de sub măsuță. Eu am fost ieri la biserică, m-am rugat şi am făcut o donație ca să mă dezlege de jurământul pe care l-am făcut. Pune mâna, te rog, lângă a mea. Țineau amândoi biblia, privindu-se în ochi. Olena Mihaide se rugă întâi, murmurând, apoi şoptind cuvintele. Iartă-ne, Doamne, căci curați suntem în fața ta, slabi şi păcătoşi, ca nişte copii, dezleagă-l pe Alexandru de jurământ, dezleagă-mă ți pe mine de jurământul şi de taina căsătoriei, uneşte-ne trupurile şi sufletele, cum

ar fi trebuit să facem demult, şi ne păzeşte pe amândoi de păcat. Dacă păcătuim, noi să fim aceia care vom plăti, fereşte casele şi sufletele noastre de rele, şi de blestemele păcatului nostru. Doamne, uneşte-ne într-o nouă căsătorie, adevărată, şi nu rupe căsătoria Elenei şi a lui Alexandru. Fă-l să aibă două femei, cum au avut Patriarhii pe vremuri, când tu ai coborât pe pământ. Un timp murmură cu ochii închişi, rugându-se. Când deschise ochii îi ceru avocatului să spună Tatăl nostru. Barem atâta fă şi tu, că totul l-am făcut eu.

Alexandru Manu spuse rugăciunea privind-o în ochi liniştit. Un timp rămaseră nemişcaţi. Vezi, ţi-a dat Domnul ce doreai să iei cu japca. Olena Mihaide puse biblia la loc. Nu puteam să facem aşa de la început ? îi reproşă Alexandru Manu. Nu puteai să te însori cu mine atunci când te aşteptam şi te visam în toate visele mele ? îi răspunse femeia. Olena Mihaide scoase un clondir de sub masă. Hai să bem ceva, ştii ce emoţionată sunt ? Dă, Doamne, să fie într-un ceas bun ! Dă, Doamne , să fie cu bine ! Femeia turnă în paharele care erau pe masă. Ciocniră, apoi se sărutară, după care gustară din vinul rece. Se sărutară iar abia atingându-şi buzele. Te iert c-ai fost atât de crud cu mine, şopti Olena, privindu-l în ochi, întâi când ai vrut să mă ai, apoi când mi-ai spus că ţi-ai găsit alta. Vai cât am suferit, trei zile am fost bolnavă. Bine că am reuşit să nu se observe.

Alexandru Manu dădu pe gât tot paharul. Abia atunci observă că se obişnuise cu femeia aceasta, care nu este alta decât Olena. Puseră paharele pe masă, femeia se lipi caldă la pieptul lui. Dacă sărea el să mă salveze, şi nu tu, nu te-aş fi iertat toată viaţa, îi auzi şoapta catifelată. Bărbatul o îndepărtă iar. Nu se gândise la lucrul acesta. În clipa următoare se cutremură, realizând că puteau în clipa aceasta să nu se întâlnească. Unul din ei, sau amândoi putea să fie în momentul acesta în pământ. Îi mărturisi gândul care stăruia în sufletul lui. Trebuie să mulţumim lui Dumnezeu, încheie bărbatul, în clipa asta puteam să fim amândoi morţi. Rămase stupefiat. Chipul femeii se îmbujorase uşor, eu mi-am dorit lucrul acesta, Alex, şopti Olena

Mihaide aplecându-şi privirile. Mi-am dorit să mor, am vrut să mor…Eu am clătinat barca…Tăcerea păru că îngheță toată casa. Pentru că am crezut că chiar ți-ai găsit pe alta. Ca să te sperii, să vezi ce nebună pot să fiu, şi altă dată să mă ajuți şi nu să mă împingi la rău. Undeva se auzi lătratul prelung al unui câine. Apoi cântecul unui cocoş în vecini. Alexandru Manu rămase privind-o, cu ochii măriți, uluiți. Chipul Olenei Mihaide deveni dintr-o dată sever, marmorean, nespus de frumos. Alex, eu nu încercam să mă omor dacă tu nu-mi spuneai tâmpenia aia, şi dacă ai fi fost mai drăguț. Ştiai bine cât te iubesc. Îşi lăsă obrazul pe pieptul bărbatului. Ce faci, nu mă iubeşti ? şopti Olena Mihaide, încolăcindu-şi brațele în jurul gâtului bărbatului. Alexandru Manu mai auzea în urechi liniştea aceea stranie, liniştea de gheață care-l făcuse să înlemnească. Alex, o auzi după un timp.

Se gândi că faptul acesta ar trebui să-l emoționeze, o furie surdă însă urcă prin el împotriva femeii pe oare o ținea în brațe. O îndepărtă iarăşi de el. Bine, şi dacă muream amândoi, îți dai seama ce lăsam în urma noastră ? Glasul îi tremura uşor, aspru. Să nu ne mai gândim, Alex, murmură dulce Olena, acum important este că suntem din nou împreună, iar pentru mine seara aceasta trebuie să fie cu adevărat noaptea nunții. Îşi lăsă capul la pieptul lui. Femeia se desprinse încet de el. Mai am o rugăminte, Alex. Olena Mihaide se aplecă, scoase de sub masă biblia. Aş vrea să juri că în afară de mine şi de Elena n-o să mai ai nici o femeie. Femeia ăl privea în ochi severă. Asta ca să fiu eu liniştită. Încercă să surâdă, dar chipul îi rămase trist. Numai pe Eli îți dau voie s-o iubeşti. Iar cu jurăminte, se încruntă bărbatul ? Te rog să nu-mi strici seara, îi răspunse femeia aspru. Şi nici să-ți bați joc de viața mea.

Alexandru Manu jură privind-o calm, încercând să-i zâmbească. Olena Mihaide îşi desfăcu părul, lăsându-l să-i cadă în valuri pe umeri. Gestul semnifica dăruirea şi bărbatul o prinse de mijloc încercând s-o frângă. Dorința țâşni din trupul lui ca un animal tânăr,

înfometat. O culcă pe pat, apoi îi descălță pantofii. Îi dezveli picioarele, sărutându-i-le, coapsele care se desfăceau ca liniile unei amfore. În clipa aceea se întreba dacă o iubește măcar un sfert din cât 1-a iubit ea dacă a fost în stare să se sinucidă. Olena se ridică şi-1 ajută să-i scoată rochia. Alex, te rog să ai grijă de mine, să vii blând, femeia se strânse la pieptul lui, plăpândă. În momentul acela dori s-o aibă ca şi cum un piron încins i-ar fi străpuns trupul. O auzi rugându-1 să amâne. Hai să mai stăm, să ne bucurăm de clipele acestea. Să le ținem minte, Alex. Bărbatul închise ochii şi o strânse cât putu în brațe.

X X X

Sărbătorile de iarnă ale anului 1937 au venit repede. Căzuse o zăpadă ca o beteală, acoperind pomii, casele bătrâne, străzile. Câteva zile în lumina argintie, cețoasă, care umplea spațiul dintre pământ şi nori, lumea i se arătă ochiului ca o lume de basm. Anul următor părea, după zăpada care căzuse, un an îmbelşugat. Alexandru Manu se gândea numai la dragostea lor.

Abia acum începea s-o prețuiască pe Olena cu adevărat. O senzație uşoară de nemulțumire, de gol, că femeia îl depăşeşte, că prin dragostea asta se ridicase cu mult deasupra lui, îl făcuse uneori să-i pară rău că nu se căsătorise cu Olena. Abia acum îşi dădea seama că începe s-o iubească altfel. Se întâlneau în cămăruța lor care da în livadă, în zilele când Grigore Mihaide era plecat. Olena se lăsa iubită cu ochii deschişi larg, ca şi cum s-ar fi gândit undeva în trecut. Mereu mă întorc în adolescență Alex, îi mărturisise o dată, atunci am impresia că am fost eu cea adevărată, realizată plenar. Atunci am fost fericită. Ti-am povestit, când te întâlneam mi se făcea inima cât un purice în piept, şi simțeam cum mi se taie picioarele. Ce nenoroc am avut să nu mă iei pe mine. I se dăruia calmă, setoasă, bucurându-se de nesațul trupului şi al sufletului. Erau zile când se pomenea cu ea

la tribunal, sau acasă, căutându-1. Sunt momente când simt nevoia, Alex, să te văd. Dacă nu te văd am impresia că se va întâmpla ceva rău cu mine. Uneori ieşeau călare până la conac sau la Iezer. Ieşiseră într-o duminică şi pescuiseră la copcă. Grigore Mihaide pusese două undițe într-o copcă, Olena pescuia la copca din mijloc şi Alexandru Manu la cea dinspre mal. Grigore Mihaide se plictisise tot aşteptând fără să cadă ceva. Vă las, eu iau puşca. Mersese la cabana de unde îl văzuseră îndepărtându-se pe malul bălții. Olena Mihaide venise lângă Alexandru Manu. Mereu mă gândesc la ziua aceea, Alex. Bătea un vânt rece şi norii erau jos de tot. Mă gândeam că dacă mor, tu o să suferi, o să ai mustrări de conştiință toată viața, şi gândul acesta îmi făcea bine.

Aveam un sentiment de plinătate, de împlinire. Acum îmi dau seama că de fapt voiam să mă răzbun pe tine. Să te fac să suferi. Alexandru Manu o privi atent. Ascultă, Olena, dacă m-ai iubit atât de mult, de ce nu mi te-ai dăruit din prima clipă ? Nu pot să te cred. Femeia îl privi fericită, galeş, ca atunci când cineva este pe punctul de a exclama. Sunt atât de fericită, urâciosule, încât nu mai poți să mă răneşti cu nimic. În văzduh zgomotul înfundat al unei împuşcături îi făcu să-şi ridice capetele. Alex, eu cred că sunt o femeie cu adevărat realizată, zău că-mi pare rău că nu ne-am iubit din prima clipă.

Pe la sfârşitul lui martie trebuiau să se îngrijească de arături. Cea care merse prin sate să tocmească oamenii şi pentru ei şi pentru familia Marin, fu Olena Mihaide. Într-una din zile se întâlniră la conac. Bărbatul se grăbi să facă focul, pereții erau încă reci, deşi soarele începuse să încălzească pământul binişor. Îl uimea puterea şi setea de a face dragoste a Olenei. Dacă ar fi dorit-o şi a mia oară, ea l-ar fi primit în pântecele ei doritoare, caldă, nesfârşit de bună. Îi spuse în glumă, că ție ți-ar trebui o sută de bărbați. O auzise scoțând un țipăt scurt, de ruşine se făcuse ca racu. Fața îi devenise o floare de bujor. O luase în brațe, glumind cu ea, s-o împace. După ce-i mai tre-

cuse, îşi înălţase mândră fruntea. Da, mieluţule, aşa este. Cu tine aş face dragoste şi de-o mie de ori. Până ne-am epuiza amândoi. Află că au fost zile când am umblat după tine ca o cățea în călduri. Îmi pare rău că n-ai ştiut-o. Tăcuse, învăluindu-l cu dragoste şi cu o milă imensă. ÎI privise în ochi, aşteptând reacția bărbatului, cu un zâmbet vinovat pe față. Izbucniră amândoi în râs. Spune-mi o dată când a fost asta ? Olena Mihaide îşi ţuguie buzele. De multe ori, de multe ori, băieţaş !. Credeam ca proasta că dragostea se vindecă numai cu sărutări şi îmbrăţişări. Cu ce se vindecă, spune-mi cu ce se vindecă ? murmură gânditor bărbatul. Alexandru Manu o luă în braţe. Cu iubitul trupesc, carnal, cu aia se vindecă, şi mie nici până acum nu mi-a trecut, aşa că de data asta mă iubesc cu tine ca o nebună. Femeia îşi lipi fruntea de pieptul lui. O lăsă să plece acasă, iar el rămase să doarmă peste noapte la conac.

Umbrele serii coborâră calde, mute, ca şi cum ar fi adus cu ele o taină de coşmar. Poate că fusese puţin îndrăgostit, de Olena, de mult, când era copil. Când o întâlnise însă pe Elena Mătăsaru, elevă la Şcoală de fete, se îndrăgostise nebuneşte de ea. Pe Olena vrusese s-o aibă, pentru că ea era trupeşă, sănătoasă, frumoasă. Ceva între femeia de rasă şi ţăranca, sau, mai bine zis, boieroaica sănătoasă, senzuală, plină e pofte. Dacă nevastă-sa nu mai putea să se ocupe de moşie, şi era şi el mereu prins în treburi, Olena alerga ca un vechil, pentru amândouă familiile. Cunoştea oamenii mai răsăriţi din sate, se tocmea eu ei. Era respectată şi ascultată.

O părere de rău, ca o pânză de apă subterană, i se prelingea în suflet, că n-o poate iubi aşa cum îl iubea ea. Aşa cum o iubise el atunci, în tinereţe, pe Elena, când umbla şi nu ştia pe unde umblă, când zicea că nu ştia ce e cu el pe lumea asta. La fel i se tăiau şi lui picioarele când le întâlnea pe amândouă, pe Olena şi pe Elena Mătăsaru. I se tăia însă respirația şi îi stătea inima în piept pentru cealaltă, nu pentru Olena. Nu erau decât nişte fetişcane, în uniformele lor de eleve, puţin prea mari pentru ele. Şi-acum Olena îl

surprindea cu imensa ei dăruire în dragoste, cu această capacitate nemuritoare şi uimitoare de a iubi. Ramase pe prispa conacului până târziu. În clipa aceea se gândi că numai această comunicare tainică, profundă, sacră şi, în acelaşi timp, cu mult peste puterile de înţelegere ale omului, pe care o simţea el în clipa aia, deşi viile, livezile, pământul dormeau în noapte, numai lucrul acesta e mai mare decât dragostea. Îşi simţea fiinţa cotropită, anesteziat de tăcerea plină de suflet a dealurilor în noapte. Poate că dragostea pentru Olena, pentru el este mai presus decât ceea ce simte el pentru pământ. Intră în casă şi se culcă. Adormi târziu, în ţârâitul nesfârşit ca o câmpie al greierilor.

Aprilie veni trezind gâzele şi vietăţile din toate crăpăturile pământului. Anul ăsta erau în întârziere cu arăturile şi semănăturile. Cu viile erau aproape gata. Era sâmbătă, după amiază Elena Marin şi Grigore Mihaide ajungeau cu trăsura după un drum de aproape două ore, la Conac. Calul Olenei priponit la scară necheză uşor. Unde este Alexandru ?, o întrebă Elena, coborând din trăsură. A plecat în sat să vorbească pentru lucrări cu oamenii. Acum am picat şi eu. Era atât de firească şi de stăpână pe ea că nici nu-i venea să creadă de unde atâta stăpânire de sine la o femeie. Şi totuşi, puterea aceasta de a se stăpâni, de a fi firească, îi dădea un sentiment ciudat, de forţă, de superioritate asupra celor din jurul ei. Când terminăm pusul porumbului ? o întrebă bărbatu-su. Ea deveni atentă, uşor încordat. Cred că pe la sfârşitul lunii, Grig. Ar fi bine să terminăm până atunci.

Elena Marin ieşi din casă, părea puţin supărată. Ştiţi că nici n-avem de mâncare ? Alexandru nici n-a făcut focul astăzi. Iartă-l şi tu, a alergat toată ziua, îl scuză Olena. Putea să-i spună Linei să facă focul şi să stea pe lângă casă. În beci sunt atâtea treburi de făcut. Judecătorul Mihaide o rugă pe Elena Marin să scoată o carafă cu vin. Ţi-aş pupa tălpile, Eli, dragă, dacă ţi-ai face pomană cu o carafă cu vin. Ştii tu din care butoi. Că bine zici, Grig, astăzi am alergat ca un

vechil, mă simt obosită, murmură Elena Marin. Olena, du-te în casă şi ia carafa. Aprinseseră lampa în beciul făcut din bârne. Vinul de culoarea rubinului susură bucuros ca un izvor în oala înaltă şi pântecoasă. Olena îl chemă pe bărbată-su să bea pe butucii din curte. Se însera uşor, în suflete aveau o greutate şi o oboseală adâncă, plină de mirosurile pământului O pală de vânt călduță îi răscoli părul şi sânii adormiți de atâta dragoste. Toată ziua se iubiseră în fân, la Şopru, conacul lor. În anii ăştia, se gândi Olena, privind cu ochii pierduți în înserare, mă simt eu cea care îmi închipuiam că o să fiu când încă nu se însurase Alexandru. ÎI am ca bărbat, îl simt bărbatul meu, suntem amândoi sănătoşi, bogați, fericiți. Avem pământul nostru pe care putem să-1 sporim. Pe bărbatul de lângă ea, adică pe judecătorul Mihaide, îl simțea din ce în mai depărtat, mai străin.

Pentru prima dată se gândi acum, bucuroasă, că e mai bine că Grigore avea pe altcineva. Şi ea ştia că are pe alt cineva. Drumurile lui dese la Bucureşti se terminau în patul unei femei, pe care nu căutate niciodată s-o afle. Acum parcă era drept dacă el avea pe altcineva. Să aibă şi el o femeie care este numai a lui. Aşa cum ea avea un bărbat care era numai al ei. Şi ăsta era Alexandru, pe care l-aş vrea poate mai înfigăreț, dar lasă, mai bine cum era. Molatec şi puțin visător, Când nu erau împreună se gândea la el, vorbea singură cu el în gând, se închipuia jucându-se, hârjonindu-se cu el. Mereu avusese impresia că lucrurile pe care pune el mâna, lucrurile pe care le are şi le foloseşte au ceva intim, misterios, în ele.

Când era adolescentă, în visele ei secrete, se imaginase numai în preajma lui. Acum era femeie în jur de treizeci de ani, câteodată se supăra pe ea că-1 iubeşte atât, Doamne, ce proastă sunt, omul ăsta parcă m-a vrăjit. Si când te gândeşti că nici n-a vrut să se însoare cu mine când eram fată, deşi eram moartă după el, şi poate că o ştia, măgarul. Erau culcați în fân, întinşi pe spate, se iubiseră pătimaş, năvalnic, aşa cum o iubise el prima dată. Bărbatul se întorsese către ea. ÎI surprinse de mai multe ori privindu-i trupul, expresia aceea de

fascinație pe care o avea pe chip, de uimire. ÎI lăsă să-i dezvelească picioarele. Îi simțea palma înfiorându-i carnea. Auzi, Alex, cuvintele îi răsunară rar în urechi, cred că am început să te urăsc. Alexandru Marin o privise uşor înspăimântat. Pentru că eu te iubesc prea mult, iar tu prea puțin. Am impresia că eu te-am cucerit pe tine.

Chipul bărbatului se întunecă uşor. Era metoda ei secretă de a-l face s-o iubească mai mult, dar era şi adevărul, ştia sigur lucrul acesta. Eşti mai nebună decât mine, atâta tot, îi răspunse trecându-şi mâna peste tâmpla femeii. Uneori când nu-l vedea o zi, ar fi dorit s-o caute, s-o ia în brațe, s-o trântească pe pat şi s-o iubească nebun. S-o violeze. Poate că ar fi fost mai bine atunci, prima dată, s-o fi iubit aşa, hoțu însă aşteptase să i se dăruiască ea. Acum îl dorea în trupul ei, calm, bun, puternic, cu aerul lui de măreție şi de om care sta retras în el. Hoțule, se prefăcu supărată, îți place sa mă dezbraci şi să mă priveşti goală, aşa e ? Alexandru Manu dăduse din cap, ca un copil. Aş vrea să te admir goală, cum umbli maiestoasă prin cameră. Cum te plimbi ca o dansatoare într-o sală cu oglinzi.

ÎI privise gânditoare. Auzi, înainte de a mă avea, încerci să-ți închipui cum arăt goală ? Bărbatul râse fericit, se aplecă şi-o sărută pe buze. Să fii tu sănătoasă. Eram obsedat demult de trupul tău, numai cum facem dragoste te visam. De câte ori nu te-am dezbrăcat în minte, cu Grig şi cu Elena de față. Un timp 1i se auziseră numai respirațiile uşoare. Ochii femeii rămaseră pierduți în tavanul afumat. Alex, ce bine ar fi să trăim o mie de ani aşa. Iubindu-ne şi având grijă de pământul pe care ni l-au lăsat strămoşii.

Alexandru Manu o privi trist, apoi se aplecă brusc şi-i muşcă gura. O dorea iar, calm, nesățios, pentru că ştia că este toată a lui. Olena îl cuprinsese cu brațele pe după gât. Închise ochii şi-şi lipi buzele de pieptul muşchiulos al bărbatului. Parcă trupul îi devenea gigantic şi bărbatul se pierdea în el ca într-un pământ. Era numai ea şi cerul pe care-1 vedea în mintea ei, aplecat peste trupul ei. Bărbatul o iubea calm, îi simțea sărutările pe gât, pe umeri. Țipa uşor. În adâncul ei,

spaima că o să se topească de atâta fericire îi ardea sufletul. Şi ea îşi văzu în minte sufletul arzând aşa cum arde un znop de grâu.

X X X

Ar fi mers la Bucureşti mai mult ca să mai uite de târgul în care trăiau de atâția ani. Obosise şi parcă se plictisise puțin de Olena. Aşa că făcu o excapadă cu Grigore Mihaide în capitală. Îi spuse nevestesi că pleacă să aranjeze un transport de vin sau de cereale. Olenei nui spuse nimic. Stătură două zile, care trecură greu. Grigore Mihaide dispăruse de fiecare dată dimineața şi se mai întâlniseră seara, iar el după ce găsi un negustor să-i cumpere trei mii de vedre de vin, cinci sute de rachiu, la un preț bun, se socoti nemulțumit. Îşi cumpără un costum de haine, scump, o pălărie, câteva cravate. Făcu câteva vizite la diferiți prieteni. Descoperi cu o uşoară tristețe că oraşul acesta prea mare îl obosea. În tren, la întoarcere, Grigore Mihaide, îl întrebă cum se descurcă cu femeile, că se afla şi el în situația lui. Ce situație, se pomenise întrebând. Păi, Eli, este mai tot timpul bolnavă, nu, a mea la fel, de doi ani are nu ştiu ce boală femeiască, am fost cu ea la doctor. Nu prea avem voie, înțelegi. Eu mă mai descurc aşa, nu prea am fost uşă de biserică.

Alexandru Manu înălță din umeri, gânditor. Pe mine nu m-au prea interesat femeile, răspunse el, încercând să fie cât mai nepăsător. Mare şmecher eşti, şi vrei să te cred, tot pentru asta ai fost şi tu la Bucureşti, judecătorul Mihaide râse înveselit. Numai de n-aş roşi în momentul ăsta, îşi spuse în sinea lui Alexandru Manu. Ascultară un timp ticăitul trenului. Se rezemară fiecare în câte un colț, încercând să ațipească. Grigore Mihaide îi vorbise neveste-si de Alexandru Marin că fusese şi el la Bucureşti. La început nu dădu nici o importanță faptului acesta, abia în a treia zi îşi dădu seama că Olena era îmbufnată şi nu vrea să vorbească cu el. Găsi prilejul să se întâlnească între patru ochi. Abia atunci o văzu dezlănțuindu-se.

Tremura toată de furie, avea fălcile încleştate şi perora tot timpul cu mâna. Alex, îţi spun, să nu dea Dumnezeu să se fi întâmplat ce mi-am închipuit, şi ce încă nu pot să cred că este adevărat. Dacă e adevărat că mergi la Bucureşti pentru alta, dau foc aici la case, şi la a mea şi la a ta, şi-mi pun ştreangul de gât, şi-am terminat cu totul. Olena, lasă-mă, te rog, să-i explic. Nimic, nu vreau s-aud, nimic ! Dacă vrei să ne socotim, ne întâlnim poimâine seară la Şopru . La cinci. Ajunse la Şopru pe la cinci şi jumătate. Oamenii lucrau la vii şi trecuse să-i vadă. Porumbul îl terminaseră amândoi, grâul răsărise frumos. O găsi numai draci. Abia se stăpâni să nu arunce în el cu ce-i cădea în mână. În clipa aia îi sări şi lui ţandăra. Spune-mi dacă aşa se poartă o femeie cu bărbatul pe care îl iubeşte ? Spune-mi dacă nu eşti nebună de legat, pentru ce faci crizele astea de isterie ? Nu cred o iotă din jurămintele tale, că m-ai iubit ! îi strigase ea furioasă. Ţipase şi el la ea cât putuse.

O văzuse oprindu-se în loc, cu buzele strânse. Avea ochii răi, aproape închişi. Cine ţi-a spus ţie că am fost la Bucureşti ca să mă întâlnesc cu o femeie ? Grig mi-a spus, şi să nu tăgăduieşti, mi-a apus că tu i-ai mărturisit asta. Îşi aminti scena din tren, când Grigore îl întrebase cum îşi rezolva el problemele cu femeile. Olena Mihaide îl ascultă cu buzele strânse, cu expresia aia de crispare şi de neîncredere pe chip, şi el îi povesti tot. Că de fapt Grigore se ducea la Bucureşti, unde avea o femeie, că îl întrebase dacă şi el a mersese la Bucureşti tot pentru asta, iar el îi răspunsese că pe el nu-l interesează femeile. Că Grigore i-a întins o cursă când i-a spus lucrul acesta, iar ea picase în cursa întinsă de el.. Jură tu, c-ai spus adevărul şi numai adevărul, îi ceru ea îmbufnată. Scoase biblia pe care o adusese învelită într-un prosop şi-i ceru să jure pe biblie.. Şi el jură senin, şi împăcat. Înseamnă că m-a minţit ca să mă încerce, o auzi. Olena Mihaide îşi muşcă tristă şi gânditoare buzele. Sau nu ? Alex, cred că e mai bine să-i dai de înţeles că ai şi tu pe cineva în Bucureşti. Ar fi fost foarte bine aşa pentru amândoi. Alexandru

Manu o privi neîncrezător. Însa nu pot să te iert că eu te-am aşteptat ca o proastă şi tu îţi pierdeai timpul aiurea. Se mai liniştise.

Se aşează pe un scaun preocupată de ceva. Timpul trecea greu, Alexandru Manu se apropie de ea şi-i luă mâna. Am suferit tare mult zilele astea Âlex, vorbi Olena rar, cu privirea în pământ. Nu ştiu dacă ţie îţi este clar, dar mie lucrul ăsta mi-a intrat până în străfundul fiinţei. Eu sunt soţia ta şi tu eşti bărbatul meu, şi altfel nu mai poate să fie. Vorbea rar, apăsat. Îi venea să plângă, bărbia îi tremura uşor. Dacă tu mai alergi după altă femeie, şi nu te mulţumeşti cu Elena şi cu mine, care suntem şi frumoase, şi bune, înseamnă că eşti un tâmpit. Un afemeiat ordinar, şi cu mine ai terminat-o, să ştii. Alexandru Manu o strânse la pieptul lui. Îi mângâie părul care-i acoperea umerii. Zilele astea am fost nebună. Am crezut că-mi iau câmpii. Olena Mihaide îşi ridică faţa şi-şi şterse lacrimile.

Rămaseră aşa mult timp. Se mai ducea o zi din viaţa lor. Apusul inundase valea într-o lumină roşietică, stranie. Olena îşi ridică iar fruntea, părea liniştită. Alex, şopti femeia, apoi tăcu iar, gândindu-se. Aş fi vrut să-ţi dau altă dată vestea asta. Cred că e mai bine să ţi-o spun acum. Când mi-am dat seama, am fost atât de fericită, încât am ieşit în livadă şi m-am rugat. Îşi trecu mâna peste umărul bărbatului. Timpul trecea peste ea şi se varsă în sufletul ei ca o apă rece, binefăcătoare. Sunt însărcinată, o să-ţi aduc un copil pe lume. Îşi trecu mâna peste fruntea bărbatului suspinând. A fost visul meu cel mai mare. De acum suntem o fiinţă pe pământul ăsta. Zâmbi fericită. Acum mă înţelegi de ce am suferit atât şi de ce sunt în stare să fac moarte de om dacă se va întâmpla ceva vreodată.

X X X

Vara a trecut greu pentru Alexandru Manu. Au căzut câteva ploi bune, făcând iarba şi grâul să se umfle ca nişte pâraie. Olenei îi crescuse pântecul. Devenise mai liniştită. Chipul îi era vesel, uşor

buhăit. Către iarnă abia se mai putea deplasa. După ce se scula şi se îmbrăca, venea acasă la familia Marin. Simt nevoia unei prietene, Eli, poate unde mi-e frică să rămân singură, îi mărturisise ea prietenei sale. Rămâneau ceasuri întregi împreună, fie croşetând şi tăifăsuind, fie făcând prăjituri s-au colțunaşi. Zilele treceau calme şi pline parcă ar fi trecut prin sufletul lor.

Anul următor a venit pe nesimțite. Zăpada a căzut puțină. Lumea era mulțumită şi liniştită. Anul care trecuse fusese un an bun, poate cel mai bun din viața lor. Recolta de grâu şi de porumb umpluse hambarele cu vârf. Noroc cu contractele încheiate din timp, altfel Alexandru Manu ar fi rămas cu cerealele şi cu vinul nevândute. Către toamnă prețurile scăzuseră ca niciodată. Judecătorul Grigore Mihaide făcuse şi el afaceri bune. Olena se îngroşase peste măsura, arată aproape de nerecunoscut. Pentru că nu putea să umble acum, Elena şi Alexandru Manu erau cei care-şi petreceau serile în casa Judecătorului Mihaide. Dispăruse însă veselia aceea tonică, sănătoasă. Jocurile de tabinet sau de preferance se desfăşurau plicticoase în tăcere. Nici bărbații nu mai erau volubili ca altă dată.

Era sfârşitul lui februarie, femeile croşetau în dormitorul Olenei, cel din față, bărbații în sufragerie jucau table. Se auzeau zarurile căzând rar. O să fie băiat, Eli, vorbi Olena Mihaide întrerupându-se din croşetat. De unde ştii ? Simt eu, răspunse cealaltă, după un timp, devenind gânditoare. Olena, Eli, nu vreți să facem un tabinet ? vocea lui Grigore Mihaide răsună fără vlagă, pițigăiat. În noapte, cântecul unui cocoş obosit se învârti pe deasupra acoperişurilor. Hai să facem câteva jocuri, şopti Elena Marin întinzându-i celeilalte femei mâna, ajutând-o să se ridice. Grigore Mihaide se ridică să umple cana smălțuită cu vin. O, la, la, da ați băut nu glumă, se minună Olena Mihaide, aşezându-se greoaie pe scaun. Grigore Mihaide era uşor făcut. Umplu paharele, vărsând vinul pe jos. Şi cum îți povesteam, Alex, continuă el după ce dădură noroc, cred că ar fi foarte bine dacă am intra la legionari. Pe mine mă bate gândul, mormăi el.

Olena Mihaide rămase cu cartea în aer. Îşi privi soţul cu un fel de silă şi dispreţ pe care Alexandru Manu nu putu să nu le observe. Ce te uiţi aşa la mine ? se răsti judecătorul Mihaide la nevastă-sa. Mă uit să văd cât de prost eşti, n-ai pic de intuiţie. Nu ţi-ai dat seama că ăştia n-or s-o ducă mult ? Olena Mihaide ridicase şi ea glasul. Un timp se lăsă tăcerea stânjenitoare, goală. Uită-te tu ce avânt şi ce gălăgie fac legionarii. Îţi spun eu, într-un an ăştia or să intre în guvern. Alexandru Manu tăcea, prefăcându-se că urmăreşte jocul. Mai bău câteva înghiţituri de vin, apoi îşi mută privirea la Olena Mihaide. Faţa îi era pătată şi i se umflase, făcându-i capul parcă de bărbat. Ochii i se vedeau mici, vii. Într-un fel se cheamă că e soţia lui, îşi spuse în gând, apoi îşi mută ochii pe chipul soţiei care se găsea în dreapta lui. Într-un an, doi, o să fie război, glasul Olenei răsună aspru, baritonal, ca şi cum n-ar fi fost nimeni acolo. Si războiul ăsta n-o să ne aducă nimic bun.

Alexandru Manu o privi iar cu atenţie, tristeţea adâncă, neomenoasă, parcă minerală a femeii, îl făcu să îngheţe. Unde era Pithia, să ne spună ea adevărul, o ironiza soţul ei. Limba i se împleticea în gură, judecătorului, care se cherchelise bine, ochii îi erau plini de răutate. Gata ! Eu nu mai joc ! Olena Mihaide se ridică de la masă, retrăgându-se în dormitor. Grig, de câte ori să-ţi spun că trebuie să te porţi cu mai multă atenţie cu o femeie însărcinată, îl dojeni Elena Marin pe judecătorul Mhaide. Alexandru Manu umplu gânditor paharele, chipul i se întunecase uşor, căpătând rigiditatea gheţii. Dădu paharul pe gât. S-a făcut târziu, hai să mergem, Eli. Se ridicară amândoi în picioare. Ascult-mă bine, Grig, vorbi avocatul Alexandru Manu, bătîndu-1 pe celălalt pe umăr. Dacă mi-ai fi spus să merg la liberali, mai că aş fi făcut-o, dar la nebunii ăştia care nici nu ştiu de unde au apărut peste noapte, şi care ne dau nouă lecţii de patriotism, dacă te prind, cu mine ai terminat-o. Judecătorul Mihaide se ridică în picioare clătinându-se uşor. Îi conduse în tăcere, până la

poartă. Noaptea era înaltă ca o catedrală plină de suflet şi de melancolie.

Primul a fost concentrat Grigore Mihaide. Anul 1940 începuse rău. Elena Marin era din ce în ce mai bolnava, iar Olena, după săptămânile de bucurie de la începutul verii când născuse, se închisese parcă şi mai rău în ea. Recoltele din vara trecută nu fuseseră cine ştie ce. Abia după ce rămase singură, auzi liniştea în jurul ei, țâşnind ca un izvor. Parcă lucrurile nu mai aveau nimic în ele. Lumea, viața, istoria nu mai aveau nici o noimă. Abia atunci Olena Mihaide avu impresia că se trezeşte la realitate. Îi simțea golul bărbatului ei, în casă şi-n suflet, şi chiar dacă jurase că ea este numai a lui Alexandru, acum golul ăsta o făcea să se simtă mai puțin întreagă pe lume, mai slabă. Băiatul, care era al lui Alexandru Manu, crescuse bine, şi-acum în vara anului 1940, când împlinise anul, era de acum mare, sau aşa i se părea ei, îngrozită că timpul aleargă prea repede. În târg, bărbații, funcționari, negustori, cei cu care se obişnuise ea pentru că îi cunoştea sau îi vedea zilnic, începuseră să dispară, chemați sub arme. Se făcea mai gol în jurul ei şi pustiul ăsta o împiedica parcă să respire.

La început crezuse că e setea de dragoste, unde se simțea singură, abia mai târziu îşi dădu seama că spaima de a-l pierde şi golul din carnea şi din sufletul ei erau cauzele care o făceau să-l caute şi să-l dorească pe bărbatul cu care trăia şi cu care i se obişnuiseră trupul şi simțurile. Era acasă, o trimise pe Elvira, slujnica lor, să-l caute la tribunal pe Alexandru Manu. Îi spui domnului avocat că am o treabă urgentă cu el, apoi eşti liberă până mâine dimineață. Îşi simțea vinele trupului încărcate de gustul acrişor al dorinței de dragoste. Copilul adormise, îl legănase şi acum dormea cu mânuțele pe piept. Auzi poarta, inima îi tresări parcă ar fi avut optsprezece ani, îşi aduse aminte că în ziua în care Grigore primise ordinul de concentrare simțise, acolo în adâncul sufletului ei, un fel de bucurie secreta, că acum a rămas cu cel pe care-l dorea şi poate să nu se mai teamă. Îşi

făcu cruce şi se rugă în gând, doamne iartă-mă, că sunt o păcătoasă, adu-mi-l acasă întreg. Alexandru Manu deschise uşa încet, îl văzu intrând temător în sufragerie. Avea zâmbetul ăla cald şi vinovat, ca şi cum ar fi vrut să-1 îmbuneze pe Dumnezeu. Parcă se rupse ceva în sufletul ei, de atâta bucurie şi fericire simţi nevoia să plângă. Aproape că-i sări în braţe, potopindu-l cu sărutări. ÎI dorea ca bărbat, îi ardeau viscerele în ea de dorinţă. Bărbatul îi muşcă gura, dezvelindu-i umerii. ÎI primise în capotul de mătase pe care-1 desfăceai din câţiva nasturi şi acum îşi simţea trupul fierbinte şi luminos. I-am dat drumul Elvirei, Alex, suntem singuri până mâine dimineaţă. Respiraţia îi era şuierătoare. Se duse chiar ea şi închise uşa de la balcon. Bărbatul o aştepta înfometat, cu buzele întredeschise, umflate de dorinţă. Îşi trecu mâna prin părul lui, nebunule, sunt însetată de tine ca o lupoaică. Se lăsă să cadă moale pe pat, trăgându-1 peste ea. Îl ruga s-o omoare, s-o mănânce, să uităm de noi, de tot. Abia noaptea, târziu, se treziră amândoi epuizaţi, parcă rămăsese numai pielea din bietele lor trupuri, şi pe dinăuntru erau goi ca nişte peşteri uscate.

Îşi dădu seama, parcă ar fi văzut gândul ăsta în faţa ochilor, că se agăţa de el, de teamă că-l va pierde. Că nu este la urma urmelor decât o căţea înfometată de dragoste, care caută acum cât mai este bărbatul lângă ea, să se sature, să-1 asimileze tot în trupul ei. Să-i rămână tot numai ei, de acum să-1 ducă în fiinţa ei, şi lor, acolo la armată, sau la război, unde-1 cheamă, să nu le ajungă nimic. Sufletul i se lumină, încetul cu încetul deveni aproape bucuroasă. De ce să mă învinovăţesc la urma urmelor, nu vreau altceva decât să-1 păstrez în fiinţa mea, să fie al meu, tot. Este băiatul pe care l-am iubit în adolescenţă, este singurul bărbat pe care l-am iubit. Să fie al meu şi numai a1 meu, şi lor să nu le las nimic. Alexandru Manu deschise ochii. Îşi lăsă mâna peste pieptul femeii, o mângâie un timp, gândindu-se la altceva, apoi o anunţă, încercând să vorbească parcă numai pentru el, că ieri i-a sosit şi lui ordinul de chemare. Trupul

femeii gemu, chir chircindu-se, ca şi cum ar fi fost înjunghiat. Apoi se destinse, se lipi de el şi începu să plângă lung, jelind, cum plâng femeile..

X X X

Când au rămas singure, Olena Mihaide a simţit concret şi atât de împăcată, că s-a speriat ea însăşi înaintea femeii necunoscute care era, că viaţa ei, aşa cum a fost, s-a terminat. Parcă s-ar fi trezit dintr-un somn sau ca şi cum ar fi mers printr-o apă şi acum a ieşit la suprafaţă, pe un mal sterp, unde era numai ea singură, şi toate simţurile îi erau insuportabil de treze. Îşi simţea sufletul pustiu. Copilul îl lăsa cu Elvira sau i-1 lăsa Elenei Marin şi ea se ocupa cât era ziua de lungă de culesul viilor, al porumbului. Grâul îl culeseseră şi îl treierară, terminându-1 abia pe la începutul lunii septembrie. Satele rămăseseră goale de bărbaţi. Ori de câte ori vedea numai femei, parcă o trecea un fior pe şira spinării. Elena Marin slăbise, şi în ultimul timp devenise îngrozitor de superstiţioasă şi bisericoasă. Îi povestea toate visele, încercând amândouă să le tălmăcească. Pe Elvira, fata ei în casă, o lua. cu ea 1a cules, lasă că două mâini în plus nu strică, şi o lăsă pe Elena Marin cu copiii. Le învingem noi pe toate, Eli, rămâi tu acasă cu copiii şi mai uită-te şi la casa mea, eu încui tot, numai tu să vezi dacă e încuiată. Şi te rog să ai toată încrederea în mine.

Tocmise femeile şi bătrânii la cules pentru amândouă moşiile, făcuse socoteala cinstit cu oamenii, ca să nu fie nimeni nemulţumit. Pentru că se ştia singură devenise mai bărbătoasa. În nopţile cât dormise la conac sau la Şopru, îşi luase un revolver cu ea, chit că oamenii i se păreau respectuoşi şi de treabă.

X X X

Alexandru Manu s-a întors acasă abia în vara anului 1946. După ce a fost rănit a căzut prizonier. A cerut să vină în țară, cu divizia Tudor Vladimirescu. Nu i s-a permis pentru că se găsea încă în spital şi nici unul din medici nu i-a aprobat ieşirea. Cât a stat în spital, a citit presa cu regularitate, ştia ce se întâmplă pe front, ştia şi ce se va întâmpla cu noi, din punctul ăsta de vedere nu-şi făcea nici o iluzie. Din 1944 până în 1946 a lucrat ca funcționar, un fel de şef de organizare pe un şantier în Siberia. A căutat să înțeleagă cât mai bine psihologia rusului şi, fiind un om de treabă, nu i-a fost greu să lege prietenii. Dacă la început i se păruseră stranii, cel puțin asta fusese impresia lui, încetul cu încetul s-a obişnuit cu ei. Începea să-i înțeleagă, să le pătrundă firea care, de fapt, era mai simplă şi mai profundă decât a românului. Românul este mai de treabă, plecat, dar acolo, în adâncul lui este mult mai abscons. I s-a propus să rămână în Rusia şi l-a început a părut că aprobă, o făcea însă ca să le câştige încrederea, ca să nu aibă de suferit. Un timp a trăit cu Natașa Nicolaevna, o fată cu mult mai tânără decât el.

S-a împrietenit eu ea repede şi femeia s-a lipit de el de la început. Îl lua la chefuri şi lui i se părea de necrezut că oamenii ăştia mai pot să se bucure şi să cânte înlănțuiți unul de altul până la ziuă. Tu, Alexandre, îi dădea Natașa câte un ghiont, nu mai sta posac, bea şi cântă cu noi. Se gândeşte la mândruța lui, rumânskaia, rumânskaia, spunea cineva şi se porneau pe râs. Lasă Mişea c-o să-i fac doi Ivani de-odată, de n-o să mai vrea să plece cât îi Rusia de întinsă. Uneori se îmbăta şi el, mai mult ca să uite. Ca să-i mai treacă durerea care i se instalase în suflet. Dimineața se trezea eu nişte dureri îngrozitoare de cap, şi trebuia să zacă o zi întreagă. Ceilalți n-aveau nici pe dracu. Rana din plămânul stâng se închisese greu, dar se simțea mereu epuizat. Bolea. Natașa Nicolaevna stătea lângă patul lui, tristă. Uneori o auzea suspinând şi parcă se rupea ceva în el. Îi era recunoscător femeii acesteia atât de simplă şi de bună şi, totodată, începuse s-o urască. O ura într-un fel în care îi era ruşine de el. Rusul

are o psihologie simplă, axată pe o singură linie de forță a vieții lui. Erau creduli şi uşor de convins, mai ales de lucruri care erau legate de credință, de jertfă, de bine. Noi vom cuceri lumea, Alexandre, îi spuse o dată Nataşa, pentru că numai noi suntem capabili de credință. Cât fuseseră sub Țari crezuseră în Dumnezeu, acum credeau în comunism şi ideea victoriei comunismului le intrase adânc în suflet. Atunci a avut Alexandru Marin revelația că ceea ce spusese Nataşa Nicolaevna, venea mult mai din adânc, din străfundurile rasei lor. Că prin gura ei vorbise de fapt specia şi ea nici nu era conştientă că spusese un adevăr care o depăşea pe ea cu mult ca ființă umană. Pe la sfârşitul lunii martie a fost internat într-un spital militar. Nataşa Nicolaevna venea la el de două, trei ori pe săptămână. Dragul meu care este cauza de nu te însănătoşeşti dumneata ? îl întrebase medicul salonului lor, un colonel cu mustățile şi favoriții albi, trecut de mult de 60 de ani. Bătrânul doctor părea mai de grabă o poză desprinsă din secolul nouăsprezece. Şi astăzi ai făcut temperatură, treizeci şi nouă cu şapte, deşi părerea nea este că dumneata nu ai nimic, doar te-am consultat de câteva ori. De dor, domnule doctor, de dor, îşi auzise glasul cutremurat. Se pomenise plângând. Cuvintele îi ieşiră, fără voia lui din gură.

Aproape că se îngrozise şi el când auzise cuvintele străine de gândul lui. Bătrânul îl privise cu atenție, pe față i se citea o compasiune caldă. Aproape că-i dădură lacrimile. Înțeleg, înțeleg, îl auzise mormăind mai mult pentru el. O să văd ce pot face pentru dumneata. Din clipa aceea, într-un colț al creierului i s-a aprins luminița ciudată care a ars continuu susținându-l, ajutându-l poate să se înzdrăvenească, până în ziua când a fost chemat la garnizoana de care ținea, unde i s-a comunicat că într-o săptămână o să poată pleca. La început n-a simțit nimic, apoi a avut senzația că mintea îi devine mai uşoară şi că începe să-i ardă creierul. Îşi vedea creierul în flăcări, şi lucrul acesta ii făcea bine, îl făcea să simtă că este cald în ființa lui şi în jurul lui. Nataşei Nicolaevna i-a mărturisit abia cu două zile

înainte de plecare, că se vor despărți. I-a văzut chipul zguduit de plâns, După ce s-a liniştit avea fața senină, ca şi cum ar fi fost un cer spălat de ploaie. A venit şi 1-a bătut pe umeri, nu e nimic Alexandre, dacă e bine la dumneata. Tare bine este la tine ! Bun a fost Dumnezeu cu tine ! E bine să te duci la ai tăi şi să-i săruți din partea mea, îi spusese tânăra femeie cu lacrimile şiroindu-i pe față.. Tare mult te-am iubit, Alexandre ! Mult am iubit eu la tine, dragule, om bune la dumneata, Alexandre. . Mi-ar fi plăcut să trăiesc cu tine până la adânci bătrânețe. Apoi s-a lipit de el, a simțit lacrimile femeii umezindu-i cămaşa, curgându-i pe piept, intrându-i parcă în stomac. Pe tren ascultă țăcănitul roților cu tot sufletul golit, de parcă zgomotul ăsta î1 cunoştea de când lumea. Acum se lăsa scăldat, adormit de ritmul cald, ancestral al întoarcerii acasă.

Ajuns în Bucureşti s-a prezentat la Garnizoana la care trebuia să se prezinte. Un colonel l-a privit plictisit, deranjat. Mai sunteți mulți, domnule, câți dracului mai sunteți ! Poftim, i-a înmânat o hârtie şi i-a arătat uşa. S-a privit în oglinda din hol, arăta tare slab, jerpelit. Poate că şi de asta s-a purtat colonelul cu el aşa. Părul îi albise şi obrazul îi devenise galben, ceros. E bine, se pomeni vorbind singur, şi oftând. Alții zac pe câmpiile Rusiei ori în munții Tatra. S-a urcat în primul tren care-1 aducea în târgul lui. De data aceasta n-a mai putut să ațipească, toate fibrele ființei lui se treziseră, luminând în sufletul lui ca nişte filamente. O emoție surdă pusese stăpânire pe el, cu cât se apropia de casă cu atât emoția creştea în el. Începu să se roage în gând să le găsească acasă pe toate bune, să nu se fi întâmplat nimic în lipsa lui. Abia atunci se gândi la Grigore Mihaide, după atâta timp.

Altădată l-ar fi mirat şi l-ar fi înfuriat lucrul acesta, acum se ruga să fi scăpat şi să fi ajuns înaintea lui acasă. Le-ar fi fost mai uşor Olenei şi Elenei cu un bărbat în casă. Era convins că Grigore Mihaide ar fi ajutat-o pe nevastă-sa. Se înserase când a coborât în gara pe care o cunoştea atât de bine. Inima i s-a oprit în loc. A simțit că i se înmoaie picioarele. Era mai bine că se lăsase seara, n-ar fi

putut rezista să se întâlnească acum cu prietenii, să suporte îmbrățișările lor. A ajuns repede acasă. Poarta era descuiată. În casă luminile erau aprinse. A zis să rămână în curte câteva minute să-şi mai tragă sufletul. Inima îl bătea să-i spargă pieptul. Si-a dus mâna la inimă. A urcat scările, şi-n clipa în care a ajuns în tindă s-a gândit cum să facă să le dea de ştire, nu dintr-o dată ca să nu se întâmple ceva rău. Dacă rămânea în Bucureşti şi le trimitea o scrisoare poate că ar fi fost mai bine. Prin perdeaua uşoară a văzut o umbră trecând din sufragerie în dormitor. A auzit glasul unei fete, Doamne, trebuie să fie Alina, şi-a zis. Era gata să izbucnească în lacrimi, dar fălcile i s-au încleştat fără voia lui. A bătut uşor în uşă, încet. Apoi mai tare. Cine-o fi ? a bătut cineva, mami, în uşă, a auzit vocea cristalina a Alinei. A văzut umbrele adunându-se în sufragerie. A deschis uşa încet ca să nu le sperie, eu sunt Elena, nu vă speriați.

Le-a văzut înlemnite, cu gurile întredeschise, parcă ar fi fost statui sau icoane rămase aşa de când lumea. Vă rog nu vă speriați, fetelor. Abia în clipa aceea a văzut-o pe Olena, ieşise din dormitor şi rămăsese în prag, cu şorțul pe care se ştersese, în mâini. S-a apropiat de nevastă-sa care era cea mai aproape de el, s-o îmbrățişeze. Alexandree ! Țipătul Olenei Mihaide i-a sfâşiat urechile. Tată ! Fata a țipat cât a putut. Apoi toți s-au aruncat asupra lui să-1 îmbrățişeze. A sărutat-o pe Elena, şi-a strâns-o la piept, apoi pe Olena care plângea în hohote. Nici n-a observat când cele două femei au ieşit afară. Le-a auzit cum jelesc, aşa cum jeleau bătrânele când era el mic şi murea cineva. Alina s-a lipit de pieptul lui, tată, tată, bine că te-ai întors, tată ! A dat Dumnezeu şi te-ai întors. Fata plângea stăpânit. Crescuse înaltă şi subțire, era cât el aproape. I-a luat capul în palme şi 1-a sărutat pe obraji de mai multe ori. Ca în palme o să te ținem, tată, să vezi ! Doamne, ce fericiți o să fim ! Fata 1-a cuprins pe după gât şi s-a strâns toată la pieptul lui. Jeletele sfâşietoare ale femeilor îi sfâşiau inima. Avea senzația că îi taie cineva beregata. În clipa aceea, când şi-a dus mâna la gură, 1-a văzut pe tânărul care se uita la

el uimit. A ştiut imediat cine este. Se uita la el împietrit, cu ochii mari şi puri, care erau ochii Olenei. Şi-a dat imediat seama.. Tu trebuie să fii Cristian, băiatul Olenei, nu-i aşa ?, l-a întrebat cu dragoste. S-a îndreptat spre el să-1 îmbrăţişeze. S-au îmbrăţişat bărbăteşte, tânăru1 era mai înalt decât el. L-a simţit în braţele lui costeliv. Când s-au desprins din îmbrăţişare, l-a bătut fericit pe umeri. Ce mare te-ai făcut, Cristian. Ai crescut mai înalt decât mine. Din spatele tânărului a ieşit un băieţel firav. El este fratele meu, îl ştiţi, când aţi plecat era mic de tot, i-a spus Cristian cu vocea lui de adolescent. Băiatul zâmbea încurcat. Semăna teribil de mult cu Olena, avea ochii ei şi linia gurii la fel. A încercat să-şi aducă aminte cum îl cheamă, dar n-a reuşit. L-a luat în braţe şi l-a ridicat în aer. Apoi l-a strâns la pieptul lui şi l-a ţinut aşa un timp.

Jeletele Olenei şi ale Elenei Marin, se întețiseră, deveniseră răguşite, sfâşietoare. A simţit părul ridicându-i-se în cap măciucă. A ieşit cu copilul în braţe afară. Olena jelea în colţul dinspre răsărit al terasei şi nevastă-sa se lipise de un stâlp, îl luase în braţe şi se sprijinea de el. Aşa jelesc ţărăncile când moare cineva. În momentul acela cele două femei erau eu adevărat nişte ţărănci, jelind un mort. Carnea i se înfieră pe el, sfâşiată. Ţipă la ele tare. Apoi încercă s-o desprindă pe Olena. Femeia îl ascultă orbeşte. Ce-aveţi, aţi înnebunit ? Sunt viu, nu sunt mort ! O apucă pe Elena Marin şi o întoarse cu faţa către el. Hai în casă, Eli, vă aude lumea. Lăsă copilul jos şi le luă pe amândouă şi le băgă în casă. Acum plângeau toţi. Îl văzu pe Cristian, băiatul Olenei, plângând. În clipa aceea izbucni şi el în plâns. O luă pe Alina în braţe. Plângeau amândoi îmbrăţişaţi. Plânsul îi făcea bine, îi spăla parcă fiinţa pe dinăuntru. O senzaţie ciudată de eliberare şi de forţă i se strecură în suflet.

Le lăsă să plângă, să se liniştească. Cea care se regăsi prima fu Olena Mihaide. Îşi şterse bărbătoasă lacrimile şi veni să-1 îmbrăţişeze. Îi luă capul în palme şi-1 sărută zgomotos. Nu mai credeam că mai vii, Alexandre. Ne luasem gândul. Grigore s-a întors

? Femeia dete din cap în semn că nu. A murit la Odesa, în iarna lui patruzeci şi doi. I-am făcut toate parastasele. Plânsul Elenei se domolise, se uită la el suspinând. Veni să-l îmbrăţişeze. Îi văzu părul alb pe la tâmple şi ridurile. Rămăsese însă tot femeia aia foarte frumoasă, delicată. Doamne, Dumnezeule, gemu Elena Manu, îţi sărut, Doamne, picioarele că mi l-ai adus acasă ! Alexandru Manu se aşează obosit, pe pat. Daţi-mi şi voi să mănânc ceva, că vin şi eu de pe drum. O, Doamne, cum am uitat ! Iartă-ne Alex, astăzi am făcut pâine şi am gătit. Elena Marin ieşi să adusă mâncarea. Du-te tu şi adu nişte vin din beci, Olena, o rugă ea. Bărbatul îşi frecă palmele bucuros. În noapte, trâmbiţele cocoşilor izbucniră roşietice, luminând curtea, tot văzduhul de afară. Alina şi Cristian traseră masa în mijlocul casei. Olena se întoarse cu o cană cu rachiu şi cu una cu vin. I se îmbujoraseră obrajii şi-şi revenise. Ce seară frumoasă este afară, Alex, şi Eli, e o seară caldă şi sfântă. Nici nu-mi vine să cred ochilor că te-ai întors. Păi, da ! glumi bărbatul. Lasă că e să vă obişnuiţi. Or să aibă şi copiii ăştia un tată, acum, dacă Grig s-a prăpădit, Dumnezeu să-l odihnească, începu să lăcrimeze Olena Mihaide. N-o să ne mai simţim nişte femei sărmane acum. O să avem şi noi un stâlp. Cea care vorbise fusese Elena Marin.

ÎI privea dură, cu gura strânsă pungă. Alexandru Manu se simţi dintr-o dată înviorat şi puternic. ÎI bătu pe Cristian Mihaide pe umeri. Ai să vezi ce prieteni buni o să fim, Cristian ! Băiatul se roşi tot. O să fii băiatul meu, şi o să te iubesc cu adevărat. Lăsă mâna un timp pe umărul băiatului. Când veneam cu trenul am fost aşa de emoţionat şi de îngrijorat. Mereu m-am rugat să găsesc bine acasă. Hai, noroc, închină Olena ! care umpluse paharele. Bine că te-ai întors acasă, Alex. Să fie într-un ceas bun şi să ne ferească Dumnezeu de nenoriciri ! Alexandru Manu le privi pe amândouă femeile cu dragoste, învăluindu-le cu privirea. Arătau bine. Văd că v-aţi ajutat între voi. Lucrul acesta mă bucură tare mult ! Nici nu termină de vorbit că Elena Marin îi luă vorba din gură. Nici n-o să

ştim cum să le mulţumim, Alex. Olenei şi lui Cristian. Eu am fost tot timpul bolnavă, iar Olena a fost ca o adevărată soră. Şi ea şi Cristian ne-au ajutat mult. Elenei Marin i se umeziseră ochii. Două lacrimi mari îi ajunseră până la bărbie. Linişteşte-te, Eli, o dojeni Olena Mihaide, n-am făcut decât ceea ce trebuia să facem. Şi voi ne-aţi ajutat mult. Acum că a venit Alex, o să ne ajutaţi şi voi. Elena Marin îşi ştersese lacrimile. Copii voştri Olena o să fie şi copiii noştri, vorbi ea printre suspine. Hai, liniştiţi-vă, le îndemnă Alexandru Manu. Ce-a fost mai greu a trecut.

Olena Mihaide umplu paharele. Paharul ăsta să fie pentru Grig, vorbi femeia tristă, vărsând pe jos câţiva stropi. Dumnezeu să-l ierte, răsună vocea caldă a bărbatului. Dumnezeu să-1 ajut pe acolo pe unde o fi , şopti înfiorată Elena Marin. Dumnezeu să primească, se auzi tare glasul Olenei. Alexandru Manu vărsă şi el puţin vin într-o farfurie, Dumnezeu să-1 ajute. La fel făcu şi Cristian Mihaide, şi Alina. Cu sănătatea cum staţi ? Noi stăm bine, vorbi Elena Marin, pe tine te vedem cam tras la faţă, şi galben. De, vin de la război, răspunse după un timp bărbatul, oftând. Oboseala îi cuprindea ca un somn picioarele. Mai bău două pahare, cu sete. Mâncase destul, sufletul îi era împăcat şi plin ca o apă. Hai să mergem să dormim la noi, se auzi fericit glasul Olenei Mihaide, mergi şi tu Alina cu noi. Mâine să vă treziţi la prânz. Olena schiţă gestul să se ridice de pe scaun. Bărbatul îi puse palma pe mână. Oi fi eu obosit, dar nici să plecaţi acum nu vă las. Hai să mai stăm de vorbă, tată, propuse Alina Marin. Cred că ai să ne povesteşti o mulţime de lucruri.

Bărbatul sorbi din vinul care-i ungea sufletul. Vă povestesc, o să avea timp destul. Acum spuneţi-mi ce faceţi voi, ăştia ăi mari, Alina şi Cristian ? Şi ăsta micu s-a făcut voinic, îl privi avocatul cu dragoste pe cel despre care ştia că este copilul lui. Îşi lăsă mâna pe capul copilului cel mic al Olenei, ciufulindu-1. Fac bine, sunt amândoi copii cuminţi, şi Alina şi Cristian. Sunt la liceu, învaţă foarte bine, anul ăsta amândoi au fost premianţi. Alina şi Cristian m-

au ajutat foarte mult la munca câmpului, vorbi grăbită Elena Marin. Să-l vezi pe Cristian cum ară câmpul, ca un adevărat bărbat. În clipa aia, îşi aduse aminte că nu ştie cum îl cheamă pe cel mic, doar era copilul lui. Cu cât încerca să-şi aducă aminte, cu atât îşi simţea mintea mai ceţoasă, neputincioasă. Îşi luă capul în palme şi rămase aşa un timp..

X X X

A dormit până către după amiază. După ce a deschis ochii şi s-a ridicat în capul oaselor, i s-a părut nefiresc că nu aude nici un zgomot. Se obişnuise cu zgomotele şantierului unde aveau ei, prizonierii, barăcile. O stare ciudată, de spaimă, îi pătrundea trupul ca o ceaţă de un galben murdar. Nu ştia nici unde se afla, nici în ce an, şi în ce moment. Ei, drăcia dracului, îşi spuse în gând. Trebuie si fiu în Rusia. Rămase aşa ascultând. Pe nesimţite, liniştea care izvora din pământ, din pereţii casei, din lucruri, liniştea care avea o culoare specifică, un gust cald, uşor sărat, gust pe care îl avea în adâncul sufletului lui, liniştea aceasta îi ajunse parcă la baza gâtului. Descoperea încetul cu încetul unde se află. Dumnezeule, sunt acasă. Am ajuns acasă. Abia după ce ştiu că este acasă, privi atent velinţa şi tablourile de pe pereţi, masa din mijlocul odăii, cana de sticlă plină cu vin. Se sculă să bea din vinul care se găsea pe masă.

Rămase mirat când văzu că muşchii şi mâinile îl ascultă. Abia după ce bău aproape un sfert din cană îşi aduse aminte că-i fusese sete. Ideile pe care le gândea se amestecau ciudat cu gânduri şi stări care apăreau atât de târziu din apa mâloasă a memoriei. Îşi aminti că băuse mult aseară şi puse această stare tulbure şi anxioasă pe seama băuturii de aseară. Luă biletul care era pe masă. Îi spuneau că sunt la treabă, să stea acasă şi să se odihnească liniştit, că se vor întoarce abia pe seară. Biletul era semnat Alina şi Elena. Recunoscu scrisul soţiei lui. N-avea ce să facă şi timpul acesta gol din faţa lui avu

impresia că-l orbește. Un sentiment ciudat, de vlăguire, şi ideea că este târziu, prea târziu, nu-şi dădea bine seama dacă în viața lui sau în istorie, este prea târziu, îl paralizau. Rămase aşa, întins, cu mâinile sub cap, dar nu-şi găsea liniştea. Sări în picioare, aşa cum obişnuia uneori cât fusese în lagăr, apoi pe şantierul acela unde avea grija muncitorilor şi a salariilor. Afară lumina soarelui i se păru uscată. Dădu uşa grajdului la o parte. Locul gol, sau mai de grabă, golul calului, umplea tot grajdul ca un miros uscat, mucegăit. Ştia sigur că de fapt calul nu mai exista, se încăpățâna totuşi să creadă că-l luase cineva, poate Olena. Se-ntoarse, şi-n clipa aceea o văzu pe Olena Mihaide intrând pe poartă. Venea fericită spre el ca şi cum ar fi vrut să-l îmbrățişeze. Îşi auzi numele şoptit. Femeia se opri în fața lui, mâinile îi atârnau pe lângă corp, străine de corp. Alex, iubitule, ce bine că suntem singuri. Intră în grajd, trăgându-l după ea.

ÎI cuprinse cu brațele pe după umeri, şi-l strânse la piept. Doamne, ce uşor eşti, parcă-ai fi o frunză, exclamă femeia, de parcă ar fi fost copilul şi nu bărbatul ei. Un gol, din mijlocul cărnii lui epuizate de bărbat, se umplea nesățios de căldura şi mireasma inconfundabilă pe care o avea trupul femeii. Acesta e trupul meu femeiesc, al meu şi numai al meu. Simțurile şi gesturile se trezeau în el, bete, obscure, în devălmăşie. Olena Mihaide îl îndepărtă de ea ca să-l poată privi. Îi era chipul plin de energie şi de încântare. Un fel de lumină stranie ieşea din obrajii roşii, de piersică, din gura, din ochii femeii. Aproape că-i veni să țipe, dar nu reuşi decât s-o implore să aibă răbdare cu el. Abia acum îşi dădea seama, îngrijorat, cât de dificilă va fi pentru el readaptarea la vechea lui condiție umană. Chipul Olenei Mihaide se întunecă uşor. Alex, tu ai probleme cu nervii ? Întrebarea suna de fapt ca o constatare. Nu, nu cred. Mă simt numai slăbit. Sunt foarte emoționat. De aceea tremur tot. Atât de emoționat că nu reuşesc să mă regăsesc. Olena îl sărută scurt pe obraz. O să-ți revii, dragule, bărbățelul meu, ai să vezi. Se strânse de data aceasta la pieptul lui, făcându-se mică. În lagăr i-am auzit de multe ori

nechezatul. Ochii femeii se îngustară îngrijorați. Ne-au luat toți caii, dragule, chiar atunci după plecarea voastră, în iarna aia. Tăcură. Se priveau atent. Degetele bărbatului pipăiră ridul care se întindea de la colțul gurii, încă frumoase, a Olenei. Ți-a fost dor de noi, nu-i așa ?, glasul femeii îi răsună în urechi parcă din altă parte, nu de lângă el. Adevărul este că nici nu-şi dăduse seama, tot timpul fiind bolnav, de dorul de ei, de pământul pe care se născuse şi crescuse. Da, niciodată nu-şi dăduse seama de el, așa cum nu simțea carnea plămânilor, sau celule din corpul său. Rămase pe gânduri. Nu era capabil să se adune şi lucrul acesta începu să-l sperie pentru că i se întâmpla a doua oară. Olena Mihaide îşi lipi buzele fierbinți de ale lui. Mai avem o iapă Alex, mâine aş vrea să mergem la conac, iubitule. Căldura trupului Olenei îl moleşea şi îl înfiora. Simți în momentul acela că o doreşte, o forță oarbă, urcă prin trupul lui, trezindu-1, făcându-1 să înțeleagă lumea, ca şi cum în clipa aceea s-ar fi născut a doua oară.

X X X

N-au plecat nici a doua zi, pentru că a dormit toată ziua. Dormea şi nu putea să-şi revină. N-au plecat nici în seara următoare, A stat de vorbă cu Elena Manu şi cu fata lor. Ele îi povesteau ce s-a întâmplase cât timp lipsise el. Avea impresia că ia în stăpânire timpul şi întâmplările petrecute în toți anii ăştia. Casa, copiii lui, cele două femei, pământurile lor începeau iar sa devină ale lui, așa cum fuseseră odinioară, Noaptea a dormit cu nevastă-sa. Femeia 1-a înconjurat cu dragoste, învelindu-l în mângâierile ei. S-au iubit cald, întrecându-se fiecare în tandrețe şi în generozitate, Doamne, Eli, parc-ai fi sora mea. Ăsta e trupul meu pe care-l ştiu dintotdeauna. ÎI descoperea iar, aidoma cum îl ştiuse odinioară. Au rămas treji, până către ziuă, făcând planuri. A doua zi a ieşit cu copiii în oraş. I-a dus la cofetărie. Şi-a adus aminte, de fapt i-a auzit pe ceilalți strigându-l, cum îl cheamă pe băiatul cel mic al lor. Vasile Alexandru, după

numele bunicului lui şi după al bunicului ei dinspre mamă. Către prânz, după ce au venit acasă să mănânce, băiatul cel mare al Olenei, a pregătit undițele. Au luat-o toți către iezer. I-a lăsat să-şi povestească năzdrăvăniile, le-a povestit şi el întâmplări trăite în război, Vasile Alexandru se uita la el fascinat, sorbindu-i cuvintele. Au prins aproape zece kilograme de peşte. Ce bine era daca ar fi fost acum şi tata cu noi, Cristian Mihaide 1-a privit trist în ochi. L-a luat în brațe pe băiat. Ar fi fost minunat, Cristian. Pe drum l-a rugat pe cel mic să-1 ia pe umeri. Băiatul, care era, în clasa a doua, a refuzat ruşinat. L-a prins de umeri şi 1-a ridicat în sus. Tata are chef de joacă, a aclamat Alina. Cristian Mihaide s-a răstit şi el la fratele lui să nu mai facă mofturi. Dacă nea Alex vrea să te ia pe umeri, înseamnă că trebuie să-1 asculți ! i-a spus Cristian fratelui său. Seara au făcut un foc în curte, şi-au prăjit peştele. Au pus apoi ceaunul să facă un borş de peşte.

Olena Mihaide s-a învârtit tot timpul fericită pe lângă ei. L-a luat de mână pe Cristian, nu-i aşa Cristi că Alex este un băiat minunat ? Băiatul a dat din cap. Olena l-a dus pe băiat către Alexandru Manu şi s-au îmbrățişat toți trei. De-acum încolo, Alex, tu eşti sprijinul nostru, ia spus femeia privindu-l cu dragoste în ochi. Elena Marin a venit din casă, cu mămăliga aburindă, pe un capac de lemn. Au mâncat în tăcere din saramura făcută chiar acolo în curte la lumina focului. Mâine vreau să merg să văd viile, Alex, n-ai vrea să mergi şi tu ? a şoptit Olena Mihaide. Mergem cu şareta, toți trei. Iar noi ne ducem la pescuit, mâine seară mai facem o saramură. Cristian Mihaide vorbise cu gura plină şi acum era cât pe-aci să se înece. Alina i a dat câțiva pumni în spate. O să mergeți voi, Olena, tu cu Alex, eu am treabă. Chiar e foarte bine, faceți o plimbare. A doua zi s-a sculat de dimineață. Elena dormea cu fata în dormitorul dinspre stradă. A auzit huruitul unei căruțe pe caldarâm şi şi-a amintit de căruța regimentului aducând mâncarea. S-a îmbrăcat, şi-a ieşit, aerul era înmiresmat şi răcoros. În stradă a rămas să-i privească pe cei

câțiva oameni care se îndreptau către piață sau cine știe încotro aveau drumul. Casa Olenei Mihaide era a patra casă pe strada lor, se gândi că ar fi fost mai bine s-o ia prin grădină și să fi coborât prin livada Olenei. Poarta era însă deschisă. Urcă treptele scării, aceeași viță de vie, ca în seara aceea când el era îndrăgostit de Olena și încerca s-o cucerească. Pe sală, în patul care fusese scos afară, îi văzu pe cei doi băieți ai Olenei, dormind. Cel mic era acoperit până sub bărbie și dormea la perete, cel mare se dezvelise. I se vedea piciorul drept, mușchiulos, așa cum sunt picioarele adolescenților, ieșind de sub pătură. Se apropie de ei. Le ascultă un timp respirațiile egale, de trupuri sănătoase. ÎI impresiona mai ales drăgălășenia chipului celui mic. Un chip de fetiță mai degrabă, semănând aidoma cu chipul Olenei când era adolescentă. Se aplecă și-i sărută pe amândoi. Când se întoarse o văzu pe Olena în capot.

Ieșise în prag, probabil că nu dormea și auzise poarta. Îi făcu semn cu mâna să se apropie. Intrară în sufragerie, apoi în dormitorul în care era încă întuneric. Femeia își descheie capotul, sânii i se revărsară galbeni, ca niște gutui coapte. Se strânse toată la pieptul lui. Dacă n-ar fi copiii afară ne-am iubi ca niște nebuni, Alex, îi șopti Olena la ureche, sărutându-l. Trupul femeii era plin și cețos de mireasma umedă a somnului și a patului. Privi peste umărul femeii patul cald, ușor desfăcut, emanând încă mireasma trupului omenesc. Ca o matcă germinativă din care ies aburi. Se sărutară lung, mușcându-și buzele. Olena se desprinse din brațele lui, lepădă capotul și rămase în furou. Se mișca prin cameră dezinvolt, căutând ceva. Era în tranșee, în nopțile de vară cu greieri, când nu putea dormi se gândea la ea, la ce este acasă. De câteva ori si-o imaginase chiar așa, în furou, plutind deasupra covorului, și iată acum o vedea pentru prima dată așa cum o văzuse numai în imaginația lui. Ce te uiți așa, îl întrebă în șoaptă, provocator, femeia. Îmi placi, ești frumoasă. Alexandru Manu se roși ca un adolescent. Sunt soția ta și trebuie să mă vezi și așa, se apropie femeia de el. Se vedea însă că

este emoționată, neobișnuită încă cu prezența lui în ipostaza asta. Dacă te însurai cu mine m-ai fi văzut de mii de ori așa, urâciosule. Nu meriți nimic. Găsise ce căută. Bărbatul o privi uimit, emoționat. Era chiar rochia aceea de atlaz, de culoarea marinului pierdut, cu care ştiuse să-1 fascineze. În fața oglinzii îşi aranja gulerul, şi-şi mai potrivi pliurile. Arăta uimitor de tânără. Se mai îngroşase puțin, mijlocul îi devenise mai plin, iar chipul îi căpătase o expresie gingaşă şi maternă. O luă în brațe.

Femeia îşi lipi capul de obrazul bărbatului, şi, un timp, rămaseră amândoi privindu-se în oglindă. Doamne, ce am îmbătrânit ! Olena Mihaide se-ntoarse şi-l sărută pe obraz. Eşti tot aşa, Alex, bărbatul frumos şi impunător, băiatul pe care l-am iubit eu în adolescență. În câteva luni o să-ți revii. Hai să mergem cât mai e puțină răcoare. ÎI trase de mână. În tindă se opriră să-i privească pe băieți. Îți vine să-i mănânci, nu-i aşa, Alex ! Se aplecă şi-1 trezi pe cel mare. Băiatul făcu ochii mari, somnoros. Noi mergem să vedem pământurile. Dacă vă duceți la iezer să ai grijă de Vasile, auzi, că dacă se-ntâmplă ceva te mănânc. Elvirei îi spui să facă tot ce i-am spus. Hai, culcă-te la loc. Cristian Mihaide îi dădu bună dimineața lui Alexandru Manu. Culcă-te la loc. Maică-sa îi trase pătura peste cap. Coborâră.

Primele raze ale soarelui se înfipseseră ca nişte sulițe roşii în coroanele vişinilor. Olena înhămă iapa la şareta care aştepta în curte. Deschide tu poarta, Alex. Bărbatul rămase în urmă să închidă poarta, apoi se urcă în şaretă. Iar o să fie o zi caldă, murmură femeia cu o expresie de îngrijorare pe chip. Nu ştiu ce-o să ne facem cu seceta asta, din martie n-a dat nici o picătură de ploaie. Ieşiră din oraş. Iapa mergea domol, liniştea şi pacea milenară care emana din mersul animalului, îi umplea sufletul de somn. Dealurile acoperite de vii se vedeau până departe cufundate încă în somn. Olena Mihaide îi dădu hățurile bărbatului şi se zgribuli la pieptul lui. Alexandru Manu îşi trecu brațul pe după umerii ei. Sunt tare mulțumit de voi şi de copii, vorbi el. Avem nişte copii grozavi. Aşa e, vorbi femeia după un

timp. Apoi luă hăţurile în mâna ei şi opri şareta. Era acum într-un fel do matcă, rouă scânteia în razele soarelui. Cât te uitai cu ochii nu vedeai picior de om. Am oprit ca să ne sărutăm Alex. Olena îşi înlănţui braţele pe după umerii bărbatului. Stătea în genunchi. Se sărutară lung, nesăţioşi, muşcându-şi buzele. Alexandru Manu îi mângâie mult timp părul răsfirat pe umeri. Femeia se zgribuli iar la pieptul bărbatului. Unde mergem, Olena, la Şopru sau la conac ? Hai la Şopru. Când ne vom iubi vreau să simt mirosul fânului.

Când ajunseră, deshămară iapa şi o lăsară să pască. Olena Mihaide căută cheia sub scară. Deschise. ÎI uimi ordinea şi curăţenia care domnea în încăpere. În încăperea din stânga care era cea mai mare ştia că sunt butiile cu cereale, cu ţuică şi cu vin. Mirosul de rachiuri şi de şunci afumate plutea în aer. În încăperea din dreapta era fânul. Doamne, toată ziua asta o să fie a noastră, vorbi femeia. Alexandru Manu o privi, învăluind-o în zâmbetul lui cald, pe care i-l cunoştea dintotdeauna. Cred că n-ar strica, Ole, dac-am mânca ceva. Femeia se uită la el lung, aprobând din cap. Ar fi bine să faci mai multă mişcare, Alex, şi să mănânci bine. Trebuie să pui carne pe tine. Şi, mai ales trebuie să beau vin, un doctor mi-a recomandat să beau mul vin roşu. Vinul este un foarte bun întăritor. Râseră amândoi.

Olena Mihaide se ridică, şi deschise pivniţa, cum îi spunea ea. Veni cu o farfurie de slănină, tăiată mărunt, cu cârnaţi şi o cană cu vin. Mănâncă bine să ai putere la iubit. Olena Mihaide râse cald, ruşinându-se. Bărbatul o sărută pe gât, lăsând pe epiderma fină a femeii o pată roşie. După ce terminară de mâncat, Olena strânse masa. Apoi trecu în încăperea din dreapta. Mirosea a fân ca şi cum atâta mireasmă nu ar mai fi putut să încape între pereţii de bârne. Pe fânul moale, Olena întinse un cearşaf alb. Scoase din ladă o pernă pe care o puse alături. Îşi scutură cu un gest tineresc capul, să i se aşeze părul pe umeri. ÎI luă de mână şi îngenunchiară amândoi pe cearşaful moale. Doamne, Dumnezeule, spune-mi cum să-ţi mulţumesc că mi-ai adus acasă omul drag ? Doamne, mult de tot îţi mulţumesc ! Îţi

voi ridica o biserică, voi dărui lucruri de pomană oamenilor săraci, mă voi ruga în biserica Ta. Numai ține-mi-l și ține-ne pe noi, pe toți, pe lângă el, să ne facem datoria de oameni pe pământ. Olena îi luă capul în palme și-l ținu așa mult timp. Apoi începu să-i descheie cămașa. Îi sărută umerii, brațele slăbite, trupul care era acum numai piele și os. La fel făcu și el. Sângele obosit se trezea în ei uimit și speriat. Alex, de șapte ani, trupul meu te așteaptă să ți se dăruiască. Primește-mă, iubitule, că sunt curată și cinstită față de tine și de neamurile noastre! I se dărui calmă și flămândă. Nu putu să nu facă o comparație între femei, trupul Elenei era mai șters, galben. Al Olenei era însetat, îi ardea sângele lui de bărbat ca un foc. Femeia îl primi în trupul ei cu toate instinctele la pândă, înfometate. Plângea și-l strângea la piept, sărutându-l. O simți ca pe un pământ cald, matern. Când li se liniștiră trupurile, se strânse la pieptul lui. Ai iubit-o și pe Eli, nu-i așa ?, îl sărută ea drăgăstoasă pe tâmplă.

Un timp li se auziră numai respirația, cuminte, plină de bunătate. Mi-aș fi dorit să mă iubești pe mine întâi, poate unde te simt mai mult al meu, unde te-am așteptat mai mult. E bine c-ai iubit-o pe ea întâi. Departe se auzi un cântec de fluier. Parcă venea dintr-un fel de rai pierdut. Doamne, dac-ar ploua, oftă Olena Mihaide, punându-și mâinile sub cap. Alexandru Manu își trecu palma peste pieptul și peste pântecele femeii, acoperit acum de furou. Picioarele i se vedeau pline, moi, de femeie sănătoasă. Bărbatul o dori iar. Olena râse, dându-și ușor capul pe spate. Lasă, altădată Alex, să te mai întremezi, o să avem timp destul de iubit. Îl simțise în trupul ei ușor, fără vlagă. Îl trase peste ea ca să-l împace. Mireasma fânului le gâdila nările și le dilata laringele. Hai să încercăm să dormim, Alex, de când îmi doresc eu să dorm măcar o dată în brațele tale. N-adormiră. Începură să depene amintiri. O văzu înaintea ochilor pe Natașa Nicolaevna, auzi răsunând în el plânsul ei din momentul despărțirii. Imaginea celor trei femei, sentimentul aproape visceral

de respect şi de recunoştinţă pe care-l trăia în clipele acelea pentru ele, îl făcură să se cutremure.

Respiră adânc, ca şi cum i-ar fi lipsit aerul. Tu cum vezi, Alex, că or să meargă treburile, cu situaţia asta din ţară ? Situaţia în ţară este foarte confuză, încâlcită, periculoasă. Nici nu se ştia încotro mergem ! Ştia puţine lucruri, n-avusese timp si vorbească cu nimeni. Îi mărturisi gândurile lui profunde, care încolţiseră în mintea lui, cât stătuse în Rusia, ca prizonier. Sunt sigur că n-o să fie bine, Olena. Ochii bărbatului rămaseră gânditori, pierduţi în tavan. Aşa cum îi cunosc eu pe ruşi, aşa cum i-am auzit, vor căuta cât vor putea de repede să ne impună instituţiile lor, limba lor, cultura lor. Vor încerca să ne facă să gândim ca ei. Olena Mihaide îşi întoarse către el privirea îngrijorată. La fel zice şi domnul Cernescu, am stat odată de vorbă cu el. O muscă îşi luă zborul de pe pervaz şi un timp se auzi numai bâzâitul ei. În primul rând îi vor ajuta pe comunişti să vină la putere. Apoi vor lua pământurile şi vor face colhozuri. Aşa că va trebui să vindem pământul. Şi nu-l vom vinde pe bani, că şi ăştia or să se ducă dracului şi n-or să fie decât hârtie în cazul unei reforme monetare, o să vindem pământul pe altceva. Pe aur, de pildă.

Alexandru Manu vorbise rar, ca şi cum ar fi citit cuvintele acestea pe tavan, sau pe cer. Nu cred că va fi aşa, Alex. Olena Mihaide simţi că împietreşte carnea pe ea. Pământul ăsta este din moşi strămoşi şi eu când merg pe el simt că de acolo din cer şi din mormintele lor, toţi se uită la mine. Îi simt cum se înşiruie unul după altul prin vreme, până în capătul timpului. La mine sentimentul ăsta al pământului este atât de puternic, încât nu ştiu ce m-aş face fără el. Alexandru Marin se-ntoarse către ea încercând să zâmbească. Ca s-o îmbuneze îşi trecu palma peste tâmpla femeii. Bine-ar fi să nu fie aşa, Olena. Da să ştii, comunismul are şi idei bune. Numai că nu cred eu că a venit vremea comunismului adevărat. Va mai trebui din păcate să mai treacă mult timp până atunci. Nu cumva te-ai molipsit

şi tu de bolşevism ? Chipul Olenei Mihaide devenise aspru, luminat de o tristeţe albăstruie. Bărbatul închise ochii, obosit.

Rămase un timp concentrat. Spre deosebire de alţii, eu am cunoscut bine spiritul rus. Alexandru Manu îşi muşcă buza de jos. Toată planeta va fi rusificată, Olena. Cu ruşii nu te joci… De lucrul acesta tare mă îndoiesc. Olena Mihaide privea tăcută în tavan. O să vedem ce-o să fie, oftă. Apoi se ridică şi începu să se îmbrace, Bărbatul o privi atent, sorbindu-i fiecare gest, fiecare expresie a feţei. Aşa cum stătea în rochia ei de atlaz, lungă până în pământ, imaginea hieratică a Olenei îi aduse aminte pictura soţiei lui Neagoe Voievod de pe pereţii Mănăstirii Argeşului. Îţi mai aduci aminte poienița aceea de deasupra fântânii Miresei ? îl întrebă femeia zâmbind. Da. Atunci când erai mort după mine, iar eu nu dormeam nopţile şi mă perpeleam ca un pui în frigare de fericită ce eram. Bărbatul se ridică încet. Acolo o să mergem.

Olena Mihaide îl privi cu o expresie galbenă, de milă, plină de dragoste, trupul scheletic. O să umblăm ţinându-ne de mâini ca doi adolescenţi, Alex, pe dealuri, prin vii, prin păduri. Pe arşiţa asta nu iese nimeni afară. Bărbatul îi lui mâna şi i-o ţinu mult timp ridicată pentru a i-o săruta. O să fim numai noi, atât, doua fiinţe singure, sub văpaia verii.

X X X

Către sfârşitul lui august, câţiva stropi de apă dacă înnegriră pulberea care acoperea pământul. Crăpăturile se vedeau mari ca nişte guri flămânde. Dacă scăpai cu piciorul într-o crăpătură, puteai să ţi-l frângi. Aproape o lună de zile Olena şi Alexandru Manu se întâlniseră fie la vii, fie acasă la Olena. Copiii plecau la pescuit,

Elena Manu rămânea acasă să gătească, iar ei se-ntâlneau în cămăruța din spate. Olena Mihaide îşi simțea trupul flămând de dragoste. Se dăruia pătimaşă, încercând să se bucure cu toată voluptatea ființei ei. Memoria absorbea senzațiile ca un ghem roşu, uriaş, amenințând să crească la infinit. Acum stăteau întinşi în pat, acoperiți cu un cearşaf uşor. Septembrie venise peste câmpuri, parcă nici n-ar fi fost toamnă. Alex, şopti femeia cu chipul umflat de oboseala dragostei, vreau să-ți fac un băiat, să rămână bărbați zdraveni în urma noastră. Îşi întoarse chipul spre el şi-i zâmbi fericită. Alexandru Manu trecuse de dimineață pe la tribunal, era a treia oară când mergea la tribunal. Preşedintele, înainte fusese procuror militar la Vâlcea, un bărbat trecut de cincizeci de ani, îi spusese limpede, domnul Manu asta este legea acum, să vă treceți la comuniști. N-ați văzut că țărăniştii şi liberalii s-au dus ? Mai speră ei că se vor întoarce lucrurile, vă spun eu, adio ! Americanii n-o să clintească un deget şi ruşii or să facă ce-or să vrea în țara asta.

Gândurile se împreunau şi se desfăceau în mintea bărbatului ca nişte fâşii zdrențuite. Chipul Olanei îl privea luminos, cu dragoste. Auzi, Alex, iar trec printr-o criză erotică. Femeia râse uşor, înroşindu-se. Ca atunci când am fost a ta prima dată, când eram să ne înecăm amândoi în iezer. Tăcură. Bărbatul îi luă mâna încercând s-o tragă spre e1. Lumina care intra prin colțul de geam neacoperit, străbătea părul nespus de frumos al femeii, scârțâind imperceptibil. Acum de pildă, sunt o furie, plină de dragoste, te-aş lua în brațe şi te-aş mânca. Îşi aplecă fruntea şi-i muşcă buza sălbatic. Pentru că dacă te însurai cu mine şi Grig se însura cu Eli, aş fi fost şi eu o femeie la locul meu, şi bogată şi fericită, şi realizată în dragoste. Dintre toți patru, tu eşti cel mai câştigat. Hoțule ! Ai două femei care te iubesc, amândouă frumoase şi bune, una nebună de tot. Ai trei copii şi ți-am adus şi pământul meu. Când era tânăr, îşi aminti Alexandru Manu, îşi imaginase şi el ca toți bărbații, că n-o să rămână la o singură femeie. Cu Olena îşi găsise naşul. Sânii îi tremurară obraznici.

Bărbatul îşi vârî nasul între ei. Apoi îşi înfipse dinţii în umărul moale, dulce ca un măr copt şi împlinit. Olena Mihaide, de când se întorsese el, se mai îngrăşase puţin, şoldurile arcuite şi umerii, îi tremurau uşor când se mişca. În clipa aceea simţi violent dorinţa să-şi astâmpere flacăra care-i mistuia sângele în trupul femeii. Se sărutară lung, până simţiră că ameţesc. Îi simţi coapsele şi muşchii tari ai picioarelor sub el. Olena îi scăpă însă, alunecoasă din braţe. Bărbatul o privi furios. Era goală, şi stătea în mijlocul camerei.

Arăta ca o statuie de fildeş, pielea sânilor şi a coapselor i se înroşise ciudat. Stătea provocatoare ca o neruşinată, deşi se înroşise toată. Furia îi trecuse, acum o privea avid, încercând să rememoreze linia de amforă a trupului femeiesc. Ce te uiţi aşa ! îl provocă ea, crezi că mi-e ruşine? Ştiu că sunt frumoasă şi tocmai de aia vreau să te înnebunesc ! Să ardă carnea pe tine cum a ars pe mine atâţia ani. Să nu poţi dormi nopţile de dorul meu, cum m-am perpelit eu atâţia ani. Lumina îi cădea pe coapse şi pe pântece, irizându-i pielea, aurindu-i-o. S-ar fi ridicat să o prindă, pentru că asta voia Olena, o ştia bine, joacă din dragoste, dar trupul ăla, şi sânii mari şi rotunzi ca nişte dovleci, şi umerii adunându-se maiestoşi, pierzându-se în linia gâtului, totul i se păru bărbatului un miracol, poate că ăsta e lucrul cel mai frumos de pe lume, se gândi, să-ţi pară trupul femeii pe care-l iubeşti, o minune ! Tăcerea se destrăma într-o pulbere de aur care li se aşeza pe nervi, pe simţuri, orbindu-le.

Chipul Olenei Mihaide devenise trist, învăluit într-o întunecime gingaşă, Alex, vorbesc foarte serios, glasul femeii sună sever, duşmănos, şi el nu se mai îndoi o clipă că Olena vorbeşte serios, ai putea să divorţezi de nevastă-ta şi să te căsătoreşti cu mine ? Am eu orgoliul acesta, de a ne căsători legitim. Am uni astfel, pământurile. Bărbatul se-ntoarse şi-şi lăsa privirea să se piardă în tavan. Se simţea obosit, ar fi voit să doarmă. Iar cuvintele femeii îi umpluseră fiinţa cu o substanţă galbenă şi amară. El ştia sigur că pământul nu va mai fi al lor, şi-n ea se trezeau acum orgolii de fetişcană. La urma

urmelor poate că era un lucru frumos, lui cel puțin, în clipa aceea, i se păru o nebunie, o mare prostie, gândul ei. N-o mai băga în seamă, de-acum ştia că este un bărbat îmbătrânit devreme şi obosit. Începu să se îmbrace încet. Se vedea că se întâmplase ceva cu el. S-ar fi dus acasă să se întindă, sau mai bine s-ar fi dus să-i ia pe copii de la iezer. Ar fi privit apusul, şi lui în clipa aceea i se făcu nespus de dor de pacea câmpiei şi de măreția plină de nostalgie a apusului. O văzu speriată. Stătea în fața lui cu umerii albi, arcuiți frumos, cu sânii împungându-i pieptul. Îşi trecu brațele pe după gâtul lui şi-şi muşcă buzele, gata să izbucnească în râs. Alex, am glumit, te rog să nu te superi, şi să nu fii crud cu mine. Începu să-1 sărute şi să-1 strângă la piept. Îți jur că am glumit, voiam să-ți stârnesc dragostea, să te stârnesc .Alexandru Manu îşi trecu dosul mâini peste linia obrazului femeii. O privi în ochi şi dădu din cap în semn că a înțeles-o.

O rugă în şoaptă să se îmbrace şi în clipa aceea Olena se simți îngrozitor de umilită. După ce se îmbrăcă, rămaseră îmbrățişați, tăcuți. Doamne, Dumnezeule, ce gafă era să fac, şopti după mult timp Olena, M-am purtat ca o proastă. Dar, ştii Alex, uneori îmi vine sa mă cert cu tine din dragoste. Ca să te fac să suferi şi să mă iubeşti mai mult. ÎI sărută tandră. O, Doamne, uneori e atât de greu să-ți explic că trăiesc. Ceea ce ştiu este că te iubesc ca o nebună, şi mi-e teamă că viața se va sfârşi prea repede. De aceea alerg uneori după tine ca o lunatică. Alexandru Manu se aşeză pe pat, o luă pe genunchi şi un timp îi mângâie visător părul.

X X X

Era la preşedintele tribunalului în birou. Parcă-l simțea pe Grigore Mihaide privindu-1 din cer. Domnule Preşedinte, gestul dumneavoastră de a-mi forța mâna să intru la comuniști nu este loial. Am vorbit ieri cu prefectul Predoşanu. Preşedintele tribunalului, Nicolae Moga, se ridică de pe scaun. Un timp se plimbase gânditor,

cu mâinile la spate. Eu mi-am petrecut o viață în tribunalul ăsta, prietenul meu Grigore Mihaide a fost cel care a ocupat scaunul ăsta pe care ședeți dumneavoastră mult. Se oprise în fața lui, muşcându-şi buza de jos. Apoi îşi pusese mâna pe umărul lui. Ai dreptate, vorbise Nicolae Moga, într-un târziu. Dar ascultă-mă, că te văd un om bun, cu judecată. Pentru binele dumitale îți spun, înscrie-te acum, până nu este prea târziu, la comuniști. ÎI privise în ochi, cald şi bun. Să-ți fie clar. Nimeni nu te obligă. Te-am povățuit ca pe fratele meu.

Omul tăcu o clipă. Numai aşa va fi bine pentru dumneata, Alexandru Manu îşi lăsă privirea în podea. Şi el se gândise la lucrurile acestea. Nataşa avea dreptate. O dată ce ei vor conduce lumea şi tu eşti prea mic în lumea asta, ce rost mai are să te opui ? Se ridică în picioare, îi mărturisi omului din fața lui că în convingerile lui intime multe idei ale comunismului lui Marx şt Lenin i se par nu numai bune, dar şi de domeniul viitorului. Se înscrise chiar în ziua aceea în partidul comunist. O făcu împăcat, ba chiar bucuros, ca şi cum s-ar fi eliberat. Când îi spuse Elenei Manu că se înscrisese la comuniști, femeia făcuse ochii mari, ca împietrită. Rămăsese aşa mult timp până-şi revenise. Dragul meu, cred că n-am auzit bine. Tu nu vezi cum procedează comuniștii în țară ? Au pus mâna pe prefecturi, vor să desființeze partidele istorice şi să aducă teroare. O luă de mână şi o aşeză pe scaun. Începu să-i explice cu amănuntul totul, văzuse doar cum este comunismul în Rusia. Reuşii ce-l puțin s-o convingă că lucrurile nu stau cum crede ea, comunismul nu este aşa cum îl descrisese propaganda burgheză, şi-n al doilea rând, aşa ne vom salva pământul şi ceea ce am agonisit.

Elena Manu rămăsese mută, gânditoare. Peste două zile trebui să facă un drum până la Bucureşti, pentru aprobarea actului de numire ca judecător de către Tribunalul Suprem. Călători în compartiment cu un bătrân. Află pe drum că fusese profesor de istorie, intrase în vorbă, astfel că până la Bucureşti drumul trecu repede. Domnule dragă, veacul 1848 - 1940 este veacul nostru de aur. De fapt n-a fost

nici un veac în cap, din 1859 a început norocul pentru noi, pentru români. Marea unire de la 1918 a fost punctul culminant al istoriei noastre, visul dintotdeauna al românului. Bătrânul profesor vorbea parcă de undeva din adâncul fiinţei lui. Glasul îi era uşor răguşit. Ca şi la 1600, unirea asta n-a ţinut prea mult. Dacă Mihai ar mai fi trăit zece ani, nu se despărţeau ele ţările române. Acum să ne rugăm Domnului, s-avem noroc. Tăcuse, pe fereastra vagonului se vedea câmpul uscat, crăpăturile parcă erau nişte vizuine.

Doamne, ce secetă, murmură bătrânul absent, ca pentru el. Poate că nu va fi chiar aşa de rău, domnule profesor. Bătrânul îl privi trist, cu un fel de milă. Nu putem noi să ne închipuim cât va fi de rău, dragul meu. Întâmplarea ne-a fost nefavorabilă întotdeauna în istorie, ascultă-mă pe mine. E o întâmplare diabolică, faptul că pe tronul Rusiei şi al Germaniei au venit doi paranoici în acelaşi timp, o întâmplare de unu la un milion. Alexandru Manu se gândi la spiritul slav şi la psihologia omului de stepă, pentru care orizontul e o chemare continuă. Îi mărturisi bătrânului gândul său, că de fapt e vorba de psihologia popoarelor aici, şi că atât Stalin cit şi Hitler au fost produsele unor culturi, că ei poartă în inconştientul lor, inconştientul colectiv al popoarelor lor, setea de putere, setea de a se întinde în lume. Dorinţa de a pleca la război.

Profesorul îl ascultă avid, de ştiu eu, e posibil să fie şi aşa. Întotdeauna însă când se trece de la o orânduire la alta lumea îşi pierde capul, oamenii sunt sclavii instinctelor, animalul din om iese la suprafaţă. Eu sunt bătrân, îmi pare însă rău de oameni ca dumneata. Să ştiţi că eu am fost in Rusia prizonier, patru ani. S-au construit fabrici, oraşe, a apărut o nouă lume, mai puţin supusă judecăţilor de clasă, mai muncitoare. Bătrânul îl privi în ochi. Dragul meu, nu uita un lucru, cel mai mare pericol al nostru este politicianismul şi dictatura. Totul la noi s-a stricat din clipa în care partidele politice au devenit sclavele excesului de politicianism, politicienii noştri s-au întrecut în a se săpa unii pe alţii. Au fost robii

puterii, i-a interesat numai puterea lor să adune bani şi averi, iar la ţară nu s-au mai gândit deloc. Din clipa în care a început dictatura regală şi apoi dictatura lui Antonescu, din momentul ăla ne-am semnat condamnarea la moarte.

Alexandru Manu îl privi cu o expresie de nelămurire. Ce putea să facă Antonescu, vai, când tăvălugul istoriei a trecut peste toţi. Bătrânul profesor zâmbi înţelegător. Vedeţi, noi istoricii avem o altă percepţie a istoriei, a neamului, decât dumneavoastră, juriştii. Mai profundă, mai reală. Dictatura dragul meu nu merge pe spiritul nostru, al românilor. Ne îmbolnăveşte, ne leneveşte, ne strică, ne face să reacţionăm anapoda. Noi am reuşit să facem unirea principatelor, războiul pentru independenţă, apoi marea unire, pentru că n-am avut dictatură, înţelegi, dumneata ? Cine l-a pus pe neamţul ăsta stricat, Carol al II-lea, să aducă dictatura regală ? Bătrânul tuşi încercând că-şi adune puterile. Anul ăsta, în mai, îl judecă pe Antonescu. Verdictul era dat de la început, cu ruşii în ţară, să fie condamnat la moarte. Pe de altă parte, avea şi el dreptate, săracu, domnilor, dacă ăia ne-au luat Basarabia şi Bucovina şi ăilalţi ne-au luat Ardealul, am vrut şi eu să le capăt înapoi. Unii zic că asta era unica soluţie, da greşesc, mai era altă soluţie. În sfârşit, acum vin eu pe partea astălaltă şi zic, bine domnule Antonescu, da dracu te-a pus să angajezi poporul ăsta, care abia se înfiripase şi el, într-un joc atât de imprevizibil şi să mergi pe mâna unui scelerat ca Hitler ? Aici era nevoie nu de un militar ca Antonescu, ci de un geniu politic. În momentul acela ne trebuia un geniu la cârma ţării dragul meu, da, un geniu ne-ar fi salvat. Numai un geniu ne-ar fi salvat, conchisă bătrânul, după care începu să tuşească. Apoi privirile-i rămaseră pierdute pe câmp. Dar din păcate noi ne asasinăm geniile, vorbi ca pentru e, după mult timp. Ce popor, să-şi omoare geniile, murmură el.

Trenul încetinise, se apropiau de Bucureşti, vagonul se înclină într-o parte. Şi-am ajuns astfel, dragul meu, la problema geniului, dar

a geniului pozitiv, nu negativ cum a fost Hitler, pentru că pe noi numai un geniu ne poate salva. Alexandru Manu se simțea obosit, închise ochii şi-şi sprijini capul de peretele compartimentului. Noi trebuia, să avem norocul ruşilor, un Petru cel Mare ne trebuia. O senzație uscată de vomă îi stăpânea plămânii. Respiră de câteva ori puternic. ÎI auzi pe bătrânul istoric vorbind singur. Un Petru I ne trebuia nouă, dragul meu, noi n-am avut genii politice, în istorie, câțiva oameni mai răsăriți acolo. Bătrânul se ridică şi coborî geamul. Un curent rece îi izbi fața, sângele, sufletul. Se simți dintr-o dată înviorat. Eşti cam slăbit dumneata, se vede după cum arăți, eşti galben ca turta de ceară. Îi mulțumi din nou bătrânului şi închise împăcat şi senin ochii. Ațipi.

X X X

Bucureştiul i se pură dezolant. Data trecută când se întorsese din Rusia nici n-avusese timp să bage de seamă. Acum mergea pe străzile bătrânului oraş şi imaginile care i se întipăreau pe retină i se păreau poze vechi, decolorate de soare. Venise demult toamna, aerul era uscat. Fețele oamenilor se târau osoase şi galbene pe lângă ziduri. Țiganii, vânzători de ziare, strigau cu glasurile obosite pe străzile din centru, aproape pustii. Pereții clădirilor erau murdari, ici colo se mai vedeau urmele bombardamentelor. La Tribunalul Suprem rămase puțin . Eşti de-al nostru, frate ? îl întrebă tineretul cu mustață şi cu fața tuciurie. Îi puse ştampila de care avea nevoie, lovind cu toată puterea hârtia. Apoi îşi frecă mâinile satisfăcut. Da ce ai ? Văd că te clatini. Ceru permisiunea să se aşeza şi se aşează, nu se simțea bine. Tinerelul veni îngrijorat lângă el. Este de la rana din război, încercă să-i explice. Când va ajunge acasă va trebui să consulte un doctor. După ce-şi mai reveni ieşi târându-şi picioarele. Afişele electorale împânzeau încă zidurile, uşile. Se gândi că dincolo de fețele spălăcite ale oamenilor, de murdăria care domnea pe străzi, şi de ideea vagă că cei care vor veni la putere vor fi comuniştii, de mult, încă de când plecase în război, nu prea înțelegea nimic din ceea ce se întâmpla.

Îşi umplu geanta cu ziare, apoi intră în primul magazin care-i ieşi în cale. Rafturile erau goale, în afara unor bocanci care trebuie să fi fost recondiţionaţi şi a unor haine vechi nu mai era altceva. Voia să le cumpere alor lui haine. Deocamdată cumpără o pereche de bocanci pentru Cristian. Mai intră în alte câteva magazine dar nu găsi nimic. Un vânzător îl trase într-un colţ, domnu, dacă ai cereale, grâu sau porumb, vă îmbrac toată familia de sus şi până jos. În prima clipă era cât pe ce să accepte. Omul nu-i inspira însă nici o încredere, în ultimul timp numai de spargeri şi de jafuri auzise. Îi veni în minte ideea să-l caute pe unul din oamenii cu care făcuse afaceri înainte de război. O luă pe strada Berzei în sus, unde ştia că avea crama. Omul îl primi cu braţele deschise.

ÎI invită într-o încăpere aranjată cu gust şi chemă un chelner. Deci v-aţi întors din război, domnu Manu ? Un timp v-am tot aşteptat. Omul îi povesti pe îndelete ce era în Bucureşti, îi făcea vinovaţi pe Maniu şi pe Brătianu de nenorocirea care avea să se abată asupra ţării.. În patruzeci când Antonescu le-a dat guvernu pe mână l-au refuzat. Acuma n-au vrut să se bage şi uite că s-a terminat şi cu ei. Îi spuse ce-ar vrea să cumpere. Cum să nu, se oferi negustorul amabil. Vi le dau şi pe gratis domnu avocat, numai ajutaţi-mă cu nişte cereale. Daca mi-aţi da măcar o mie de chintale aş face avere, Înţelese gândul negustorului. Îi promise numai cincizeci, anul trecut a fost secetă mare şi nu s-a făcut nici la noi. Omul îşi frecă mâinile de bucurie. Îi făcu un pachet cu haine după cum îi ceruse el, o rochie pentru nevastă-mea, pantofi şi stofă pentru copil, ghete. Ce-ar mai putea el să-i mai dea ? Îi vorbi de fata lui şi de sora neveste-si, care a rămas văduvă cu doi copii, să-i dea pentru toţi.

Peste noapte rămase să doarmă la el. Se simţea de altfel obosit, fără vlagă. Se gândi să consulte un doctor, dar cum era situaţia de unde să iei un doctor şi cu cât să-l plăteşti. Milioanele treceau dintr-o mână în alta, că ai fi zis că sunt fluturi, tranzacţiile mai însemnate se făceau cu valizele pline de milioane. Era vremea speculei şi a

câştigului necinstit. Acum cine e mai înfigăreţ şi mai dat dracului se îmbogăţeşte pe seama celorlalţi. A celor săraci, care n-aveau posibilităţi, care erau loviţi de soartă, care se lăsau manevraţi şi înşelaţi. A doua zi se sculă de dimineaţă, negustorul îi dădu un băiat să-l însoţească până la gară. Rămaseră înţeleşi să vină cu o maşină să-i dea cele cincizeci de chintale de grâu şi de porumb. În compartimentul în care se urcă mai era o bătrână. Puse pachetul pe banchetă şi se rezema de el. Ticăitul leneş al trenului îi făcea bine. Să mergi aşa la infinit legănat de tren, să te laşi dus aşa, pînă…

X X X

Ajunse după amiaza acasă. Trenul aştepta mult în gări, apoi se urnea obosit ca un animal bătrân. Elena era bolnavă, avusese de dimineaţă o criză de astmă. Olena era la conac, avea grijă de culesul viilor, iar .Alina şi Cristian plecaseră după ce veniseră de la şcoală să culeagă prunii care mai rămăseseră. Muncesc copiii ăştia ca nişte oameni mari. Îi arătă ce cumpărase. Ochii femeii se înviorară dintr-o dată. Doamne ce rochie frumoasă, Elena încercă să se ridice din pat, dar nu reuşi. Auzi, Alex, dă-i-o mai bine Olenei. Nici nu-ţi dai seama cât munceşte pentru noi. Cum vrei tu, Olenei îi cumpărasem nişte stambă să-şi facă ea. Mai rămaseră un timp de vorbă, apoi se duse să-şi pună să mănânce. După masă se simţi mai înviorat. Eli, eu mă duc să-i ajut pe copii la prune. De mâine trebuie să merg la slujbă. O să avem un salariu acolo cât de cât. Elena Manu deschise ochii şi-l privi recunoscătoare. Du-te Alex. Nu-ţi face griji, o să le învingem pe toate. Ieşi prin vie şi tăie coasta prin prunii lui Grigore Mihaide.

Oraşul se întindea în faţa lui, cu acoperişurile vechi, înnegrite de funingine. Înainte de primul război mondial fusese un târguşor cu prăvălii pe strada principală, de fapt oraşul avea o singură stradă principală. În rest erau case mai arătoase. După primul război, mai ales după 1927, când se ridicaseră ateliere şi întreprinderi şi mulţi

începuseră să prospere, oraşul se mărise. Soarele apunea pe versantul larg învăluit în aburi. Cristian Mihaide era urcat în prun, Alina şi Vasile Alexandru culegeau prunele de pe jos. Le dădu bună-ziua, cei trei îl întâmpinară cu căldură. O, ce bine c-ai venit, tată, aveam nevoie de ajutor. Se aplecă şi începu să culeagă cot la cot cu ei. Vasile e cel mai harnic dintre toţi, constată .Alexandru Manu, şi-1 împinse uşor cu mâna, obligându-1 să se aşeze în fund. Vă arde de joacă, nea Alex, îi răspunse băiatul. Tanti Olena a zis că într-o săptămână terminăm şi cu via şi cu porumbul, Du-te mâine tată la conac s-o ajuți, Alina îl privea cu chipul ei atât de luminos şi de curat. Cred c-am să mă duc, deşi mă simt cam bolnav. Ştiţi că am fost numit judecător azi la Tribunal. Acum o să avem o leafă sigură. E adevărat că v-aţi trecut la comunişti, nea Alexandru ?

Cristian Mihaide coborâse din pom şi acum se aplecase şi el să culeagă. Da, mă copii, şi o să fie bine, o să vedeți. Discul soarelui mare şi roşu intrase jumătate în pământ, învăluind valea largă într-o ceaţă roşietică. Alexandru Manu îşi aduse aminte de cadourile pe care le adusese. Le spuse că le cumpărase ceva de la Bucureşti îi văzu pe toţi sticlindu-le ochii de bucurie. Alina veni să-1 sărute. Lu tanti Olena ce i-ai adus ? I-am cumpărat o stambă frumoasă să-şi facă ce vrea sa. Şi ţie ți-am adus la fel. O iubiți tare mult văd pe Olena. Alina Manu îşi ridică ochii. Vai, tată, dar a fost pentru noi ca o adevărată soră, şi ea şi Cristi au făcut pentru noi tot ce-au putut.

Aripa serii cobora liniştită din cer. Aşa e, vorbi într-un târziu bărbatul şi eu ţin foarte mult la ea, cum am ţinut şi la Grigore. Vreau să rămânem până la sfârşit ca fraţii. Cristian Mihaide îşi mişcă degetele ca nişte şerpi, după prunele risipite prin iarbă. Sufletul i se topise ca un bulgare de seu, de atâta recunoştința şi de emoția caldă care-i inundase toată ființa.

X X X

Ploile au venit repede. Alexandru Manu mergea în fiecare zi la tribunal. Se simțea obosit şi mai ales fără nici o tragere da inimă. Pe câmp recolta fusese strânsă aproape în întregime. Mai rămăseseră nişte lanuri cu porumb, dar şi ălea aranjase Elena să le culeagă oamenii cu care le lucraseră. Şi să le mai lucreze şi la primăvară. Alina şi Cristian Mihaide îşi vedeau de şcoala lor. Alina începuse de pe acum să se pregătească de facultate. Primele zile ale lunii noiembrie veniră senine şi reci. Apoi se puseră iar ploile care huruiau pe acoperişul caselor parcă de la începutul lumii. Imediat după ce venise de la conac, unde stătuse până se strânsese totul de pe câmp, Olena Mihaide nu vorbise aproape două săptămâni cu Alexandru Manu. Bărbatul o văzuse îmbufnată şi arţăgoasă şi încercase să afle ce are. Femeia îi întorsese mândră spatele.

Intr-una din zile nevastă-sa îl luă de-o parte pe Alex : te rog să te împaci cu Olena. Au băgat şi copiii de seamă că sunteți supărați. Nu e bine, crede-mă. Olena a făcut pentru noi foarte mult. O privise atent încercând să afle ce gândeşte nevastă-sa. Am întrebat-o de ce sunteți supărați şi ştii ce mi-a spus. Alexandru Manu o privea pe nevastă-sa neîncrezător. ÎI liniştea expresia da blândețe a chipului ei. Alex, cred că Olena trece printr-o criză. Mi-a mărturisit că are pe cineva, te rog să nu-i spui nimic, i-am promis că rămâne secretul nostru. Şi acest altcineva, din câte mi-am dat seama este doctorul Alexandrescu, ea mi-a spus asta. La urma urmelor cred că ar face bine dacă şi-ar găsi un soț. Elena Manu făcu o pauză, poate unde dorea să afle ce gândeşte bărbatu-său. Mi-a spus că tu ai auzit de legătura ei şi că te-ai fi exprimat foarte urât la adresa ei. Soția lui îl învălui într-o privire de reproş, caldă, în timp ce el simți durerea cum îl pătrunde până în adâncul sufletului ca un hău.. Alex, te rog s-o îmbunezi. Aş vrea să avem grijă de Olena. Este bine să vorbeşti tu cu Alexandrescu, ca între bărbați, să afli ce gânduri are ? Alexandru Manu reuşi cu greu să-şi stăpânească suferința şi uluiala. Aşadar, asta era, de asta nu vorbea Olena cu el.

Nu putea totuşi să creadă, îşi dădu seama că este mai degrabă o stratagemă a Olenei. Bine, o să caut să vorbesc cu Olena, îi promise el. Şi chiar reuşi în ziua aceea s-o prindă singură acasă. Era în dormitorul ei, în odaia în care se luptaseră odată când dorise el s-o aibă. Înțeleg că am greşit față de tine, te rog să-mi spui când şi cu ce îți sunt dator pentru că gogomănia asta pe care i-ai îndrugat-o Elenei nu sunt dispus s-o accept. Olena Mihaide se apucă să sorteze nişte lucruri numai ca să nu-1 bage pe el în seamă. Alexandru Manu îi luă mâna i-o sărută tandru, apoi o luă în brațe. Femeia încercă să se ferească. O lacrimă îi ajunse în colțul ochiului ca o boabă de mărgăritar. Nu cred că mai avem ce vorbi, Alex, suspină Olena. Pe Alexandru Manu vorbele îl înfuriară brusc. Înțeleg că ai rămas aceeaşi femeie tânără care are nevoie să fii iubită, care vrei să mă stârneşti, cum ai zis, dar cuvintele astea m-au jignit. O prinsese cu amândouă mâinile şi-o zgudui cât putu. O văzu speriată. Mă port cu tine ca un adevărat om, de ce nu-mi spui cinstit în față, ce ai ? Sper că nu e adevărată problema aia cu doctorul Alexandreseu.

Olena Mihaide îşi întoarse capul, tăcerea se aşează între ei ca un perete. Ba este, şopti femeia. O să ne căsătorim în curând. Alexandru Manu avu în clipa aia impresia că se prăbuşeşte cerul pe el. Văzu negru înaintea ochilor. O plezni atât de puternic peste față c-o văzu prăbuşită în pat. Femeia se uită uluită la el. Şi el o mai plezni încă o data. Gâfâia îngrozitor, gata să se prăbuşească. Spune că nu-i adevărat, că te omor. Şi după aia mă omor şi eu. Olena Mihaide îşi acoperise capul cu palmele încercând să se ferească de loviturile lui. Tăcerea îi îngheță auzul, creierii, şi un timp bărbatul se opri gâfâind. Spune că nu e adevărat, țipă scos din minți. Inima îi bătea să-i spargă pieptul. Venele i se umflaseră la gât ca nişte frânghii. Timpul trecea greu şi lucrul acesta îi făcea bine. Olena spune că nu e adevărat, o rugă bărbatul, altfel te omor. Nu e adevărat, vorbi femeia, scâncit, după mult timp, dar dacă poți să mă omori mai bine omoară-mă de

pe acum. Olena Mihaide tăcu mult timp, cu capul în pământ. Respirația îi era moale ca a unui animal înfricoşat.

Alexandru Manu se aşează lângă ea pe pat. Încercă s-o ridice şi s-o ia în brațe. O auzi plângând înfundat, suspinând, aşa cum plâng femeile. Îi puse capul pe genunchi, o sărută de câteva ori, mângâindu-o. Nu reuşi să vorbească decât după mult timp, când se linişti. Nu plec de aici şi te omor în bătaie, până nu-mi spui tot ce ai pe suflet. Ce e cu povestea asta cu Alexandrescu ? Buzele femeii rămaseră întredeschise, cu liniile conturate fin, nespus de frumoase. Am crezut că sunt însărcinată şi trebuia să găsesc pe cineva cu care să creadă Eli că am rămas însărcinată. Asta a fost. Tăcu. Mai suspină de câteva ori. Şi-am vrut să te fac să suferi, bineînțeles, pentru că ți-ai bătut joc de mine. O mângâie pe tâmpla şi o lăsă să se descarce. Anii ăştia am muncit ca o slugă pentru voi. Si drept mulțumire ei îi aduci o rochie de mătase, iar mie îmi aduci stambă, din care poartă toate lăptăresele. Sigur că m-am simțit jignită.

Mai respiră rar de câteva ori. Alinei i-ai adus pantofi de cinci milioane, băiatului meu i-ai adus bocanci, Şi ăia prăpădiți şi refăcuți. Îşi umezi buzele şi se ridică în capul oaselor. Bine, dar rochia ți-am dat-o ție, încercă bărbatul s-o îmbuneze. Nu mi-ai dat-o tu, mi-a dat-o nevastă-ta ca unei miloage, pentru cât am alergat pentru ea. Se ridică şi încercă să-şi aranjeze hainele. Apoi după ce te-ai dus la Bucureşti ți-ai vândut numai ție grâul, la copiii mei că au nevoie să-şi cumpere haine şi să le plătesc taxele nu te-ai gândit. ÎI privi tristă, drept în ochi. Fața i se umflase uşor da plâns. Asta e tot, suspina Olena Mihaide. Alexandru Manu se ridică şi o lipi da el. Astea sânt mofturi de femeie îndrăgostită care vrea să afle cât este de iubită, îi sărută el mâna respecuos. Pentru asta te iert, iar dacă am greşit cu ceva îți cer iertare. Rămânem aşa cum ne-am înțeles. Eşti soția mea şi copiii tăi sunt ai mei. O să am grijă cât voi trăi de ei ca da ochii din cap. Olena Mihaide se lipi de el suspinând. Hai să mergem în cămăruța din spate, o rugă el. Femeia dădu din cap plânsă.

O luă înainte. Închise uşa după el. Bărbatul o luă în braţe. Începu s-o sărute şi s-o mângâie. Apoi o întinse în patul pe care se iubiseră de atâtea ori. ÎI lăsă s-o iubească. ÎI cuprinse cu braţele pe după gât, suspinând. Închise ochii de plăcerea şi suferinţa gingaşă, înălţătoare, care-i umplea toată fiinţa.

X X X

Satele din partea aceasta de ţară au fost mai puţin lovite de secetă. Primăvara anului 1947 veni ploioasă, ca şi cum ar fi vrut să umple, să suplinească setea de apă a pământului. Alexandru Manu a fost numit Preşedinte al Tribunalului, în locul celui care-1 angajase pe el. Aproape toată vara s-au certat. Olena Mihaide refuza să vândă pământul aşa cum o învăţase el. Elena Manu se împotrivise şi ea bărbatului când fusese vorba să-şi vândă viile sau livezile de pomi. Coastele pentru fânețe sau grădinile pe care semănau în unii ani grâu ori porumb, treacă-meargă, le-ar mai fi vândut, dar când fusese vorba să vândă viile şi locurile bune de pe care scoseseră întotdeauna recolte Elena Manu se opusese cu toată înverşunarea, Alexandru Manu le explicase la amândouă că atunci când vor fi create condiţiile se vor înfiinţa sigur colhozuri, aşa cum se întâmplaseră lucrurile în Rusia. De unde ştii tu că se va întâmpla aşa, poate că nu va fi chiar aşa. Olena Mihaide se lăsase convinsă greu şi până în toamnă abia dacă vânduse câteva hectare de fânețe.

Ceva, ca o forţă care-1 întoarce pe om pe dos, se învârtoşase în sufletul ei. Se îngrăşase puţin, mersul îi era mai greoi, dar când vorbea sau când făcea ceva totul în ea exprima o încrâncenare de bărbat. Dacă este pe aşa n-ai decât să-ţi vinzi tu pământul, eu nu vând nici măcar o palma, îi spusese, cu fălcile strânse, privindu-l cu ură. Alexandru Manu zâmbea trist, cu expresia aceea de paloare pe chip care-1 făcea să se uite la oameni şi 1a lucruri ca şi cum le-ar privi de undeva de departe. O să te convingi, ai să vezi, draga mea.

Când îți spun eu că acesta e modul de a gândi al comuniştilor. Când copiii erau la şcoală şi aveau puțin timp se întâlneau în cămăruța din spate. Olena Mihaide se schimba dintr-o dată ca şi cum ar fi fost altă femeie. Devenea supusă şi tăcută. Îşi punea obrazul pe umărul bărbatului, îl săruta cu buzele moi şi fierbinți ca şi cum l-ar fi adulat, sau ca şi cum s-ar fi rugat. Alexandru Manu se bucura de stârnirea efluviilor cărnii, în gând îi mulțumea femeii care-i făcuse viața frumoasă. Îi lua capul în palme, o privea în ochi disperat, că nu şi-ar mai fi luat privirea din ochii ei niciodată, apoi o strângea la piept aproape s-o omoare. Rămâneau aşa ascultându-şi bătăile inimii sau cântecele cocoşilor care izbucneau din pământul galben.

ÎI trăgea peste ea şi se lăsa iubită mângâindu-l , privindu-l cu o dragoste nesfârşită. Se trezea târziu, de parcă ar fi căzut într-un semn ciudat, când îl auzea gâfâind lung, Trupul femei căpătase proporții. Îl lua în brațe şi-1 învăluia cu toată dragostea de care era capabilă. După ce o lovise când îşi pierduse mințile, încercase de atâtea ori să-şi ia revanşa asupra ei, dăruindu-i mai mult decât s-ar fi aşteptat să primească. Olena îl mângâiase privindu-1 pierdută. Înțelege că eu îți sunt recunoscătoare. Am văzut atunci cât de mult mă iubeşti. Am văzut ce îngrozit ai fost la gândul că s-ar fi putut să mă pierzi. II mângâiase zâmbindu-i mistuită de o milă fără margini, Nici nu-ți închipui, Alex, cât îți sunt de datoare. Alexandru Manu simțise că se produsese ceva profund în ea. Începuse să i se supună. ÎI privea uneori ca şi cum s-ar fi uitat la un sfânt. Câteva zile după abdicarea şi plecarea regelui Olena Mihaide rămase mută. Nu-i venea sa creadă, şi după o săptămână aştepta să vină cineva şi să-i spună că a fost o glumă.

Bine, dar noi am fost crescuți în cultul regelui, n-a făcut Ferdinand marea unire a țării, n-a citit regele Proclamația de la 23 August ? Alexandru Manu îi luase mâna. Nu te speria, nu se scufundă pământul. Şi societatea pe care au construit-o ruşii este tot o lume în care se poate trăi. Acum sper că mă vei asculta şi o să faci

cum te-am învăţat. Un timp se gândi la oamenii cărora putea să le vândă pământul. Alexandru Manu îi spusese destul de clar dacă nu vrea să-şi facă singură rău să nu vândă pogoanele pe bani. Pe tot pământul ar fi trebuit să primească o mie sau doua mii de valize pline ochi cu hârtii de milioane de lei. Da pe ce naiba să dau pământul atunci ? îl întrebase femeia năucită. Pe salbe, pe aur. Ţăranii mai bogaţi au salbe, le păstrează toţi din moşi strămoşi. Dacă poţi dă hectaru şi salba. Nici n-aşteptă să se desprimăvăreze bine şi Olena Mihaide îşi şi găsise oameni cu care se tocmise cât şi unde să vândă.

Viile le dădu cel mai repede. Oamenii cară le cumpăraseră parcă-şi pierduseră minţile. Rămăseseră la fel de respectuoşi, ba deveniseră într-un fel agresiv slugarnici. Ochii le ardeau în cap ca nişte bani de întuneric la gândul că pământurile boierilor vor fi de acum ale lor. O viclenie ciudată, de vulpi le pâlpâia pe feţe. Privindu-1 pe Dumitru Fluieraru, pe care-1 cunoştea de ani de zile, cum se tocmeşte, o spaimă ciudată ca un ţipăt îi umplu dintr-o dată fiinţa. Se ruga de ea să-i vândă o bucată de vie de la Pruni. Şi ei îi era îngrozitor de teamă că s-ar putea ca omul din faţa ei, plecat de acum pe şaizeci de ani să-şi piardă minţile. Se gândi că poate să-1 forţeze să dea mai mult. Îi mai ceru încă două salbe şi omul chicoti de bucurie. Îi spuse că ar vrea să se mute la Bucureşti şi că are nevoie de bani să-şi cumpere casă. Până în vară reuşi să vândă trei sferturi din pământul pe care-1 aveau înainte de război. ÎI ajută şi pe Alexandru Manu să vândă din pământ.

Prin sate se stârnise o vâlvă uşoară, deşi vorbise eu oamenii să rămână numai între ei. După vânzarea pământului Olena Mihaide se simţi dintr-odată uşurată. Îi era sufletul pustiu şi eliberat. După câteva zile senzaţia aceasta începu s-o apese. Parcă ar fi fost un înecat care n-avea de ca sa se prindă. Într-o noapte visă că vântul o luase pe sus şi o purtase mult timp prin văzduh. Spaima crescuse în ea, trupul îi era uşor parcă ar fi fost o frunză, şi vântul o târa pe de-

asupra satelor şi a mărăcinilor. Când se trezise era lac de sudoare. Inima îi bătea dureros, parcă în locul ei ar fi avut o rană.

X X X

Alexandru Manu devenea pe zi ce trecea mai galben, mai subțire. Părul îi albise aproape tot şi deasupra chipului pergamentos, cu epiderma fină, ca suprafața unei ape, părea mai degrabă o vâlvătaie de alb decât un chip omenesc. După reforma financiară din vara anului 1948, când mulți rămăseseră cu saltele pline de bani, bune să doarmă pe ele sau să le dea foc, că la altceva nu mai puteau fi buni, Olena se convinse încă o dată de puterea bărbatului de a înțelege evenimentele.

Majoritatea oamenilor erau uluiți după atâtea câte se întâmplaseră. Unii începeau să treacă la comuniști dar mai mult dintr-un instinct mimetic, de conservare, văzând că cei mai mulți se îndreptau într-acolo o luau şi ei după ceilalți. Cei mai mulți începeau să înțeleagă noul curs al lucrurilor. Faptul acesta le dădea un sentiment ciudat de eliberare. Alexandru Manu păstrase via din jurul conacului. Apoi aveau pământul de lângă casă, câteva livezi în apropierea oraşului. Şi acum fără pământ ce-o să mă fac, Alex ? Olena Mihaide îl privea cu o expresie de uimire pe chip. Lumina îi țâşnea din ochi ca un gheizer. De fapt îl sorbea din ochi, aşteptând un răspuns care s-o liniştească din partea lui. Erau pe terasa casei Olenei Mihaide. Cristian era plecat, băiatul cel mic îşi făcea lecțiile la masa din sufragerie. Ce să faci ? nimic n-o să faci. Cu banii pe care o să-i iei pe salbe o să ținem copiii la facultate, ceva o să mai câştigăm din pământul care ne-a mai rămas. Ai văzut că salariul meu care nu e aşa mic îl împart la amândouă casele. Şi că ne ajunge destul de bine, Olena Mihaide îşi înclină capul privindu-l pe sub gene într-un mod care te-ar fi făcut să crezi că în clipa următoare ar fi izbucnit într-un râs fericit. Mă, şopti dintr-o dată răstit, tu să mai îmi dăruieşti încă

un copil, auzi, cât mai sunt în putere ! Că dacă nu, te omor ! Surâse apoi prelung. Vorbeau în şoaptă să nu-i audă copilul din casă.

E prea târziu Olena pentru asta, îi răspunse bărbatul, tot în şoaptă, privind departe, pierdut. Oftă deodată adânc, din toată fiinţa lui. Să ni-i aranjăm noi pe ăştia şi să fim sănătoşi. Elena Manu era din ce în ce mai bolnavă. Mai bolnavă e un fel de a spune. Slăbise, i se vedeau oasele subţiri şi fine ca un filigran. Şi venele, parcă ar fi fost o aţă albastră. Doctorii îi spuseseră că la boala ei poate s-o ducă şi până la o sută de ani. Elena Manu zâmbise tristă, nu-i credea, dar era bine că ajunsese şi la vârsta asta. Să-şi vadă fata mare. Alina Manu terminase liceul în vara aceasta, anul ăsta o să fie de pomină, se gândite fata după ce reuşise la facultate. Simţea ea că o să fie un an care va rămâne însemnat în istorie. Olena Mihaide îşi ridică speriată pleoapele, clătinându-şi capul, aşa cum făcea în adolescenţă, mai mult din cochetărie. Şopti ceva nervos şi nelămurit.

Iar o bântuise gândul ăla nenorocit. I se mai întâmplase, deşi de fiecare dată se trezea parcă speriată la realitate. Prima dată când îi venise ideea aceasta fusese mai mult o glumă. Se lăsase dusă de gânduri. Se văzuse, nici ea nu-şi dăduse seama când, bătrână, trecută de cincizeci de ani. Elena Manu murise, şi, ea şi Alexandru erau acum împreună. Părea tulburată, îşi mai trecu o dată mâna peste faţă. Îşi aduse aminte că dorise să-i mai facă un copil, şi el îi spusese că de acum sunt prea bătrâni. Apoi ideea Morţii Eleni Manu şi i se înfipse din nou în minte, luminând în jurul ei. Ei, Doamne, îşi zise în gând. Hai să ieşim în livadă, o invită Alexandru Manu. Lumina avea concreteţea unui lichid gălbui. Bărbatul o luase înainte şi acum o aştepta. Se opri în loc fascinată de frumuseţea de copil a chipului alb. Parcă ar împrăştia în jurul lui lumină. Alex, tu o să ajungi un sfânt, surâse Olena. Mă preocupă un gând, îşi continuă bărbatul raţionamentul. Dacă lucrurile vor evolua aşa cum le-am gândit eu, cred ca cel mai bine ar fi Olena dacă ţi-ai lua o slujbă. În Rusia de pildă, toţi muncesc, sunt legaţi de locul de muncă. Acum e mare nevoie de

profesori. Ai putea intra învățătoare, sau la ciclu gimnazial, ce zici ? Femeia se uită neîncrezătoare la el. Un abur de tristețe îi trecu peste față. De ce Alex, chiar ne simți ca pe o povară ? O ducem bine așa cum suntem acum. Alexandru Manu deveni dintr-o dată nervos. De asta n-am crezut că vei fi capabilă. La binele tău m-am gândit.

Se așezară. Sub mărul tomnatic, crescut uriaș, parcă ar fi fost un stejar. Bărbatul se întinse pe spate cu mâinile sub cap. Când se mișcau ramurile se vedeau bucăți spălăcite de cer. O stare limpede, ca și cum cerul ar fi fost un lichid rece, odihnitor îi pătrundea sufletul. Ar fi rămas așa zile întregi și nu s-ar mai fi săturat.

Liniștea clipocea în el odihnitor. Am obosit, Olena, sau nu știu ce naiba se întâmplă cu mine. Nu mai îmi pasă de nimic. Alexandru Manu vorbea rar, parcă ar fi evocat ceva de demult. Mi-e teamă c-o să răcești, Alex, nu vrei să te ridici ? îl rugă Olena Mihaide. Nu, îmi face bine senzația de rece a pământului. Un timp tăcură. Se auzea liniștea adunându-se de la mari depărtări, clipocind dulce ca un izvor. Soarele se lăsa nepăsător, buimac, înspre zare, peste acoperișuri. Mi s-a făcut o silă de Tribunal, cum nici nu-ți închipui, șopti trist bărbatul. Totul e o porcărie și ce e mai rău este că oamenii nu știu pentru ce. Alexandru Manu, își ridică ceafa, privind-o în ochi. Mi-aș dori să plec undeva, departe, de unde să mă întorc refăcut, proaspăt, oftă el nespus de trist.

X X X

Olena Mihaide a intrat în învățământ chiar în toamna anului 1948. La început i s-a părut un lucru fără importanță. Alexandru Manu o convinsese că peste câțiva ani nu se va mai putea trăi decât dintr-un salariu. Apoi a început să-i placă. Ochii vii ai copiilor, chipurile lor care rămâneau nemișcate, sorbind-o, o făceau să se gândească la anii care trecuseră. Își amintise fetița care fusese, ce mult contase pentru ea atunci privirea, încurajarea unui profesor.

Cristian Mihaide se pregătea pentru facultate, îl găsea acasă aplecat deasupra caietelor. Serile şi le petreceau în casa lui Alexandru Manu, erau seri calme, plăcute. Elena Manu. începuse să albească şi ea ca bărbatu-su. Numai ea, Olena, avea impresia că va rămâne mereu tânără, puternică. Nu ți-am spus eu că va fi minunat dacă vei intra în învățământ ? Şedeau la masă, bărbatul o învălui cu o privire caldă. Îi povesti că are un elev care este o adevărată minune. Copilul este isteț foc, are ținere de mine şi înțelege foarte repede lucruri greu de înțeles pentru copiii de vârsta lui. Băiatul îi place atât de mult încât i-a devenit o obsesie. După ce o să termine, o să-i convingă pe părinți , şi chiar o să-i ajute cu bani de la ea, ca să-l dea mai departe. Ştii, cred că aş putea să dau oameni foarte mari, dragule.

Olena Mihaide se opri să-1 privească pe Alexandru Manu. E şi ăsta un lucru, nu ? E mare lucru. Parcă viața îmi este mai plină acum. De fapt dacă stau bine să mă gândesc tu ai vrut să mă pregăteşti pentru bătrânețe, nu-i aşa ? Nu, îi spuse Alexandru Manu după ce o privise cu dragoste, calm. Am vrut, şi încerc şi acum, să găsesc un alt mod de a ne adapta la viață, la realitate. Cred că te-ai săturat şi tu să fii vechilul pământului tău. Bunicii noştri aveau conştiința istorică a rangului, a rolului lor, în viață, pe lumea aceasta, noi am pierdut lucrul acesta Noi trebuie să ne umplem timpul cu ceva.

Elena Manu, care-i ascultase în tăcere, le aruncase o privire obosită, acră. De asta a vrut Alexandru să intre şi ea în învățământ. Cuvintele soției lui Alexandru Manu sunară ca un reproş. Plecarea fetei la facultate lăsase un gol în casa lor şi-n golul ăsta venise şi se instalase Olena. Simțise lucrul acesta clar, era prea obosită şi prea bolnavă ca să mai poată ceva. Olena Mihaide căscă lung. Se scuză că e obosită şi plecă. Cei doi soți rămaseră singuri. Elena Manu luă un roman pregătindu-se să citească. În ultimul timp serile deveniseră din ce în ce mai searbede, mai pustii. În momentul acela i se păru că liniştea se întinde în jurul lui ca o mare. Că o stânge ca într-o chingă

din care nu a mai putea să iasă. Bătrâna casă în care trăiau de atâția ani răsuna, amplificând pustiul din ei, ca o scoică.

X X X

Primăvara anului 1949 veni grăbită, ca şi cum ar fi trecut peste iarnă. În ultimul timp, luat cu treburi Alexandru Manu parcă pierduse senzația timpului, începuse să-şi ia concedii medicale. Se împrietenise cu doctorul Goran, care era plictisit de meseria lui ca şi el. Îi plăcea să iasă singur în afara oraşului, să rătăcească pe câmp înspre iezer, sau pe dealurile din partea de miazănoapte a oraşului. Olena Mihaide se supăra de fiecare dată când ieşea fără ea. Ai şi tu răbdare, lumea a început şi aşa să ne bârfească. ÎI obseda durerea, senzația neplăcută pe care o trăise ultima dată când făcuseră dragoste. Ideea ca Olena este cu mult mai tânără decât el, că se simte de mult epuizat îl chinuise mai puțin. Adevărul este că omul moare puțin câte puțin şi că bietul organism uman învață încă din adolescență să moară. Ceea ce trăise fusese un fel de sentiment al nimicului. Al gestului uman făcut în van. Făcuseră dragoste şi trupul femeii îl percepuse ca pe un univers gelatinos, rece.

Se văzuse ca şi cum s-ar fi privit de undeva de sus. Nici un fior, nici o emoție, trupurile li se mişcau fără nici o dorință. În virtutea unei voințe stupide. Înțelesese lucid, uşor disperat, dar cu atât mai profund, că de acum încolo trebuie să se bucure de alte lucruri. De lumina care cădea pe cupola lumii, pe dealuri, în după-amiezile primăverilor, de susurul izvorului de la Buduroi, pe care nu se mai sătura ascultându-l, de foşnetul dulce al porumbilor. De transparența aerului, de nostalgia sunetele plutind în văzduh. Ii plăcea când vedea oamenii muncind pe câmp. Parcă pământul era treaz sub ei şi se bucura. Se gândea la copii ca şi cum ar fi fost şi aceasta o problemă rezolvată. Alina avea să termine facultatea. Cristian era un băiat muncitor şi dezgheţat. După ce vor ieşi de pe băncile facultăților, vor

merge la posturile lor, şi vor avea copiii lor. El cu Olena şi cu nevastă-sa vor rămâne ca nişte păpuşi căzute pe fundul unei bălţi secate.

Ajunsese la Iezer, cât vedeai cu ochii nu era ţipenie de om. Cântecul unei ciocârlii îi sperie inima, topindu-i parcă sufletul. Ceea ce îl uimea era sentimentul de melancolie milenară care putea sălăşui în cântecul unei păsări. Parcă vedea civilizaţiile care-au trecut de la începutul lumii, sufletul lui se umplea de nostalgie, de părerea de rău după aceste civilizaţii. Doamne, şi când te gândeşti că toată memoria lumii sălăşluieşte numai în cântecul unei biete păsări. Soarele se lăsa peste ape înspre orizonturile dormitând. O clipă avu impresia că halucinează. O văzu pe Olena în lumina după-amiezii parcă ar fi fost o nălucă. Aşa cum venea, în minte i se trezi concretă, dureroasa imaginea Anei lui Manole. Cum venea împotriva vântului, a ploilor. Ştia dinainte că va ajunge chiar dacă ar fi fost trimise toate stihiile pământului împotriva ei. O căldură i se lăsă pe inimă. O albină i se aşeză încet pe mână. De parcă ar fi vrut să-i spună ceva. O privi o clipă însetat de frumuseţea şi delicateţea impresionanta a alcătuirii trupului micuţei vietăţi. Apo o împinse încet să zboare.

În clipa aceea zumzăitul albinelor şi al muştelor îi umplu auzul. Se gândise că acest bâzâit al muştelor, ca şi căldura care-i adormea simţurile erau elementele fundamentale ale acelei stări de ducă şi de moleşeală, o stare ciudata de pierdere şi de trecere a izvoarelor timpului, pe care o trăise în fiecare primăvară. Făcu câţiva paşi în întâmpinarea femeii care se îndrepta întins către el. Olena Mihaide îi zâmbea din toată fiinţa ei. Veni şi se lipi de el ca o adolescentă ruşinoasă. Gâfâia. Un timp rămaseră aşa. Ştia că nu se întâmplase nimic. Femeia îşi înălţă faţa, neliniştită. De ce nu m-ai aşteptat ? Ştiai că la unu vin de la şcoală. Se desprinse de el după mult timp. Privirile îi rătăciră copilăreşti, pierdute pe întinderile pustii. Nu te-ai supărat, nu-i aşa, că te-am căutat ? Se priviră tăcuţi, cald. Când am

văzut că nu te găsesc acasă am avut un sentiment ciudat, de disperare. M-am obişnuit atât de mult cu tine, Alex, că n-aş putea trăi fără să te văd nici măcar o zi. E un sentiment de soție bătrână, dar care-mi place foarte mult. Zâmbea sfioasă şi zâmbetul ăsta îi evoca chipul adolescentei de altă dată. O luă de mână şi făcură câțiva paşi. Imaginea aceasta a unei Olene plină de sfiiciune îl emoționa. Cu câtva timp în urmă îi mărturisise lucrul acesta. Femeia privise gânditoare prin el, ai dreptate, într-un timp atât de scurt am simțit şi eu că m-am schimbat. Cred că îmbătrânim, dar felul aceste de a îmbătrâni alături de un om frumos ca tine e minunat. O luară în sus pe cursul firului de apă, tăcând. Dacă cineva i-ar fi văzut de departe ar fi crezut într-adevăr că sunt doi adolescenți în vorbă, urmând cine ştie peste cât timp să se căsătorească.

X X X

Alexandru Manu a murit în iarna anului 1950. În ianuarie căzuseră zăpezi mari ca nişte perdele mătăsoase. Urmară câteva zile senine pe la începutul lui februarie. Alexandru Manu îşi luase un concediu medical, în ultimele zile se simțise slăbit. Atât de neputincios parcă nu mai fusese niciodată. Stătea întins în pat, se trezea cu mâinile puse pe piept, şi atunci făcea efortul să şi le desprindă. Nu-i părea rău de nimic, dar nici bucuros nu-i era sufletul. În ultimul an, cu întreținerea caselor şi cu întreținerea fetei la facultate dăduseră destui bani. O stare vagă de îngrijorare îi spunea că anii care vor veni vor fi din ce în ce mai grei şi mai cenuşii. Bine măcar că aveau copii buni. Uneori ațipea şi de fiecare dată îşi aducea aminte emoționat ce visase. Mai toate visele îl transportau în copilărie. Se vedea la conac cu bunicul lui, sau în casa în care se afla acum, jucându-se în curte, supravegheat de maică-sa. Când se trezea avea sentimentul că chiar în clipa aceea s-a desprins de copilărie. O senzație tulbure, plină de o bucurie carnală. Elena Manu era în

camera cealaltă. Din când în când mai venea pe la el să-1 întrebe cum se simte. La douăsprezece o aştepta pe Olena. De pe 1a unsprezece începuse să se gândească la ea. Timpul trecea greu, chinuitor. Ziua de astăzi începuse cu un soare orbitor. Afara zăpada strălucea indiferentă sub soarele rece. Era în ziua de 15 ale lunii februarie. Aţipise şi nici nu-şi dăduse seama când se trezise. Ar fi vrut să mai doarmă. Simţea o stare ciudată, îi părea rău după ceva şi nu putea sa-şi dea seama după ce îi părea rău. Când era copil mai avusese stări din acestea. Mintea nu-i mai stăruia asupra unui lucru, sau a unei amintiri, conţinea toate amintirile ca pe feţele unui octaedru şi le privea contemplându-le de undeva de departe. La un moment dat simţi un fel de izvor cald în piept, un gust dulce îi inundă gura, întreaga fiinţă. N-o auzi deloc pe Olena când veni. Numai ţipătul, atât de cald, binefăcător al femeii îi lumină trupul pe dinăuntru trezindu-l.

O privea în penumbra mătăsoasă a dormitorului. Părea îngrozită, iar el nu putea înţelege de ce. O chema pe nevastă-sa căreia îi striga să se ridice. Privirile i se abureau obosite. Apoi o văzu aplecându-se asupra lui. Colţurile gurii îi tremurau uşor, schimonosindu-i tot chipul. Încet, încet îşi revenea. Nevastă-sa era lângă el. Pe Olena o văzuse ieşind pe uşă. Peste puţin a văzut-o intrând cu doctorul Goran. Bătrânul i-a aruncat o privire liniştită, apoi şi-a văzut de trusa lui. Îi auzea vocea răguşită care încerca să le liniştească pe cele două femei. Le-a cerut ajutorul să-l ridice în capul oaselor. Mintea îi devenise limpede, gălbuie. Nu-l durea nimic, numai părerea aceea vagă de rău îi umplea toată fiinţa. Senzaţia de rece pe care i-o producea stetoscopul lipit de piele îl făcea să scoată gemete uşoare. N-are nimic. E sănătos tun. M-ai auzit, prietene, n-ai nimic ! Vorbise intenţionat mai tare. A căutat din ochi masa, şi-a pus ochelarii, a scris o reţetă. Dacă ai umblat astă vară în soare, şi doar ţi-am atras atenţia. S-a întors liniştit către Olene Mihaide. Doamnă, îi faceţi reţeta aceasta, şi într-o săptămână o sa fie din nou pe picioare.

Olena şi-a pus pardseiul înfrigurată. Femeile erau amândouă mai liniştite. Când s-a întors, doctorul îşi luase un scaun şi stătea la capul bolnavului.

Elena Manu îşi adusese şi ea un scaun. Îl aşezaseră pe două perne, bolnavul avea acum capul ridicat într-un mod care-1 făcea sa semene mai degrabă cu un bust de statuie, uşor răsturnat pe spate. Tăcerea pândea umedă, răbdătoare în lucruri, în ziduri. Aşa, doamnă, se ridică bătrânul doctor în picioare. Medicamentele i le veţi da în felul următor: zece picături din sticluţa aceasta... Elena Manu nu se putu ridica, cea care îl asculta cu atenţie era Olena Mihaide. Medicul îi administră prima doză din medicamentele cumpărate. Deseară după masă îi daţi aceleaşi picături şi aceleaşi pastile. După masă, mâine dimineaţă, la fel. Dacă hemoragia nu încetează până mâine dimineaţă, una din dumneavoastră veniţi să mă anunţaţi. ÎI internăm. Un timp aerul din jurul lor se aşeză parcă în straturi pe podele şi pe lucruri. Doctorul îl privi ascultându-i respiraţia slabă, ritmică. Bolnavul îşi ţinea ochii închişi, din când în când câte-un geamăt moale se ridica din trupul atât de slăbit. Dacă am timp în jur de nouă o să mai trec eu pe aici. Dacă nu, îi daţi medicamentele aşa cum am stabilit. Bătrânul se înclină binevoitor. Olena îl conduse până la poartă. Încercă să-i strecoare bani, dar bătrânul protestă destul de energic ca să mai insiste.

Un timp lucrurile au părut să meargă mai bine. Îl păzeau eu schimbul. Alexandru Manu avea momente când deschidea ochii nefiresc de mari. Le întreba cu vocea slabă, pierdută, ce fac, copiii ce mai fac, sunt bine ? Sânt bine, Alex, îl liniştea Olena Mihaide, noi suntem bine toţi. Tu trebuia acum să te faci sănătos. La sfârşitul săptămânii hemoragia sa porni din nou. Îl internară chiar în ziua aceea, o zi de sâmbătă, cu cerul plumburiu, coborât jos da tot, gata să se prăbuşească pe case. Olena o rugă pe una din colegele el să-i ţină lecţiile, astfel că putu să stea tot timpul cu el la spital. La douăsprezece venea să mănânce, copiii erau amândoi la şcoală. Din

partea lor n-avea nici o grijă. Trecea pe la Elena Manu, s-o anunțe cum se mai simte soțul ei. Mai făcea câteva cumpărături, ce credea ea că i-ar fi folositoare, apoi se întorcea la spital. Li se dăduse o rezervă, Olena îşi luase de croşetat, sau îi cumpăra ziarele pe care i le citea.

Într-una din zile căutând în scrin dădu peste Registru cu socoteli ale bunicii ei. Îşi aduse aminte ca bătrâna i-l dăduse să i-l păstreze. De fapt erau mai mult însemnări despre moşiile lor, ale Locustenilor, un fel de arbore genealogie şi de amintiri. În partea ultimă a registrului erau însemnările ei despre întâlnirile cu Vasile Manu, bunicul lui Alexandru Manu, însemnările bătrânei, parcă o vedea înaintea ochilor, uşor adusă de spate, cu chipul rotund, împovărat de riduri. „Astăzi, 15 august, de Sfântă Măria, a venit Vasile Manu la mine. Am stat de vorbă trei ceasuri, amintindu-ne despre moşii şi strămoşii noştri şi despre întâmplările de altă dată. Mi-a spus că i se face aşa câte odată dor de mine şi atunci ar bătea calea să vină să mă vadă. Data trecută mi-a spus că-i e ruşine, dar dacă eu n-aşi avea nimic împotrivă, ar voi să ne căsătorim. Treburile în casă ni le-ar face slugile, fiind împreună ar avea şi el cu cine vorbi. I-am adus aminte că în tinerețe putea să mă ceară de la tata.

S-a întristat şi-a tăcut mult. Dacă aş avea cincizeci de ani mai că m-aş încumeta, chit că gurile rele ar avea ce vorbi. La Vasile am ținut de când mă ştiu. L-am iubit tare mult, toată viața. Dar aşa, la şaptezeci de ani, ce rost ar mai avea. I-am spus că poate să vie să mă vadă şi să mai stăm de vorba ori de cîte ori doreşte. Mi-a mulțumit şi a rămas tot aşa căzut pe gânduri". Olena Mihaide închise registru. Îşi duse mâna la inima care o durea sălbatic. Oasele o durea în alt fel, dulce, ca şi cum le-ar fi avut de ceață. Era atât de emoționată, încât îi fu teamă că va izbucni în plâns. Barba îi tremura uşor. Totuşi mai deschise încă odată registru. Citi mai departe. Sub rândurile îngălbenite de vreme se distingea uşor destul de limpede data, 20

septembrie 1902. Îşi închise ochii şi îi strânse ochii, ca şi cum ar fi vrut să rememoreze data. Doamne, ce de timp a trecut.

A luat registru şi 1-a împachetat. I l-a arătat în după-amiaza aceea când s-a trezit. I-a citit tot, ce era în legătură cu dragostea bunicilor lor. Alexandru Manu a rămas gânditor. Buzele şi obrajii îi erau albi parcă ar fi fost de var. Dacă s-ar fi iubit ei, nu ne-am mai fi iubit noi, şopti Alexandru Manu. Ba s-au iubit, Alex, s-au iubit toată viaţa, buna spune limpede lucrul acesta, numai că din păcate nu sau căsătorit. Şi nu s-au iubit, n-au făcut dragoste, aşa cum am făcut noi ! Este ca şi cum dragostea lor, care nu s-a împlinit, ni s-a transmis nouă, ca s-o împlinim noi. Cu noi s-a împlinit dragostea lor. Acesta este adevărul. Încercă să zâmbească. Chipul uscăţiv şi galben al bărbatului se îndulci devenind aproape de nerecunoscut.

Cu părul alb, acoperindu-i capul, care i se micşorase ciudat de mult, părea mai degrabă un pom înflorit. Îi puse mâna pe frunte. De emoţie îşi mişcă buzele ca să nu izbucnească în plâns. Ai înţeles ?, îl întrebă în şoaptă apropiindu-şi obrazul de fruntea lui. Mâna subţire, parcă ar fi fost de argint a femeii îi mângâie părul. Am fost tare frumoşi. Tare frumoşi, repetară buzele de var. Olena Mihaide merse şi încuie uşa cu iala, apoi veni şi se aşeză în genunchi lângă patul bolnavului. Îşi lăsă uşor tâmpla pe pieptul lui. Inima îi bătea repede, parcă ar fi fost inima unei păsări speriate. Să ai grijă de copii, Olena, şoaptele moi ale bărbatului se prelinseră pe lângă urechea ei. Îşi ridică fruntea, îi mângâie tâmpla cu degetele. ÎI sărută buzele uscate şi reci. Cel pe care-1 mângâia acum, era cu totul alt om. Trupul i se subţiase, parcă ar fi fost al unui copil, iar chipul i se înălţa parcă din claia de păr albă. Celălalt, adolescentul şi bărbatul de 30 de ani de care fusese îndrăgostită ea o nebună, era altcineva. O altă persoană, total diferită. Cel pe care-l avea în faţa ochilor, era un sfânt.

Cum poţi să iubeşti un sfânt decât venerându-l, îngenunchind în faţa lui, sărutându-i picioarele. Aproape că nu s-ar fi mirat deloc

dacă l-ar fi văzut înălțându-se la cer. Demult oasele lui nici nu mai aveau greutate, iar carnea parcă era de argint pe ele.

Alexandru Manu a murit a doua zi, în brațele ei, ținându-i lumânarea. Îi ținea lumânarea şi îi vorbea, ştiind că el o aude. Dragule, dragule, tare mult ne-am mai iubit noi pe lumea asta ! Cât de mult îți mulțumesc, Alax, dragule, că ai fost un om frumos. Că m-ai iubit. Dădea din cap, cu o nostalgie roşietică pe chip, în semn că a înțeles şi că a fost de acord. Îi povestea ce va face după ce nu va mai fi el, băieții se vor căsători, adică Alina cu Cristian al ei, şi ea le va creşte copiii. Înțelesese de mult că se va duce şi acum în fața morții, chipul îi era un zâmbet, o bucurie subțire. Parcă ar fi fost un puf de păpădie. Se gândise la strămoşii lor. Avusese brusc intuiția, că acum, cu trupul acesta fără greutate, de argint, pe care-l ținea pe brațele ei se termină un neam. Se termina de fapt istoria, că ea cu copiii lor vor începe altă istorie. Nici nu simțise când îşi dăduse sufletul. Murise tare frumos. Şi mai ales murise cum ar fi vrut ea, în brațele ei.

Trimisese pe cineva să-l cheme pe doctor. Când venise doctorița Măleanu nu făcuse altceva decât să constate decesul. Condoleanțe, doamnă, era fratele dumneavoastră, nu ? Că tare mult ați ținut la el. Abia atunci se speriase, înțelese că a murit, dar era un altfel de înțeles, lumesc, pentru că de fapt în sufletul ei ea ştia că nu se întâmplase nimic. Poate un fel de trecere. Doctorița se retrăsese vizibil impresionată. Rămase singură, închise din nou uşa cu iala. Luă trupul uşor pe brațe. Şedea în genunchi în fața patului, ținându-l pe brațe, parcă ar fi fost copilul ei. Rămase mult timp vorbind cu el...

X X X

Olena Mihaide se ridică din pat. Cântecul pasării care se auzea la fereastră parcă o scula din morți. Îşi simți trupul limpede şi curat de parcă i l-ar fi spălat cineva în apă de izvor. Se ridică şi începu să umble. Doamne, ce uşoară era, slăbise, oare ce se

întâmplase ? Şi cântecul privighetorii parcă făcea aerul şi lumina să-i pară că sunt toate proaspete, neîncepute. Abia în momentul acela o văzu pe Elvira. Ce e Elvira cu tine aici ? Elvira se ridică în picioare respectuoasă şi timidă, de parcă ar fi fost o şcolăriță. La început fusese speriată, apoi chipul i se ridică de parcă ar fi fost o nebună care şi-a pierdut mințile şi acum se miră. Doamne, coniță, să fie adevărat ? Ce să fie adevăra ? Ca v-ați sculat, că v-ați făcut bine, de două luni vă păzesc. V-am dat să mâncați, am văzut că la trup sunteți sănătoasă. Da nu vă aduceți aminte, nu mă recunoaşteți. Şi nici pe copii. Olena Mihaide o privi îngrozită. Ce spui, Dumnezeule ?! Acum parcă v-ați venit în fire. Olena îşi făcu de mai multe ori îşi cruce. Slujnica părea încă speriată.

Se aşeză pe pat, îşi simțea trupul obosit şi şor Încet, încet înțelegea totul. O vedea ca printr-o ceață pe Alina lângă sicriu. Chipul fetei i se întipărise destul de bine în minte, căci parcă-l vedea în fața ochilor. Copiii ce fac ?, o întrebă speriată, ducându-şi mâna la gură, ca şi cum ar fi rostit în clipa aceea, ai, Doamne, ce-o fi cu copiii mei ? Sunt bine coniță şi Cristian şi acela mic. Acum sunt la şcoală. Şi eu am zăcut de atunci de când l-am înmormântat pe Alexandru ? Întrebase ca şi cum ar fi constatat că aşa este. După aia... După aia ați căzut la pat continuă bătrâna slujnică, de fapt de ce o vedea ca bătrâna, pentru că fata pe care o avuseseră ei în casă era cu numai câțiva ani mai mare decât ea. După război, după moartea lui Grigore Mihaide o lăsaseră să se întoarcă în satul ei.

De fapt era satul din cere venise bunică-sa, pentru că mama Elvirei fusese slugă la Gheorghe Locusteanu. N-ați stat numai în pat, v-ați mai şi ridicat, ați umblat prin casă, dar erați tot timpul întunecată şi eu mințile rătăcite. Îşi simți dintr-o dată gura uscată. Ar fi vrut să vorbească şi nu putea. Adă-mi tu, Elvira, un pahar cu apă. Femeia ieşi şi se întoarse cu o cană şi un pahar. Recunoscuse şi cana şi tava. Erau ale ei. Din cana asta au băut vin Grigore şi Alexandru. Doarme, ce mulți ani sunt de atunci. Vorbea în gând şi buzele i se

mişcau uşor. Parcă trecutul se îndepărta dintr-o dată, înlemnind acolo unde trebuie sa fie locul lui. Si Elena ce face, ea cum se simte ? Bău paharul pe nerăsuflate. Doamna Elena face bine, numai că a îmbătrânit rău de tot. După moartea lui domnu judecător nu s-a mai sculat deloc din pat. De ea cine are grijă ? Femeia îşi umezi buzele cu limba. Acum parcă o vedea şi mai bine. Nu mai semăna deloc cu Elvira de altădată. Îmbătrânise într-adevăr. A vorbit Cristian al dumneavoastră cu Lisaveta, poate c-o ştiți, eu l-am trimis la ea. Şi femeia a venit, şi de atunci are grijă de ea. Văzu lumina, parcă era o apă limpede, curgând prin perdelele de la fereastră.

Se ridică şi ieşi în tindă. Cealaltă veni după ea ca şi cum i-ar fi fost teamă să nu-i vină rău şi să cadă. Vița de vie era verde, frunzele crescuseră cât palma. Şi livada care urcă înspre culme era la locul ei. I se părea un miracol lucrul ăsta. În ce lună suntem, Elvira ? Suntem în luna mai, coniță. Câmpul şi pădurea au înverzit demult. Ar fi coborât şi ar fi luat-o prin livada în sus. Îşi simți iar trupul slab. Parcă îi era foame. O întrebă pe Elvira când mâncase ultima dată. Aseară, coniță, aseară ați mâncat, da nu v-a fost prea foame. Se întoarse în casă. Ar fi mâncat ceva. Am gătit ieri, coniță, avem ciorbă, pilaf şi friptură. Bine, pregătește ce ai, după aia te duci să scoți o cană de vin din beci. Se aşeză pe pat, încercând să rememoreze frânturi de întâmplările de la moartea lui Alexandru Manu încoace. Scena morții din rezerva de la spital şi-o aducea perfect aminte. Se apucă să repete în gând ce vorbise cu el. Scena înmormântării oricât încercă, nu reuşea să şi-o amintească deloc. Unde l-or fi înmormântat ?, se întrebă. Elvira pusese masa. Haideți la masă Haideți la masă, coniță, auzi vocea slabă de dincolo. Elvira, tu nu ştii unde a fost îngropat Alexandru ? Elvira păru că n-a auzit-o, de aceea o mai întrebă încă o dată. Pe mine m-au chemat după ce s-a întâmplat nenorocirea. Se aşeză la masă. Acum îi era bine, putea să-l întrebe pe Cristian. Se gândi să meargă după-amiaza la cimitir, ar lua-o pe Elvira cu ea. Chiar aşa o să fac, îşi spuse cu voce tare. După

ce termină ieşi în tindă. Coborî scările ca şi cum ar fi chemat-o cineva. O luă prin livadă în sus. Verdele frunzelor era atât de proaspăt că simți un gust acrişor în gură. Coroanele merilor străjuiau văzduhul. Se aşeză jos pentru că simți un fel de păienjeniş pe ochi. Doamne, am amețeli. După un timp iarba rece îi făcu bine. Îşi reveni, şi lucrul acesta o umplu de bucurie.

X X X

În săptămâna care urmă mâncă de parcă n-ar fi văzut niciodată mâncare. Simțea un gol în stomac care trebuia umplut. O să mă îngraş cât o batoză, îşi spuse în gând. La şcoală copiii o primiră cu fețele numai zâmbet. Se vedea pe chipul lor că sunt tare fericiți şi că o iubeau. De aceea se şi manifestau zgomotos şi prin semne. Bine că mă pot şi eu bucura de ceva. Băieții ei erau bine, îi semănau ei. Trecuseră peste nenorocirea care se întâmplă-se mai uşor. Alina scrisese că şi ea se simte mai bine acum. În după-amiezile când se simțea în putere o lua prin livadă în sus, sau o lua pe câmp înspre Iezer. Avea impresia ciudată atât de concret că el, Alexandru, este în aer. Este pe undeva. Dacă trecea colina pe cere o avea în față se întâlnea cu el. I s-a dus trupul şi i-a rămas sufletul. La vară, pentru că nu va mai merge la şcoală, toate zilele am să mi le petrec pe câmp, la Iezer. Sau o sa merg înspre dealurile unde am avut viile. Acum se înființaseră colhozurile. La Nuci, la Miorcani pământurile pe care le vânduseră oamenilor le fuseseră luate de GAC-urile în care oamenii intraseră unul câte unul, luându-se după noul curs al lucrurilor.

Bine că-l avuseseră pe el, dacă nu le-ar fi spus să vândă pământurile, pentru că vor fi înființate şi la noi colhozuri ca în Rusia, astăzi nu s-ar fi ales cu nimic. Pe seară se întoarse acasă. Cristian citea o scrisoare, Alexandru, cum îi spunea acum celuilalt copil, era pe scară, citea un roman. Îi întrebă dacă au mâncat. Cristian dădu din cap absorbit de lectura scrisorii. Ce citeşti, Cristian ? Ne-a scris

Alina, s-o citeşti şi tu, scrie foarte frumos de tine. Băiatul o privi puțin încordat. Nu vrei să te duci pe la tanti Elena, îi aste rău. Astăzi toata ziua a întrebat de tine. Alina îi trimite sărutări lui Cristi, mamă, chicoti Alexandru cu subînțeles. Nu fi măgar, Alex. Cristian Mihaide se-ntoarse încruntându-se către fratele lui. Asta ar mai lipsi, să vă văd certându-vă, îi mustră Olena Mihaide, privindu-l pe cel mare. Crescuse înalt, poate mai înalt decât tată-său. O mustață subțire îi mijea de-asupra buzelor. Ochii căprui şi mari îi umbreau chipul într-un mod tainic. Bine, o să merg chiar acum la Eli. Cristi, ți-ai pregătit lecțiile ? Da, mamă, băiatul lăsase scrisoarea jos, privea îngândurat în pământ.

După moartea soțului ei Elena Manu căzuse într-un fel de letargie. Avea zile întregi când privea somnambulă în aerul din fața ei, fără să vadă nimic. Nici măcar nu clipea. O aduseseră pe Lisaveta, cea care fusese fată în casă la boierul Gheorghe Manu, tatăl lui Alexandru. Bătrâna, după ce plecase de la boieri, cum spunea ea, se căsătorise, îşi făcuse gospodăria ei, avea bărbat şi copii. Moşul rămăsese acasă, copiii se împrăştiaseră care încotro, dacă n-avusese prea mult pământ să le dea. Bătrâna îi aducea apă, îi dădea să mănânce sau o ducea să-şi facă nevoile.

Olena Mihaide o găsi pe Elena Manu dormind. A ațipit de curând, doamnă, îi spuse în şoaptă Liyavera. De ieri, de când ați fost dumneavoastră, n-a mai pus nimic în gură. Cele două femei vorbiră un timp în şoaptă. Pe strada se auzi trecând o maşină, geamurile zbârnâiră uşor. Soarele se lăsase înspre apus şi răcoarea se simțea în casa plină de linişte, indiferentă. Olena Mihaide îşi opri privirea pe chipul prietenei ei din adolescență. Fața i se micşorase, parcă ar fi fost o gutuie zbârcită. Gura i se lăsase în jos, iar barba i se ascuțise urâțind-o îngrozitor. Şi-o aminteai pe Elena Mătăsaru, adolescentă. Trupul grațios, gesturile elegante, vădind educație, chipul plin de voie bună, nespus de frumos. Îmbătrâneşte exact ca Alexandru,

dintr-o dată, îşi spuse în gând. Parcă ar fi fost fraţi. Alexandru Manu îmbătrânise în ultimii patru ani, adică după ce venise din lagăr, ca şi cum în anii ăştia patru ar fi trăit douăzeci. Bolnava gemu de câteva ori, apoi deschise ochii. Limba abia i se mişca în gură, iar maxilarul de jos îi rămânea într-un fel hidos, nemişcat. Se cutremură îngrozită. Ceea ce vedea în faţa ochilor i se păru dintr-o dată, de parcă până atunci ar fi văzut cu alţi ochi, că nu este decât o mumie. Asta era prietena ei din adolescenţă, cea care-i luase băiatul pe care-l iubea. De ieri şi până azi trupul ăsta pe care îl cunoştea de ani de zile căpătase aspectul acela atât distins de şi oribil al organismului intrat în putrefacţie.

Muribunda deschise ochii mari, găvanele ochilor i se văzură adânci, ca nişte gropi. Voia să spună ceva şi buzele nu mai puteau să articuleze. O luă pe Lisaveta de-o parte şi o trimise după preot. Mai rămase un timp cu bolnava încercând să desluşească ce vrea să spună. Intui că vrea să se mişte, îi luă mâna şi Elena Manu închise ochii liniştită. Doamne, ce nenorocire, amândoi să se prăpădească în acelaşi an. Şi, ciudat, în momentul acela îi simţi pe amândoi, şi pe Alexandru şi pe Elena, ca şi cum ar fi fost ai ei amândoi, şi acum Dumnezeu îi cheamă la El. Brusc avu în străfundurile ei, ideea, la început ca o licărire, apoi senzaţia de uscat de ceţos îi acoperi toată mintea. Fiinţa din adâncul ei se speriase la gândul că murind acum Elena Manu va fi împreună cu soţul ei. Îi vedea de acum alături toată eternitatea şi ea dată la o parte. Rămasă undeva în urmă singură.

Se acuză în gând că-l uitase pe Grigore Mihaide de tot. Toată viaţa ei fusese ocupată de dragostea pentru celălalt şi acum, iată, că pâna la urmă ea va rămâne tot singură. Îşi trecu mâna peste frunte ştergându-şi broboanele de sudoare. Doamne, ce poate să-mi mai treacă prin minte. Făcu efortul s-o privească pe Elena Manu. Chipul mic şi negru se ascunsese sub sbârcituri, de parcă ar fi fost un arici. Poate că ăsta fusese blestemul ei, pentru ce făcuse, pentru păcatul că

i-l luase, să-i îngroape pe amândoi, şi ea să rămână în urma lor. Singurătatea şi viaţa pustie o îngrozeau ca o noapte nesfârşită.

Auzi voci pe scară. Bătrâna apăru cu preotul. Era cel tânăr, nu era părintele Ioachim. Se ridică şi-i întâmpină. Unde e bolnava ?, întrebă preotul cu acea undă de respect şi de tristeţe în glas pe care o exersase probabil de multe ori. Îşi puse patrafirul şi începu să citească. Lisaveta stătea cu spetele înclinat, ca şi curm ar fi stat în genunchi. Când termină preotul ceru un pahar cu apă. Le rugă s-o ridice pe bolnavă, sau nu, ridicaţi-i numai capul. Când termină, Lisaveta o trase de mânecă. Trebuie să-i daţi cinci lei, doamnă. Aşa e, îşi ceru iertare, pentru că luată cu alte gânduri uitase. Abia atunci observă că preotul aştepta lângă uşă, în picioare.

XXX

Elena Manu nu muri în săptămâna aceea. În săptămâna următoare îşi reveni. Începu să mănânce câte puţin, astfel că putu să se ridice şi să facă ţinându-se de perete câţiva paşi, ori sprijinită de Lisaveta. Olena Mihaide stătuse mai mult la căpătâiul bolnavei. Îl chemase pe doctorul Goran, cumpărase medicamente. Tot ea fusese şi cea care gătise şi se îngrijise de cele de trebuinţă în cazul în care ar fi murit. Alina veni pe acasă trei zile. Slăbise, chipul i se alungise nefiresc. Maică-sa o întâmpină cu indiferenţă. N-am să mor, simt eu că n-am să mor, le spuse ea îndârjită, cu faţa plină de răutate. Mai am mult să mă chinuiesc. Du-te la facultate şi ai grijă de tine, fată. Tot ce-o să rămână va fi al tău. Cine ştie păcatele cui le trag eu. În loc să capete frica lui Dumnezeu, acum când putea să vorbească şi mai căpătase putere, Elena Manu devenise mai acră şi mai tăioasă. De câteva ori sa răstise la ea, Olena Mihaide îşi simţise inima înghemţând în piept. Îi zicea fă, fă Olenă, de ce na-i făcut aia, fă ? Ii poruncea să facă, să-i aducă, să alerge, parcă ar fi fost o moşiereasă din aia a dracului.

De câteva ori încercase s-o liniştească, te rog să ai încredere în mine, Eli. Sau, linişteşte-te, ai răbdare…Si nu mă mai jigni. Bolnava o privise cu ochii plini de ură. Asta dură câteva săptămâni. Alina se întoarse la facultate, să-şi dea examenele din sesiunea de vară. Cristian şi Alexandru rămăseseră mereu singuri, descurcându-se şi ei cum putuseră. Pe Olena Mihaide o cuprinse pe nesimțite o ciudă, un fel de furie mută împotriva Elenei Manu. Cât fusese Alexandru Manu pe front avusese grijă de ea şi de Alina ca de ochii din cap. Poate că n-avusese grijă de casa ei şi de copiii ei cum avusese de Elena Manu şi de casa ei. Ce proastă. Ce aşteptase c-o s-o iubească Alexandru mai mult după ce s-o întoarce !

XXX

Luaseră copiii vacanță. Peste o săptămână trebuia să plece cu băiatul cel mare să dea la facultate. Ii pregătise valiza, schimburile. Se gândi că făcuse rău că nu-şi cultivaseră cunoştințele, acum ar fi avut unde să tragă cu băiatul în Bucureşti. Cristian Mihaide când auzi ca maică-sa vrea să meargă cu el se opuse din răsputeri. Toți colegii mei merg să dea singuri la facultate singuri, numai eu merg cu mama. Cristian, unde te trezeşti, ridicase vocea la el ? Crezi că mai sunt de primară, mamă ?, îi răspunse moale băiatul. Matale şi la treizeci de ani o sa mă vezi tot copil. Insistase să se ducă înainte să-i găsească o gazdă sau o cameră la hotel. Tu nu înțelegi că mergem un grup de prieteni, nu pot să-i las şi să merg singur ? Înțelesese şi acceptase. ÎI condusese la gară. Erau mai mulți care dădeau la facultate. O văzu pe colega lui cu care ştia că erau prieteni, pe Ionel Vizitiu, băiatul directorului Băncii, pe Puiu, băiatul directorului Liceului. Era liniştită. Rămase pe peron mult timp. Nu era îngrijorată. Îi spunea cineva că băiatul o să reuşească la facultate şi c-o să fie bine. Ar fi dat o fugă până la Iezer, simțea nevoia să se plimbe singură. Şi chiar o luă pe jos, tăind pe la marginea oraşului.

Când ajunse soarele scăpata pe linia însângerată a orizontului. Rămase în picioare privind oglinda liniştită a apei. Acolo, în locul ăla, a căzut în apă. Dacă nu s-ar fi întâmplat incidentul acela poate că viaţa ei ar fi fost altfel. Cum să fie, ar fi fost pustie. Lasă, mai bine că s-a întâmplat aşa. Au fost amândoi doi oameni frumoşi, cinstiţi unu cu altul. S-au iubit şi acum uitându-se în urmă poate să spună că a avut o viaţă plină. Privi bolta senină, de un albastru metalic a cerului. Îi simţea sufletul în văzduh, era cu ea, deasupra ei. Respiră adânc, Doamne, cât de prezent îl simţea în aer, pe iarba uscată de căldură, pe faţa apei. Gândul îi răsara din negura minţii, limpede ca o sabie cu tăişul îndreptat în sus.

Îşi aduse aminte, acum mult mai adânc ca oricând, că de fapt gândul să se arunce în apa, să moară, pentru că era îndrăgostită ca o nebună de el, sau poate numai ca să vadă dacă e capabil să-şi rişte viaţa pentru ea, îi venise dinainte, deşi ea se ascunsese şi încercase să uite, să nu facă aşa. O luă încet către casă, înserarea coborâse iară, mătăsoasă peste coline, peste lanurile de porumb verzi. Alexandru citea un roman tolănit pe noptieră. Îl întrebă daca a mâncat, băiatul nu-i răspunse absorbit de lectură. Încălzi mâncarea, aşeză masa şi-l strigă. În seara asta luă hotărârea să nu mai meargă la Elena Manu, îşi revenise destul de bine, şi-apoi nu putea să tolereze la infinit felul cum îi vorbea. Poate c-o ura, pentru că ea era sănătoasă, c-avea să mai trăiască mult în urma ei. Într-un un fel o înţelegea, dar ceea ce se petrecuse între ele, îi era peste puterile ei să accepte.

Băiatul avea ochi obosiţi, capul îi crescuse mare, eu părul care ameninţa să devină cârlionţat. Mai lasă şi tu romanele, mai odihneşte-te, nu vezi ce obosiţi îţi sunt ochii ! Băiatul o privi cald, Când zâmbi inima îi rămasa împietrită, avea zâmbetul lui Alexandru, expresia chipului din clipa aceea i-l amintise atât de izbitor pe Alexandru. Apoi sângele i se risipi cald în tot trupul, moleşind-o, făcându-o cu adevărat fericită.

X X X

Acum stătea şi se gândea după atâta timp, ce putea să se întâmple cu ea. Avea uneori momente când lucrurile, materia deveneau transparente şi mintea ei vedea atât de bine prin ele. Adevărul este că nu există gândire, omul nu gândeşte, el vede. Mintea străvede lumea, şi ea simţise lucrul acesta încât îi era imposibil să vadă altfel. În seara aceea se culcase devreme. Se întâmplase ceva cu ea. N-adormise, se trezise şi se văzu în alt loc. Era un fel de vale săracă şi sumbră. Nişte nori ca nişte policandre atârnau de-asupra pământului gata să te asfixieze. Cobora, ştia că el este acolo şi era uimită că nu da cu ochii de el. Parcă plutea în aer o spaimă, un fel de miros întunecos. Se întorsese ca şi cum ar fi învârtit-o cineva. În clipa aia văzuse lângă nişte stânci o mogâldeaţă. Inima îi bătea să-i spargă pieptul şi frica în ea era grea, îi înţepeniseră picioarele, parcă ar fi fost de plumb. A simţit pământul huruind sub picioare. Pământul a dus-o lângă stânci.

L-a văzut mai clar, înţelegea că este el, dar nu putea să-i vorbească. Era desculţ, cu picioarele numai răni, stătea jos, în fund, cu capul aplecat înainte, parcă ar fi moţăit, era slab şi amărât ca un cerşetor care ar fi străbătut un pustiu şi acum picioarele nu-l mai ajutau. Se aplecase şi-l mângâiase. Alexandru Manu îşi ridicase faţa nespus de tristă. Era atât de tristă de parcă ar fi fost o vale în fiinţa lui. Alexandre, tu eşti ? Era uimită şi înfricoşată. Glasul se auzea în jurul ei ca atunci când eşti singur într-o odaie pustie. Dăduse din cap mâhnit. Merg departe, şoptise el rar şi stins. Buzele i se mişcaseră descărnate. Cine ştie unde o să ajung, se jeluise bărbatul, acum numai o umbră, drumul e tare greu. Au tăcut, lumea se auzea mergând greoaie. Ce fel de lume o fi fost asta ? Pe ai noştri i-ai văsuţ ? Alexandru Manu a clătinat amărât din cap în semn că nu. Sunt tare departe, nu-i ajungem niciodată. Iar au tăcut, aerul, norii curgeau, pe lângă ei huruind înfundat. Ai noştri sunt bine ? Vorbea ca şi cum n-

ar mai fi avut nici un strop de viață în el. Sunt bine toți, Elena e cam bolnavă. Alexandru Manu rămăsese aşa un timp, apoi îşi ridicase îndurerat fața. Să te duci să-i spui ce-a fost între noi. Să-i ceri iertare, că va fi bine. Şi ea o să se ridice din morți, că acum acolo e sufletul ei, în lumea morților. Adâncul începuse iar să huruie, pământul se despicase, alunecând cu el, aşa cum stătea încovoiat, în adâncul lumii. Se trezise lac de sudoare. Ieşeau aburii din ea ca dintr-o vale.

În odaie stăruia spaima care se ridica din ființa ei. Se sculase, aprinsese lumina. Se uitase la ceas, abia dacă trecuse de miezul nopții. Aprinsese candela şi se rugase în gând. Băiatul tot nu se culcase. Trecu prin sufragerie şi intră în camera lui. Se aşezase pe pat, cu mâinile în poală, buimăcită încă. Vasile Alexandru îi luase mâna şi i-o sărutase. Ce a, mamă, s-a întâmplat ceva ? Îl privise tristă, apoi îl trase către ea să-l îmbrățişeze. Am avut un vis, vorbise dusă pe gânduri. Tăcerea venea de afară, din noapte plină de mister. Ce-o fi făcut la examen fratele tău, se căinase Olena Mihaide. Lasă, nu-l plânge dumneata, Cristi e băiat deştept. Ai copii deştepți, mamă. Băiatul îi sărutase mâna. Ea se gândea la cu totul altceva, deşi făcea efortul să se gândească la băiatul cel mare, să se roage pentru el.

A doua zi îi mărturisise Elenei Manu adevărul, deşi nu-i spuse chiar totul. O rugase pe Lisaveta să le lase singure că au ceva de vorbit. Îi văzuse celeilalte fața întunecându-se, ridurile pe frunte şi pe obraz parcă i se strânseseră şi mai tare devenind un ghem.

Auzise limpede când îi spusese că n-o iartă. Elena Manu se scufundase parcă în adânc. Tăcea împietrită cu buzele strânse. Apoi se întorsese cu fața la perete, îi gâjâia ceva în piept şi gâjâitul ăla parcă îi trecea prin creieri. Timpul devenise gol pe dinăuntru. Se trezise singură în camera pustie. La ce s-o fi gândind ? O mai implorase încă o dată s-o ierte, apăsându-şi capul da urechea ei. Tăcea. Nu-i acorda nici o atenție. În sufletul ei începuse să se înseninеze, ca atunci când se ridică ceața de pe un lan de grâu şi soarele începe să limpezească văzduhul. Nu fusese greu. Se simțea împăcată,

uşoară, ca atunci când faci o faptă bună. Se ridicase. Avea presentimentul ca o să fie bine. Îi veni în minte chipul băiatului cel mare, al lui Cristian. Era de-acum convinsă că o să reuşească la facultate, nu se poate să nu reuşească, De-acum e ca şi reuşit. O luă în spre terasă, afară lumina era limpede, puternică. Rămâi cu bine Eli, lasă că o să te faci bine curând îi spusese oftând. O să-i povestească mai târziu visul cu Alexandru. Coborî scările, picioarele îi erau ţepene, deşi se simţea tânără, uşoară. Un fel de mândrie, ca atunci când scapi de ceva, care putea să se termine rău pentru tine, să mori sau să fii umilit, o făcea să-şi ţină capul drept.

X X X

Un timp se învârti prin casă, lucrurile erau şi ele vesele, atente. Le simţea privind-o, bucurându-se în sinea lor. De bucurie nu putea să stea singură, simţea nevoia să caute pe cineva, să stea de vorbă cu cineva. ÎI strigă pe Alexandru, îşi aduse aminte că băiatul plecase de dimineaţă la via de la Pârlogi, care nu era aşa departe. Îi veni ideea să facă ceva să-i dea de pomană lui Alexandru. În timp ce frământa aluatul, vorbea în gând cu Alexandru Manu. Parcă ar fi fost undeva în preajma ei, viu, cum era el în zilele bune. O să fie bine, ai să vezi. Acum o să reuşească şi Cristian al meu, am să am grijă, să-i aranjez pe toţi. După-amiază bucatele pentru dat de pomană erau gata. I-am spus Elenei totul, parcă s-a îmbufnat puţin, dar aşa e ea. O ştii, o să-i treacă şi ai să vezi ce bine o să ne împăcăm. O să ne ierte pe amândoi. Pe seară după ce împărţi bucatele de pomană ajunse la cimitir. Aprinse trei lumânări la mormântul lui.

Ştia că trupul lui Alexandru e acolo în pământ, dar îl simţea mai viu în jurul ei, în aer. Sufletul lui era atât de prezent în aerul din jurul ei încât putea întinde mâna să-l atingă, să-1 pipăie, dacă nu i-ar fi fost teamă că-l răneşte. Se rugă în gând pentru Cristian să reuşească la facultate. Avu vag impresia că Dumnezeu o priveşte din

cer. Se rugă mult pentru Alexandru Manu să-i fie bine pe acolo pe unde este. Apoi se rugă pentru toți, pentru Elena să se înzdrăvenască și pentru copii. Când se întoarse, se opri și rămase în parc mai mult timp. Faptul că-i mărturisise Elenei Manu că trăise cu Alexandru, o făcea să se simtă atât de curată și de pură, ca și cum ar fi fost un copil. I se luase ceva de pe suflet, de parcă și-n adâncul ființei ei se luminase, nu mai era întuneric. Acasă îl găsi pe băiat meșterind la ceasul deșteptător. O întrebă unde a fost. Nu-i spusese că ajunsese la cimitir, la el. Am ieșit să cumpăr ceva, și-am mai întârziat prin oraș. Cum e via ? E bună. Am găsit o sapă și-am mai curățat buruienile. Abia aștept să vină Cristi să ne apucăm să prășim. Sunteți voi, băieți așa harnici ?, glumi ea veselă. Ai să vezi, nici nu ne cunoști, o asigură zâmbind Vasile-Alexandru. Stătură mult de vorbă, din când în când îl mai tachina încercând să scoată mai mult de la băiat.

Anul ăsta pentru Cristi și Alina o să fie un eveniment. ÎI privi scrutătoare. De ce, ce-ai tu cu Cristi și cu Alina ? Vasile-Alexandru o privi zâmbind, apoi pufni în râs. Matale nici până acuma n-ai observat că băiatul tău, Cristi, e îndrăgostit lulea de Alina ? Se priviră în ochi râzând. Si ce dacă este, sunt băieți mari, sunt cuminți, învață bine. Mai bine mi-ai spune cu ce fată ești prieten, ce prieteni ai, că te văd că stai mai mult cu nasul în cărți. Se prefăcu supărată, mai bine ai merge la ștrand sau la râu, te-ai bucura și tu de vara asta. Mai târziu o să vezi că vin greutățile. Lasă, mamă, nu mă învăța tu pe mine cum să-mi petrec timpul. Îl rugă să-i povestească ultima carte citită. Se gândi că n-ar strica să se apuce și ea de lectură, i-ar trece timpul mai ușor. În adolescență îi plăcuse foarte mult să citească. La internatul de fete dormea întotdeauna un roman sub cap, pe atunci erau la modă romanele ieftine, de dragoste, franțuzești.

Timpul trecuse repede. Vorbiră de culesul viei, și al porumbului, la toamnă vor avea serios de treabă. Somnul veni pe nesimțite, când se duse să se culce, parcă ar fi o pasăre. Doamne, ce bine e să ai sufletul curat, își spuse căscând. De-asta a lăsat

Dumnezeu spovedania. Spovedania i-a făcut pe oameni să se cunoască mai bine, să se purifice. Adormi ca un copil, repede.

XXX

Dimineață se sculă de vreme. Lumina soarelui era curată, argintie. Dădu la păsări, apoi o luă prin livadă, mai mult ca să se bucure de aerul curat. Îşi aduse aminte că n-a mai fost de mult la Conac sau la Şopru. Îi era dor de vii, de vremurile de altă dată. Pe stradă oamenii treceau grăbiți. Îi cunoşti după mers cum le este sufletul. Astăzi se va duce la conac. Chit că sunt opt sau zace kilometri până acolo. Cum o mai fi arătând conacul, ar putea să doarmă acolo. Dacă l-ar lua pe băiat cu ea ar putea să doarmă fără nici o grijă la conac. Auzi bătăi în poartă. Îl văzu pe Vasile-Alexandru în pijama, pe scară. Băiatul coborâse, acum vorbea cu poştaşu. Alergă cât putu înspre poartă. Veste bună, coana Olena, bună dimineața ! îi spuse poştaşul de la poartă. Alexandru flutură fericit petecul de hârtie. A reuşit Cristi ! A reuşit Cristi, mamă !

Luă hârtia din mâna băiatului. Literele îi fugeau din fața ochilor. Un fel de ceață gălbuie se pusese între ea şi telegramă. A sosit aseară la zece, am zis să nu vă deranjez, auzi glasul cald al poştaşului. Dacar fi ştiut că este o veste bună, zău ca n-aşteptam pân-acum.

Poştaşul întârzia în speranța că i se va da şi lui ceva. Alexandru alergă în casă, de unde se întoarse cu zece lei. Tine-i, nea Vasile, şi să ne mai aduci veşti din astea, bune. Omul mulțumi, se înclină de două ori şi plecă fericit. Ei, ce-ți spuneam, mamă ? Ți-am spus eu c-o că reuşească Cristi al nostru. Astăzi dau de băut. Băiatul îşi trecu mâna pe după umerii mamei lui. În clipa aceea se sperie că nu va reuşi să citească telegrama niciodată. Nu văd. Nu ştiu ce am azi, îmi tremură literele în fața ochilor, se arătă speriată Olena Mihaide. Fii bun şi citeşte-mi-o tu, Alex. Băiatul îi luă telegrama din mâinile care îi tremurau îngrozitor. Chipul i se strânsese ca o armonică, da parcă

s-ar fi întâmplat o nenorocire. „Reuşit facultate. Vă pup. Cristian”. Vasile Alexandru mai citi încă o data telegrama, de data aceasta punând degetul pe fiecare cuvânt. Bine, repetă, gânditoare. Mânca-l-ar mama de copil bun. O luară pe alee. Urcară treptele încet. Băiatul o ținea pe maică-sa pe după umeri ocrotitor. Ajunsă în casă se simți dintr-o dată obosită, abia putea să răsufle. Se întinse pe pat, punându-şi brațul peste ochi, să n-o deranjeze lumina.

Îşi auzi inima în piept bătând repede, repede, ca roțile unul tren care prinde viteză. Înseamnă că am făcut bine că i-am dat de pomană şi am fost la el. De asta mi-a apărut în vis. La început lumina cețoasă urcă din pământ învăluindu-i picioarele, genunchii, coapsele. Când ajunse în dreptul pieptului se transformă în bucurie. Doamne, ce bucurie pe mine, îşi zise în gând. N-avu curajul mult timp să se mişte, de teamă ca această bucurie pe care o vedea venind de parcă ar fi fost un val uriaş înaintând pe o câmpie ar fi putut s-o distrugă. Spaima aceasta care era în ființa ei ca o țeapă îi făcea bine pentru că o ajuta să nu-şi piardă mințile.

Când se sculă era liniştită. Sufletul îi era bucuros şi pustiu în acelaşi timp. Luă telegrama şi o întoarse pe toate părțile. Acum vedea atât de bine literele, încât i se păreau mari, distincte, ca şi cum ar fi proiectate pe un perete. Pe Alexandru nu-l văzuse, se gândi să-l strige, dar îşi zise că e mai bine să meargă singură. Se îmbrăcă la repezeală. Doamne, ce uşoară se simțea, parcă ar fi devenit iar tânără. Nu mâncă nimic, deşi la un moment dat simți gheara senzației de foame în stomac. Era atât de fericită că-şi simțea carnea plină de lumină.

O luă prin livadă în sus. Picioarele i se mişcau repezi, vioi, de parcă o chema cineva acolo unde trebuia să ajungă. Mersese mult timp, fără să se gândească la nimic. Numai cu senzația aceea de aer luminos în ființa ei. Era atât de uşoară încât îi trecu prin minte gândul că ar putea să se înalțe la cer. Soarele trecuse de mult de cumpăna zilei, şi ea se miră că până acum nu făcuse altceva decât să

urce. Se uită înainte şi văzu dealul urcând. Îi păru bine, dacă tot urca aşa, cine ştie poate ajunge în cer. Porni iar, fericită.

-----OOOOOO------